GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

TÜRKİYE'DE TEMEL TASARIM EĞİTİMİ YAPILANMASINA İLİŞKİN BİR YAKLAŞIM

Atakan BAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİ TASARIMI ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

OCAK 2020

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Atakan BAŞ

10/01/2020

TÜRKİYE'DE TEMEL TASARIM EĞİTİMİ YAPILANMASINA İLİŞKİN BİR YAKLAŞIM

(Yüksek Lisans Tezi)

Atakan BAŞ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Ocak 2020

ÖZET

Temel tasarım eğitimi, temel tasarım ilke ve elemanları vasıtasıyla görsel bir kültür ve bilgi düzeyi edinimi kazandırmayı hedefleyen çalışmalar bütününü ifade eder. Tasarım, güzel sanatlar ve mimarlık fakültelerinin ilk dönemlerinde zorunlu bir eğitim sürecini oluşturan temel tasarım, Bauhaus Okulundan başlayıp, günümüz sanat ve tasarım fakülteleri programlarına kadar ulaşmış sistematik bir eğitim sürecidir. Tarihsel olarak tasarım eğitiminin süreci ele alındığında ise sistematik bir program dahilinde ilk defa Bauhaus Tasarım Okulu ile başlayıp, günümüz sanat ve tasarım fakültelerine değin uzanan bir süreç karşımıza çıkmaktadır. Bu tarihi süreçte birçok bilgi kaynağından beslenen temel tasarım eğitimi, zaman içerisinde kendi birikimini de oluşturmaya başlamıştır. Bu çalışmada, sözü edilen bilgi birikiminin gelişim sürecini incelemek, farklı akademik disiplinlerden ders yürütücülerinin tasarım eğitimine etkilerini analiz etmek ve günümüzde uygulanan temel tasarım müfredat içeriği ve stüdyo sürecinin karşılaştırmaları yapılarak, seçilen Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerindeki temel tasarım stüdyoları üzerinden karşılaştırmaları ve değerlendirmeleri yapılmıştır. Çalışma kapsamında Türkiye'deki seçilen Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerinin ders yürütücülerinin akademik geçmişleri ve temel tasarım stüdyolarındaki ders süreçlerini incelemek, ders yürütücüleri ile görüşmeler yapmak, disiplinler arası işbirliği ve öğrenmenin temel tasarım eğitimi kazanımlarına etkilerini araştırmak hedeflenmiştir. Bu amaçla üniversitelerin farklı fakültelerinin bünyesinde yapılanan 7 endüstri ürünleri tasarımı bölümü ve bu bölümlerin 10 ders yürütücüsü ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda ise elde edilen bu bulgular, temel tasarım eğitiminde disiplinler arası etkileşim bağlamında ele alınarak değerlendirilmiştir.

Bilim Kodu : 80308

Anahtar Kelimeler : Tasarım eğitimi, Temel tasarım, Disiplinler arası tasarım, Ürün tasarımı

Sayfa Adedi : 122

Danışman : Doç. Dr. Dilek AKBULUT

AN APPROACH ON CONSTRUCTION OF BASIC DESIGN EDUCATION IN TURKEY

(M. Sc. Thesis)

Atakan BAŞ

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

January 2020

ABSTRACT

Basic design education refers to the whole of the studies aiming to acquire a visual culture and knowledge level through basic design principles and elements. Basic design, which is a compulsory education process in the early years of the faculties of design, fine arts and architecture, is a systematic education process that started from the Bauhaus School and reached today's faculties of art and design. Historically, the process of design education reveals a process that begins with the Bauhaus School of Design for the first time in a systematic program and extends to today's faculties of art and design. In this historical process, basic design education, which is nourished from many sources of information, has started to form its own accumulation over time. In this study, to examine the development process of the mentioned knowledge, to analyze the effects of course instructors from different academic disciplines on design education, and to compare the basic design curriculum content and studio process applied today, and to make comparisons and evaluations via selected design studios in selected Industrial Design departments. Selected in Turkey under study Industrial academic background of lecturers the Design section and examine the lessons process of basic design studio, conducting interviews with course coordinators, interdisciplinary collaboration and aimed to investigate the effects on learning the basic design education achievements. For this purpose, semi-structured interviews were conducted with 7 industrial product design departments and 10 lecturers of different departments in different faculties of universities and the data obtained were evaluated. As a result of this study, these findings were evaluated in the context of interdisciplinary interaction in basic design education.

Science Code : 80308

Key Words : Design education, Basic design, Interdisciplinary design, Product design

Page Number : 122

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Dilek AKBULUT

TEŞEKKÜR

Tez sürecim boyunca, akademik anlamda bilgi ve deneyimleri ile her zaman yol gösterici bir rol üstlenen danışmanım Sayın Doç. Dr. Dilek AKBULUT'a katkıları, ayırdığı zamanı ve verdiği emek için çok teşekkür ediyorum. Tezimin jürisinde yer alarak, zamanını ayıran ve değerli yorumları ve katkıları ile çalışmamı şekillendiren Sayın Doç. Dr. Pınar KAYGAN ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Murat ÖNDER'e de teşekkürü bir borç bilirim. Uzun bir süreci kapsayan bu çalışma boyunca yardımlarını ve sabrını esirgemeyen arkadaşım Saygın YÜCEKULE'ye, Gazi Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü çalışma arkadaşlarıma ve bölümümüzde eğitim veren tüm hocalarıma bana olan katkıları adına teşekkür ediyorum. Bu zaman zarfında benim çalışma motivasyonumu yükselten, deşarj olmamı sağlayan, mutlu eden can dostlarım Dora ve Maço'ya da teşekkür etmek istiyorum. Son olarak ise, hayatımın tüm evresinde desteğini her zaman hissettiğim, maddi, manevi her anlamda üzerimde büyük emekleri olan annem Funda BAŞ, babam Köksal BAŞ, kardeşim Ayyüce BAŞ ve özellikle çalışma hayatımda güç kaynağım, öğütleriyle rehberim olmuş, yakın zamanda aramızdan ayrılan dedem Mustafa BAŞ'a ise en büyük teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ viii

ŞEKİLLERİN LİSTESİ ix

RESİMLERİN LİSTESİ x

SİMGELER VE KISALTMALAR xi

1. GİRİŞ 1

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI 7

2.1.Temel Tasarım Eğitimi 7

2.2.Temel Tasarım Eğitiminin Amaçları 8

2.3.Temel Tasarım Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci 10

2.4. Bauhaus Tasarım Okulu 11

2.4.1. Weimar dönemi (1919-1925) 12

2.4.2. Dessau dönemi (1925-1932) 15

2.4.3. Berlin dönemi (1932-1933) 16

2.5. Dünyadaki Diğer Tasarım Okullarının Tarihsel Yapılanma Süreçleri 18

2.5.1. Rus iş eğitimi okulları: Vkhutemas 18

2.5.2. Black Mountain Koleji 20

2.5.3. Chicago (New Bauhaus) Okulu 20

2.5.4. Ulm (hochschule für gestaltung) Tasarım Okulu 22

Sayfa

2.6. Temel Tasarım Eğitiminin Kökeni Olan Werklehre ve Formlehre..... 23

2.7. Temel Tasarım Eğitimimin Başlangıç Noktası Olan Vorkurs Sistemi..... 25

2.8. Disiplinler Arası İşbirliği Bağlamında Temel Tasarım Eğitimi..... 33

2.9. Disiplinler Arası İşbirliğine Dayalı Eğitim Bağlamında Tasarım Okullarındaki Zanaat Atölyeleri..... 36

2.9.1. Seramik/çömlek atölyesi..... 37

2.9.2. Dokuma atölyesi..... 38

2.9.3. Marangoz ve mobilyacılık atölyesi..... 38

2.9.4. Metal atölyesi..... 39

2.9.5. Grafik baskı, tipografi ve reklam atölyesi..... 40

2.9.6. Vitray atölyesi..... 41

2.9.7. Ciltçilik atölyesi..... 41

2.10. Disiplinler Arası İşbirliği Bağlamında Dünyadaki Tasarım Okullarında Ders Yürütücülüğü Yapmış Farklı Disiplinlerden Eğitimciler..... 42

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ..... 45

3.1. Türkiye'de Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümleri ve Fakülte Bazında Dağılımları..... 46

3.2. Araştırma Kapsamındaki Üniversitelerin Belirlenmesi..... 48

3.3. Araştırmada Kullanılan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Sorularının Belirlenmesi..... 49

3.4. Ders Yürütücüleri İle Gerçekleştirilen Görüşmeler..... 51

4. SEÇİLEN ÜNİVERSİTELERİN TEMEL TASARIM DERSİ YAPILANMALARI..... 53

4.1. Atılım Üniversitesi..... 53

4.2. Eskişehir Teknik Üniversitesi (Anadolu Üniversitesi)..... 55

4.3. Orta Doğu Teknik Üniversitesi..... 57

Sayfa

4.4. Kadir Has Üniversitesi..... 59

4.5. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi..... 61

4.6. Marmara Üniversitesi..... 64

4.7. Özyeğin Üniversitesi..... 66

5. MÜLAKAT BULGULARI..... 71

5.1. Temel Tasarım Stüdyosu Ders Materyalleri..... 71

5.2. Temel Tasarım Dersi Programının Belirlenme Biçimi..... 74

5.3. Stüdyolardaki İki ve Üç Boyutlu Çalışmalar..... 76

5.4. Stüdyo Uygulamaları ve Uygulamaların Geçiş Süreçleri..... 79

5.5. Temel Tasarım Dersi İçin Öğrenme Ortamları..... 80

5.6. Temel Tasarım Ders Sürecine Dahil Olan Stüdyo Dışı Etkinlikler..... 83

5.7. Temel Tasarım Stüdyosunda Ürün Tasarımına Yönelik Uygulamalar..... 86

5.8. Temel Tasarım Dersi Kapsamında Müfredat Güncelleme..... 88

5.9. Ders Yürütücülerinin Akademik Geçmişinin Stüdyo Sürecine Etkileri..... 90

5.10. Temel Tasarım Eğitiminde Disiplinler Arası Etkileşim..... 93

6. SONUÇ VE ÖNERİLER..... 99

KAYNAKLAR..... 107

EKLER..... 111

EK-1. Görüşme formu DY1..... 112

EK-2. Görüşme formu DY2..... 113

EK-3. Görüşme formu DY3..... 114

EK-4. Görüşme formu DY4..... 115

Sayfa

EK-5.Görüşme formu DY5..... 116

EK-6.Görüşme formu DY6..... 117

EK-7.Görüşme formu DY7..... 118

EK-8.Görüşme formu DY8..... 119

EK-9.Görüşme formu DY9..... 120

EK-10.Görüşme formu DY10..... 121

ÖZGEÇMİŞ 122

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 3.1. Yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen ders yürütücüleri ve okullar 51

Çizelge 4.2. Atılım Üniversitesi temel tasarım dersi ders künyesi 54

Çizelge 4.3. Temel Tasarım dersi 1. ders yürütücüsü künyesi 54

Çizelge 4.4. Temel tasarım dersi 2. ders yürütücüsü künyesi 55

Çizelge 4.5. Eskişehir Teknik Üniversitesi temel tasarım dersi ders künyesi 55

Çizelge 4.6. Temel tasarım dersi 1. ders yürütücüsü künyesi 55

Çizelge 4.7. Temel tasarım dersi 2. ders yürütücüsü künyesi 57

Çizelge 4.8. Orta Doğu Teknik Üniversitesi temel tasarım ders künyesi 58

Çizelge 4.9. Temel tasarım dersi ders yürütücüsü künyesi 59

Çizelge 4.10. Kadir Has Üniversitesi temel tasarım ders künyesi 60

Çizelge 4.11. Temel tasarım ders yürütücüsü künyesi 60

Çizelge 4.12. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi temel tasarım ders künyesi..... 62

Çizelge 4.13. Temel tasarım ders yürütücüsü künyesi 63

Çizelge 4.14. Temel tasarım 2. ders yürütücüsü künyesi 63

Çizelge 4.15. Marmara Üniversitesi temel tasarım ders künyesi..... 64

Çizelge 4.16. Temel tasarım ders yürütücüsü künyesi 65

Çizelge 4.17. Özyeğin Üniversitesi temel tasarım ders künyesi..... 66

Çizelge 4.18. Temel tasarım ders yürütücü künyesi 67

Çizelge 4.19. Görüşme yapılan ders yürütücülerinin bilgileri..... 68

Çizelge 5.1. Görüşmeler sonucu elde edilen bulgular 97

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 2.8. Tasarım okullarındaki eğitimcilerin akademik alanları ve verdikleri dersler 44

Şekil 3.1. Araştırma süreci şeması 45

Şekil 3.2. Türkiye'de endüstri ürünleri tasarımı bölümü olan üniversiteler ve fakülteleri 47

Şekil 5.1. Temel tasarım stüdyo sürecinde yararlanılan materyaller 72

Şekil 5.2. Bölümlerin temel tasarım ders müfredatı biçimi 74

Şekil 5.3. Stüdyo uygulamalarının iki ve üç boyut bazında dağılımları 77

Şekil 5.4. Temel tasarım stüdyo uygulamaları arasındaki geçiş süreci 79

Şekil 5.5. Temel tasarım dersi için öğrenme ortamları 81

Şekil 5.6. Temel tasarım ders sürecine dahil olan stüdyo dışı etkinlikler 84

Şekil 5.7. Temel tasarım stüdyosunun ürün tasarımına yönelik uygulamaları 87

Şekil 5.8. Temel tasarım dersi kapsamında revize edilmesi düşünülen konular 89

Şekil 5.9. Ders yürütücülerinin akademik geçmişinin stüdyo sürecine etkileri 91

Şekil 5.10. Temel tasarım eğitiminde disiplinler arası etkileşim 93

Şekil 6.1. Çalışma kapsamında seçilen fakülte ve üniversiteler 95

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim **Sayfa**

Resim 2.1. Bauhaus'un Weimar'da kurulan ilk binası 12

Resim 2.2. Bauhaus'un Dessau kentinde bulunan binası 15

Resim 2.3. Bauhaus'un Berlin kentinde bulunan binası 16

Resim 2.4. Rohe'nin MR Side Chair tasarımı 17

Resim 2.5. Nagy'nin Chicago Okulu eğitim programı 21

Resim 2.6. Gestalt Okulu eğitim programı 22

Resim 2.7. Bauhaus Tasarım Okulu'nun eğitim diyagramı 26

Resim 2.8. Itten'in renk spektrumu 28

Resim 2.9. Albers ve hazırlık grubu öğrencileri 30

Resim 2.10. Paul Klee'nin ders notlarından bir örnek 32

Resim 2.11. Otto Lindig tasarımı olan çay seti 38

Resim 2.12. Peter Keller- Bauhaus Cradle 39

Resim 2.13. Marcel Breuer- Wassily sandalyesi 40

Resim 2.14. Walter Gropius ve eğitimci kadrosu 42

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	**Açıklamalar**
n	Katılımcı Sayısı

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
DY	Ders Yürütücüsü
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
UESYO	Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu
ETAYE	Endüstri Tasarımı Araştırma ve Yayın Enstitüsü
WDO	World Design Organization

1. GİRİŞ

Temel tasarım eğitimi, güzel sanatlar, tasarım ve mimarlık fakülteleri bünyesinde, okulun ilk dönemi itibariyle verilmeye başlanan, öğrencinin düşünme, problemi kavrama ve çözüme ulaştırma noktasında zihinsel ve el becerilerini geliştirmeyi hedefleyen bir eğitimdir. Nokta, çizgi, yüzey gibi temel kavramlardan başlayıp, şekil ve daha sonra biçim (form) ekseninde süregelen bu eğitim müfredatında öğrenciler tasarımın temel kurallarını, ilke ve elemanlarını kavrayarak, ileriki süreçlerde çözüme ulaştırmaları beklenen problemler konusunda gerekli kazanımları sağlamış olmaktadırlar.

Tasarım eğitiminin tarihsel süreci ele alındığında 1919 yılında Weimar'da kurulan Bauhaus Okulundan başlayıp, günümüze değin sistematik bir şekilde ilerlemiş ve belirli bir program dâhilinde güzel sanatlar, tasarım ve mimarlık fakültelerinde yer edinmiş bir temel tasarım eğitimi formatının oluştuğu görülmektedir. Belirli bir çerçeveye sahip bu eğitim programının hali hazırdaki formatına ulaşması noktasında süreç içerisinde birçok değişiklikler gözlemlenmiş ve iteratif bir doğrultuda ilerlemiş bilgi ve uygulama birikiminden söz edilebilmektedir. Bu birikimin sistemli bir formata dönüşmesi noktasında, Bauhaus ve devamı niteliğindeki tasarım okullarında eğitim veren sanatçı, tasarımcı, mimar ve zanaatkârların büyük katkıları olmuştur. Birçok farklı sanat dalında eğitim alan tasarım öğrencileri, geniş bir perspektif ile bilgi birikimlerini yorumlama noktasında kazanımlar elde etmişlerdir. Bu kazanımları edinmelerini sağlayan farklı birçok akademik disiplinden gelen ders yürütücüleri, ustalar, mimarlar ve sanatçılar temel tasarım eğitiminin birikim ve ilerleme sürecine olumlu yönde katkılar sunmuşlardır.

Tasarım eğitimini planlı bir format haline dönüştüren bu alt başlıkları incelediğimizde disiplinler arası yaklaşımın ve temel tasarım eğitimine olan katkılarının ortaya çıkardığı sonuçlar, bizlere farklı akademik disiplin, teorik bilgi ve uygulamalardaki işbirliğinin eğitim dünyası açısından çıktılarını inceleme fırsatı sunmaktadır. Teorik eğitim ile başlayan ve temel uygulamalar ile pratik kazanımların pekiştirildiği bu süreçte, ders yürütücülerinin kendi alanlarındaki birikimlerini müfredatlar doğrultusunda aktararak, öğrencinin düşünme, tasarlama ve problem çözme sürecini yönetmesine ve farklı çözüm yolları türetebilmesine olanak sağlanmış olunmaktadır.

Bu çalışmada Türkiye'deki Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerinde eğitim veren öğretim üyelerinin ve ders yürütücülerinin akademik geçmişlerinin ve oluşturdukları ders planlarının incelemesi yapılmış, teorik anlatımlar, ders içi uygulamaları ve stüdyo projeleri incelenmiştir. Belirlenen üniversitelerde, fakültedeki yapılanma şekli (Güzel Sanatlar, Tasarım, Mimarlık, Sanat ve Tasarım vb.) ve öğretim üyesinin akademik geçmişi göz önünde bulundurularak veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler neticesinde farklı akademik disiplinlerin ve fakülte yapılanmalarının Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerinde verilen temel tasarım dersleri bünyesinde karşılaştırmaları ve stüdyo süreçleri bakımından analizleri yapılmıştır.

Problem durumu / Konunun tanımı

Tasarım eğitiminin başlangıç noktasında yer alan, temel düzeyde ilke ve elemanların kazanımını hedefleyen temel tasarım dersi, tasarımcı adaylarının iki boyutlu düzlem ve üç boyutlu formları ortaya çıkarabilme yetisini geliştirmeyi hedeflediğinden, sadece bir disiplinin bilgi alanına değil, birçok farklı bakış açısını bünyesinde barındıran bir birikimin aktarılmasına ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle stüdyo sürecinde öğrencinin beklenen kazanımları edinebilmesi açısından gerek ders yürütücülerinin, öğretim üyelerinin akademik disiplin geçmişleri, gerekse müfredatın tasarım alanı ile ilişkilendirilebilecek birçok farklı kaynaktan beslenmesi, öğrencinin bakış açısını geliştirebilmek ve problem çözümüne ulaşmasında seçenekleri doğru analiz edebilmesi adına bir gerekliliktir.

Bu açıdan, Türkiye'de eğitim-öğretime hali hazırda devam eden Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerinde temel tasarım dersi içeriklerinin belirli aralıklarla revize edilmesi ve ders yürütücülerinin tasarım alanına katkı sunabilecek farklı alanlardan bilgi birikimlerini ve uygulamalarını da ders müfredatı ve stüdyo pratiklerine yansıtmaları gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı

Bünyesinde barındırdığı bilgi birikimi ve beslendiği kaynakları itibari ile tasarım eğitimi geçmişten günümüze değin birçok alan ve kuram ile ilişki içerisinde bulunmuş, netice olarak ortaya çıkan sentezi, özgün bir hale getirip kendi birikimini zaman içerisinde ortaya koymaya başlamıştır. Günümüzde gelinen noktada da belirli bir çerçeve dâhilinde ve kendi

içerisinde sistemli bir yapısı olan tasarım alanına dair bir bilgi birikiminden söz edilebilmektedir.

Birçok farklı kaynaktan beslenmesi gereken tasarım eğitimi, yapısı gereği sorgulanmaya ve güncel bilgiyi takip ederek kendini yenilemeye ihtiyaç duymaktadır. Bu yüzden salt bir kaynaktan ziyade, etkileşimli bir işbirliğine ve disiplinler arası çalışma metoduna sahip olması gerektiği öngörülmektedir.. Tasarım sürecinde gereksinim duyulan yaratıcı düşünebilme, analiz edebilme ve problem çözme odaklı düşünmesi hedeflenen öğrenci, salt bir kaynağa yönlendirildiği takdirde, hedeflenen kazanımları edinme noktasında problem yaşayabilmektedir. Bu gibi problemlerle karşılaşmamak adına disiplinler arası işbirliği yaklaşımı, özellikle sanat ve tasarım alanı bünyesinde daha etkin bir biçimde kullanılmalıdır.

Bu çalışmada, sözü edilen bilgi birikiminin gelişim sürecini incelemek, farklı akademik alanlardan ders yürütücülerinin tasarım eğitimine katkılarını analiz etmek ve günümüzde uygulanan temel tasarım müfredat içeriği ve eğitim metotlarının karşılaştırmasını yapabilmek hedeflenmiştir. Çalışma dâhilinde Türkiye'de eğitim veren Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerinin ders yürütücülerinin akademik geçmişleri ve bu geçmişlerin deneyimlerine yansımalarını incelemek, disiplinler arası işbirliği ve öğrenmenin temel tasarım eğitimi kazanımlarına etkilerini araştırmak hedeflenmiştir. Türkiye'deki Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerindeki temel tasarım eğitiminin yapılanma sürecini ortaya koymak, farklı akademik disiplinlerden gelen öğretim üyelerinin, tasarım eğitimine ne yönde katkı sunduklarını inceleyebilmek, öğrencilerinden iki ve üç boyutlu algı kazanımlarına ve probleme çözüm sunma yöntemlerini karşılaştırabilme çalışmanın amacını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın önemi

Disiplinler arası işbirliği, sanat ve tasarım bölümlerinin yapısını oluşturan ve temel bilgi kazanımlarını aktarma konusunda sunduğu seçenekler sayesinde öğrencinin bilgiyi edinim ve pratiğe dökebilme sürecine katkı sağlayan bir etkileşimdir. Özellikle tasarım eğitimi gibi bir alanda gerçekleştirilecek bu işbirliği, algı perspektifini genişletebilmek adına önem arz etmektedir. Bu yüzden çalışma kapsamında sözü edilen, tasarım eğitiminde disiplinler arası etkileşim, endüstri ürünleri tasarımı bölümlerinin temel tasarım stüdyo eğitimlerinde

incelenmesi gereken bir konu olarak ele alınmıştır. Temel tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliğinin etkilerinin incelenmesi, müfredat karşılaştırmalarının yapılması ve ders uygulamalarının çıktıları üzerinden stüdyo sürecinin incelenmesi vasıtasıyla, temel tasarım stüdyolarındaki disiplinler arası işbirliğinin etkilerini incelemek, çalışmanın gerçekleştirilme nedenlerindendir. Ortaya çıkan veriler doğrultusunda, aynı ders sürecinin, farklı fakültelerin bünyesinde, farklı alan disiplinlerinden gelen ders yürütücüleri ile işlenmesinin sonuçlarını gözlemleyebilmek ve incelemek, çalışma çıktılarını literatüre kazandırabilmek, tezin amacı kapsamında hedeflenmiştir.

Bu kapsamda temel tasarım eğitiminin sistematik bir biçimde ele alınmaya başlandığı ilk süreç olan Bauhaus Okulu ile ilgili oluşum ve yapılanma sürecini inceleyen "Bauhaus'un Alman Tasarım Kültürüne Etkileri" (Celbiş, 2009) gibi yayınlar ele alınmıştır. Sanat ve zanaat kavramlarının tek bir çatı altında toplanma fikri ve sürecini yansıtan "20.yy Mimarisinde Program ve Manifestolar (Conrads, 1991) gibi yayınlar ile de bu birliğin tarihi temelleri yansıtılmıştır. Temel tasarım ders içeriklerinin ortaya çıkmasının tarihi üzerine ise "Temel Tasarım ve Değişim" (Denel, 1998) gibi yayınlar vasıtasıyla incelemeler yapılmıştır. Tasarım eğitimindeki işbirliği üzerine yaklaşımlar adına ise "The growing need for interdisciplinary curriculum content" (Jacobs,1989) gibi eğitim yaklaşımları incelenmiş, bu yaklaşımların pratik karşılığı olarak ise "Performance Art Teaching As A New Pedagogy" (Garolan, 1984) gibi kaynaklarına başvurarak, çalışmanın literatür kaynağı oluşturulmuştur.

Literatür taraması yapılırken karşılaşılan tezler, temel tasarım dersinin, bulunduğu üniversite bazında incelenmesi, geçmişteki tasarım okullarının günümüz temel tasarım stüdyoları üzerindeki etkileri, temel tasarım derslerine alternatif müfredat önerileri gibi içeriklere sahip olduğu görülmüştür. Bu çalışma ise, temel tasarım eğitimindeki disiplinler arası yaklaşım bağlamında, farklı akademik alanlardan ders yürütücülerinin temel tasarım dersine yaklaşımları üzerine yeni bir odak ortaya koymuştur.

Araştırma kapsamında ders yürütücülerinin alan bilgisi birikimleri ve stüdyo müfredatına yansıtma şekilleri karşılaştırmalı bir biçimde ele alınarak, farklı akademik disiplinlerin, aynı ders ve stüdyo üzerindeki etkileri değerlendirilmek istenmiştir. Tasarım eğitiminin yapı taşlarından olan problemi iki boyut üzerinde ifade edebilme, üç boyutlu düşünebilme ve taslağı forma dönüştürerek aktarabilme yetisi, stüdyoların müfredat ve uygulamaları

üzerinden analiz edilerek, eğitimde disiplinler arası işbirliğinin etkilerini ortaya koymak açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın eksenini ortaya koyabilmek adına hazırlanan araştırma soruları, tasarım eğitiminde işbirliğinin, temel tasarım eğitimi stüdyo sürecine olan etkilerini irdeleyebilmek ve müfredatlar arası karşılaştırma yaparak çalışmanın metodolojisini oluşturabilmek adına aşağıda ifade edildiği şekliyle hazırlanmıştır. Soruların içeriği belirlenirken, stüdyo müfredatlarının oluşturulma kriterleri, hazırlanan bu programın kazanım hedefleri, ders yürütücülerinin akademik geçmişleri ve sektörde ilgilendikleri ve çalıştıkları alanlar, öğretim üyelerinin kendi akademik birikimlerini aktarma yöntemleri, temel tasarım eğitimi stüdyolarının kendi bünyesindeki sistemleri ve diğer bölümlerdeki stüdyolar ile aralarındaki farklılıklar gibi konuları irdeleyebilmek ve karşılaştırma sonuçlarını analiz edebilmek adına bir çerçeve oluşturulmuştur. Mülakatlar sonucu alınan yanıtlara göre karşılaştırmalı analizler yapılarak tasarımda disiplinler arası işbirliğinin etkileri ve önemi ortaya konmak istenmiştir.

Araştırma Soruları:

- Temel tasarım dersini veren öğretim üyelerinin ders işleyiş biçimleri ne şekildedir ve farklılıkları nelerdir?
- Müfredat, uygulamalar ve proje içerikleri nasıl oluşturulmuştur ve farklılıkları, benzerlikleri nelerdir?
- Problemi kavrama, analiz etme, tasarlama ve probleme çözüm sunma sürecinde disiplinler arası işbirliğinin stüdyolardaki etkisi ne şekilde olmaktadır?
- Birçok farklı disiplinden gelen öğretim üyelerinin yürütücüsü olduğu bu dersin ürün tasarımına etkileri nelerdir?

Bu tez kapsamında, yukarıda belirtilen araştırma sorularına yanıt bulabilmek adına, öncelikle Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi (Anadolu Üniversitesi) Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kadir Has Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ve Özyeğin Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri temel tasarım dersi öğretim elemanları ile

mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda ders müfredatları ve ders işleyiş biçimleri karşılaştırılmıştır. Yapılan müfredat ve uygulama karşılaştırmaları ve ders yürütücülerinin akademik geçmişlerinin stüdyo sürecine etkileri, temel tasarım dersinde disiplinler arası işbirliğinin etkilerini inceleyebilmek adına önemlidir.

2. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

2.1. Temel Tasarım Eğitimi

Temel tasarım eğitimi, adından da anlaşılacağı üzere, tasarım dünyasına adım atmış kişilerin temel tasarım ilke ve elemanları vasıtasıyla görsel bir kültür ve bilgi düzeyi edinimi kazandırmayı hedefleyen çalışmalar bütününü ifade eder. Tasarım, güzel sanatlar ve mimarlık fakültelerinin ilk dönemlerinde zorunlu bir eğitim sürecini oluşturan temel tasarım, Bauhaus Okulundan başlayıp, günümüz sanat ve tasarım fakülteleri programlarına kadar ulaşmış sistematik bir eğitim sürecidir. Preliminary Course, Başlangıç/ Hazırlık Dersi, Basic Course, Foundation Course, Vorkurs gibi isimlerle de anılmakta olan dersin günümüze ulaşmış versiyonu ‘’Basic Design’’ yani ‘’Temel Tasarım’’ dersi olarak kabul görmektedir.

Kelime kökeni olarak ele aldığımızda temel tasarım dersinin etimolojik oluşumu bize dersin amaç ve yöntemi konusunda da gerekli açıklamayı ortaya koymaktadır. “Temel/Basic kelimesi mimari bir ifade olup, Yunanca Temelion kökünden gelir ve yapının toprak altında kalıp dayanak oluşturan kısmına denir” (TDK,1988). İngilizce karşılığı olan ‘’Basic’’ kelimesi ise Latince ‘’Base’’ kökünden gelmektedir ve temele ait, temel ile ilgili anlamı taşımaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere, tasarım eğitiminin temel bir düzeyden başladığı ve gelecek birikimlere dayanak oluşturacak ilk kısmın bu oluşumla ortaya çıktığı ifade edilmektedir.

Design sözcüğünün kökenine gidildiğinde ‘’De Sign’’ ifadesi karşımıza çıkmaktadır. Bu ifade ise; “Düşünmek veya zihinde biçimlemek, bir amaç için formüle etmek, yöntem bulmak, sistematik olarak planlamak, amacı, hedefi, niyeti olmak, yüksek beceri gerektiren veya sanatsal bir konuda, yaratmak, bulmak, icat etmek olarak açıklanmaktadır” (Webster’s Dictionary,1993). Tüm bu tanımlamaları bir araya getirdiğimizde karşımıza düşünsel bir süreç çıkmaktadır. Bu düşünsel sürecin tamamlanabilmesi için belirli bir bilgi birikiminin de süzgeçten geçerek total bir bütünü oluşturması gerekmektedir. Tasarım kavramı dolayısıyla, bir problemin varlığını ve bu probleme çözüm sunabilmek adına ortaya konan zihinsel işlemler bütünü olarak da yorumlanabilir.

Tasarım eğitiminin geçmişine baktığımızda birbirinden farklı uygulamalar ve deneme-yanılma süreci sonucu ortaya çıkan sistemli bir bütün görmekteyiz. İki boyutlu düşünme becerisi ve şekil-zemin ilişkisi üzerinden ilerleyen bu eğitim sürecinin temelinde görme işlevi merkeze alınmış ve tüm geliştirilen yöntemler, problemin algılanması, çözüm önerilerinin taslak haline dönüştürülmesi ve sonunda bu taslakların doğru çözümü sunan bir öneri formatına getirilebilmesi esas alınmıştır.

Yüzyıla yakın bir tarihi olan temel tasarım eğitimi, görsel dili sistematik bir hale getirerek, bu sistem üzerinden ilke ve kavramları ortaya koymuş ve tasarım problemlerini çözebilmek adına bir bütünlük ifade etmiştir. Soyut düşünebilme ve zihinde ortaya konan taslakları, somut bir forma dönüştürebilme becerisinin kazanımı hedeflenen derste, birçok farklı bilginin ve disiplinin aktarımı ve aynı zamanda bu bilgilerin sentezi sonucu tek bir forma dönüşmesi hedeflenmektedir. Tasarım eğitiminin kendi iç disiplininde farklı bilgi alanlarına ihtiyaç duyulduğu ve bu birikimi doğru kurgulayarak sonuca ulaşmanın mümkün olduğunu göstermesi açısından da tasarıma giriş dersi olmasının nedenini ortaya koymaktadır.

2.2. Temel Tasarım Eğitiminin Amaçları

Sanat ve tasarım fakültelerinin giriş dersi niteliğini taşıyan temel tasarım dersi, öğrencilerin özgün düşünebilme, yaratıcı düşünme yollarını öğrenme, bu bağlamda pratikleri ortaya koyabilme adına yapı oluşturan bir nitelik taşımaktadır. Tasarım eğitimi almak isteyen öğrencinin, malzeme, doku, form gibi farklı deneyimleri edinebildiği bu süreç, zihinsel pratiklerin yanı sıra, el becerilerini de eş zamanlı geliştirdiğinden dolayı başlangıç eğitimi olması nedeniyle önem verilen bir alanı temsil etmektedir.

Farklı bilgi türlerinin, sanat ve tasarım dallarının her noktasına temas eden bir ağın içerisinde şekillenen bu süreçte, dersin üstleneceği belirli işlevler de bulunmaktadır. Özellikle temel düzeyde tüm sanat dalları ile işbirliği, teknik anlamda malzeme türleri ile gerçekleştirilen deneyimler, bu malzemelerin birbiri ile olan kombinasyonlarının pratiğe dönüşmesi, entelektüel bilgi birikiminin zemininim hazırlanması, farklı bilgi birikimlerinin sentezi sonucu probleme çözüm sunma adına ortaya konan bilişsel-duyuşsal donanımların ve işlevlerin farkına varılması, dersin öğrenci açısından kazanımlarını ifade etmektedir.

Temel tasarım dersinin tarihsel oluşum sürecine baktığımızda, ilk uygulayıcı ve sistematik bir program dahilinde dersin teorik çerçevesini belirleyen Johannes Itten, bu dersin üç temel görevinden şu şekilde bahsetmektedir:

1. Öğrencilerin yaratıcı güçlerini serbest bırakmak: Kendi algı ve deneyimleri, öğrencilerin asıl işlerine yol açmasını sağlamış oldu. Öğrencileri ölü geleneklerden dereceli bir şekilde özgürleştirerek, kendi işleri için cesaretlendiler.
2. Öğrencilerin kariyer seçimlerini kolaylaştırmak: Burada malzeme ve doku çalışmalarının yardımıyla, kısa sürede her öğrencinin kendi çalışacağı malzemeyi bulması sağlandı. Ancak temel becerilerdeki eksiklikleri gidermek için daha fazla pratik yapılabilirdi.
3. Öğrencilere gelecekteki kariyerleri için temel tasarım prensiplerini aktarmak: Renk ve form kanunları öğrencilere objektif dünyayı açtı. Form ve rengin objektif ve sübjektif problemlerini içeren çalışmalar, derse birçok yöntemle entegre edildi (Itten, 1967:27).

Itten'in de belirttiği üzere, programın temel hedefi, belirli ilkeler dâhilinde oluşturulmuş kurallar doğrultusunda, öğrencinin deneyim yolu ile tasarımın özgün dünyasını keşfe çıkmasına zemin hazırlamaktır. Tasarım eğitimine giriş niteliğinde olan bu ders, öğrencilerin daha önceki bilgi birikimi, alışkanlıkları ve görme biçimlerine yeni bir başlangıç noktası belirleyerek, kendine özgü bilişsel ve duyuşsal potansiyellerini tanımalarını, dolayısıyla problem çözmede özgün yöntemler ve farklı yaklaşımlar sunabilmelerini hedeflemektedir.

Temel tasarım dersi, metodu itibari ile, öğrenciyi bir problem ile karşı karşıya getirerek, çözüm yollarında analitik düşünme, sezgisel yaklaşım ve konsantrasyon yeteneklerini ön plana almalarını ve bu yolla probleme çözüm sunma adına özgün yaklaşımlar ortaya koyabilmelerini temele alır. Bu sayede yeni deneyimler gerçekleştirebilecek öğrenciler, karşılaştıkları probleme çözüm odaklı yaklaşabilmeyi ve sistemli düşünebilme yetisini de kavramış olacaklardır. Akdeniz'e göre "temel tasarım dersinde öğrenciler, öznel düşünme özgürlüğü, risklere girebilme, düşünmede bağlantısız sıçramalar yapabilme, fikirleri eş zamanlı geliştirme ve yeni yorumlama, yaratıcı düşünceye açık olma gibi yaratıcı düşünceye açık problem çözme yollarını özgürce denemeye teşvik edilmelidir" (Akdeniz,1989: 15).

2.3. Tasarım Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci

Tasarım eğitiminin tarihi süreci ve bir program çerçevesince oluşumuna baktığımızda dönemin siyasi ve sosyal olaylarından bağımsız bir şekilde var oluşunu tamamladığından söz edilememektedir. "19. yüzyılın sonları, 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan hızlı teknolojik gelişmeler, savaşların ortaya çıkardığı yıkımlar, sanat ve düşünce alanlarını etkilemiş yeni estetiksel arayışların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır" (Lynthon, 1982: 10). Belirtilen tarihler içerisinde krallıkların yıkılması, feodal düzenin etkisini kaybetmeye ve çöküşe başlaması, yeni oluşum ve siyasi olayların çağı etkilediği bir süreçte, sanatın toplumsal yönü, işlevselliği, gündelik yaşama etkileri üzerine de tartışmalar başlamış ve bu tartışmalar sanat ve tasarım dünyasını kökten etkileyecek değişimlere ve yeni akımlara da zemin hazırlamıştır.

Toplumların sanatın ve tasarımın rolünü sorgulaması, estetik ve fonksiyon kavramlarının yeniden gündeme gelmesine ve bu kavramların birbiri ile ilişkilerinin yorumlanmasına neden olmuştur. Bu sorgulamaların kitleler içerisindeki yoğunluğunun artması dolayısıyla 20. yüzyılın ilk çeyreğinde siyasi ve sosyal hayatta meydana gelmiş denge değişikliği ve kültürel sorgulamaların etkisi sonucu Kübizm, Fovizm, Fütürizm, Sürrealizm, Konstrüktivizm gibi akımlar ortaya çıkmış ve toplumu etkisi altına almıştır.

On dokuzuncu yüzyıla bakıldığında, beraberinde gelişen sanayi kavramı ve devamında bir devrim olarak ortaya çıkan sanayi, pek çok alanda birbirinden farklı arayışları da beraberinde getirmiştir. Yaşanan bu yeni gelişmeler doğrultusunda endüstriyel ürünlere kolay ulaşabilme ve ortaya konan ürünlerin seri üretim halinde piyasaya sürülmesi, beraberinde mobilya tasarımının gündeme gelerek ürün pazarı içerisinde yükselmeye başlamasına neden olmuştur. "Endüstrileşme, teknoloji gibi etmenler modernizmin ortaya çıkmasını sağlamış, kitlelerin modernizme eğilimi ise makro trend haline gelerek hem ekonomi hem yaşam biçimini etkilemiştir" (Gönülkırmaz, 2012:34). Teknolojinin gündelik hayata etkisinin daha yoğun olarak hissedilmeye başladığı bu dönemlerde insanlar, gündelik hayatı kolaylaştıran fonksiyonel ürünlere daha kolay erişim sağlamaya başladığı an itibari ile estetik kaygı arayışları da günden güne daha belirgin bir hal almaya başlamıştır.

Endüstri yaşamı kolaylaştıran bir kavram olarak ortaya çıksa da, biçimlendirilmemiş bir şekilde salt ürünler olarak varlığını devam ettirmesi mümkün olmamıştır. Günden güne etkileşim ve değişim halinde olan toplumlar, endüstri ve teknolojinin de kendi iç disiplinlerinde güncel yaklaşımlara ihtiyaç duyduğunun farkına varmaya başlayarak zanaatkârlar ve sanatçıların öncülüğünde bir takım yeni arayışlar ve oluşumları denemeye başlamışlardır. Sanayi ve teknoloji alanında meydana gelen bu gelişmeler, ortaya konan ürünlerin aynı zamanda estetik olarak da ele alınması gerekliliğini beraberinde getirmeye başlamıştır. "Birinci Dünya Savaşından sonra sanat eğitimini kökten etkileyen bir kurum olan Bauhaus, endüstrileşmenin ayrıştırdığı sanatsal, teknik ve üretimsel bölümlerin birlikteliğini yeniden oluşturma uğraşlarının önemli bir noktasında 1919 yılında Almanya'da kurulmuştur" (Feierabend ve Fiedler, 2000: 8; Celbiş, 2009: 169).

2.4. Bauhaus Tasarım Okulu

Bauhaus, 1919 yılında mimar Walter Gropius tarafından Almanya'nın Weimar kentinde kurulan ve 1933 yılına kadar eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam eden sanat ve tasarım okuludur. Dönemin sanat ve tasarım okulu sayılabilecek diğer oluşumlarından farklılık gösteren Bauhaus, sanat ve zanaat kavramlarını birleştirme düşüncesi ile büyük bir etki yaratmış ve 1920'lerde Almanya'nın modern tasarım merkezi haline gelmeye başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra savaşın getirdiği moral bozukluğuna ve yıkıma çare olarak gelişen Bauhaus Okulu, sanayileşmenin teknik ve üretim etkinliklerine sanatsal birliktelik oluşturmak amacıyla 1919 yılında Almanya'da kurulmuştur.

Bauhaus, ismini bauen, yani bina kavramına bir benzerlik olarak değil, benzer bir kavram olan bauhütte'e olan çağrışımından dolayı almıştır. "Bu kelime ortaçağda inşaat ve duvar ustaları loncasının ismidir. Dolayısıyla Gropius, Bauhaus'u içerisinde zanaatçıların ortak projeler üretecekleri ve en önemlisi de kendi bünyesinde zanaat ve sanatı buluşturan binalar yapan bir tür modern zanaatçı loncası olarak düşünmüştür" (Whitford, 1992: 32). Bu bağlamda, "Bauhaus felsefesi, uygulamalı sanatlar ile güzel sanatlar arasındaki ayrımı kaldırarak her iki uğraş alanının birlikte çalışmasına uygun bir ortam hazırlamıştır" (Bulat, 2014: 105). Hazırlanan bu yeni ortam ile sanat ve tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliği de gündeme gelerek, eğitim programları çerçevesinde ilk izlerini göstermeye başlamıştır. Gropius ve arkadaşlarının sanat ve zanaat kavramlarını entegre ederek yeni bir oluşumu meydana getirmeye çalışmasının nedenleri arasında, bahsedilen bu savaşın yıkıcı

etkilerini ortadan kaldırarak, çağın gereksinimlerini karşılama ve teknolojinin yeni bir perspektif ile tasarıma katkı sunması gerektiği düşüncesi bulunmaktadır. Bu açıdan Bauhaus ekolü günümüz sanat ve tasarım eğitimine de büyük bir şekilde etkileyerek, nasıl bir eksende ilerleyeceği konusunda yol haritası çizmiştir.

2.4.1. Weimar dönemi (1919-1925)

Weimar şehri, dönemin Almanya'sında kültürel, sosyal ve dinamik bir şehir yapılanmasını oluşturuyordu. Sanat dünyasının önemli isimleri de bu şehirde yetişmiş ve eğitim almıştır. Bu anlamda yenilikçi bir yaklaşım sunarak, iki farklı disiplin olan sanat ve zanaatın bir araya getirilerek, yeni bir ekolün temsilcisi olacak Bauhaus okulunun da bu şehirde kurulması, çıkış noktasının önemli nedenlerinde biridir.

Gropius'un Weimar'da kurduğu bu yeni okulun ilk hocaları arasında dönemin önemli isimleri yer almaktadır. "Bauhaus Okulu, Johannes Itten, Paul Klee, Wassily Kandinsky, Lyolel Feininger, Oskar Schlemmer, László Moholy-Nagy, Josef Albers, Marcel Breuer, Herbert Bayer, Gunta Stözl, Gerhard Marcks gibi sanatçı ve tasarımcıları bir araya getirmiştir" (Bunulday, 2001:6). Bu isimlerin resim, heykel, mimarlık, tasarım ve zanaat çevrelerinde tanınmış ve çalışmaları ile isimlerinden söz ettiren eğitimciler olması, Gropius'un bu hocaları okula davet ederek akademik kadroyu oluşturması ve birçok farklı disiplinden eğitimcilerin bir araya gelerek sanat ve tasarım eğitimine yön vermesi gerektiği kaygısı olmuştur.

Resim 2.1. Bauhaus'un Weimar'da kurulan ilk binası (https://fotoeins.com/2015/08/24)

Bauhaus okulunun, dönemin sanat okullarından farklılık gösteren bir diğer yanı da atölyelerde ders yürütücüleri olan sanatçıların yanı sıra, teknik ve uygulama noktasında destek veren atölye ustalarının da eğitime yön vermesi olmuştur. "Bu nedenle Bauhaus'ta bütün plastik sanat ve zanaatların aynı çatı altında toplanması, teknik sanat birlikteliğinin sağlanabilmesi ve bunu gerçekleştirecek elemanların yetiştirilebilmesi hedeflenmiştir" (Birol, 2015).

Gropius ve arkadaşları bilimin var olan sistematik kuralları ve dili olduğu gibi, yaratıcılık kavramının da sistematik bir kurallar bütünü çerçevesi içine alınabileceğini düşünerek bu doğrultuda hareket etmişler ve Bauhaus okulu kapsamında bu yaklaşım üzerinden evrensel bir tasarım dili geliştirmişlerdir. Dolayısıyla, tarihi süreç içerisinde 1919-1933 yılları arasında yapılanan bir ekol olarak tarihte yerini alsa da, bu okul ve bağlı bulunduğu ekolün izleri günümüze değin ulaşmıştır (Yaylalı, 2000: 106). Dönemin Almanya'sının modern anlamda bir tasarım merkezi izlerini taşıyan bu okulda, Gropius ve arkadaşları sanat ve zanaat kavramlarının merkezinde birleşmiştir. Bu fikir birliğinin sonucu olarak da Nisan 1919'da sanat ve zanaat arasında kurulacak birlik adına şu manifestoyu yayınlamışlardır:

> Tüm görsel sanatların, en büyük amacı yapı bütünüdür. Yapıları süslemek bir zamanlar güzel sanatların en soylu işleviydi; bunlar anıtsal mimarlığın zorunlu öğeleri sayılıyordu. Bugün sanatlar birbirinden ayrılmış durumda; ancak tüm sanatçıların bilinçli ortak çabasıyla bu durumdan kurtarılabilir. Mimarlar, ressamlar ve heykeltıraşlar bir yapının bileşik niteliğini hem bir bütün olarak, hem de ayrı ayrı parçalarıyla yeniden tanımalı ve kavramaya çalışmalıdır. Yapıları ancak o zaman 'salon sanatı' iken yitirdikleri arkitektonik ruhu yeniden kazanacaktır. Eski sanat okulları bu birliği yaratamadı; sanat öğretilemeyeceğine göre, nasıl yapabilirlerdi ki. Bunlar yeniden isliklerle birleşmeli. Desen yaratıcısı ile uygulamalı sanatçının sadece çizim ve resimden oluşan dünyası, yeniden inşa eden bir dünya haline gelmeli. Sanatsal yaratıcılıktan zevk alan genç insanlar çalışma yaşamlarına yine bir meslek öğrenerek baslarsa, üretken olmayan 'sanatçı' da artık yetersiz sanat etkinliği yerine becerisini zamanlara aktararak bu alanda kusursuzluğa ulaşabilir. Mimarlar, heykeltıraşlar, ressamlar, hep birlikte zanaatlara geri dönmeliyiz. Çünkü sanat bir meslek değildir. Sanatçı ve zanaatçı arasında önemli bir ayrım yoktur. Sanatçı yüceltilmiş bir zanaatçıdır. _stencinin bilincini asan o ender esinlenme anlarında, ilahi bir güç, yaptıklarının sanata dönüşmesine neden olabilir. Öte yandan, her sanatçının bir zanaatta becerisinin olması zorunludur. Yaratıcı hayal gücünün temel kaynağı burada yatar. O halde, zanaatçı ve sanatçı arasında kibir engelleri yükselten sınıf ayrımının olmadığı yeni bir zanaatçı loncası kuralım! Mimarlık, heykel ve resmi tek bir bütün olarak kucaklayacak ve bir gün, bir milyon işçinin ellerinde yeni bir inancın kristal simgesi gibi göğe doğru uzanacak olan, geleceğin yeni yapısını hep birlikte arzulayalım, kavrayalım ve yaratalım (Congrads, 1991: 36).

Yayınlanan bildiriden de anlaşılacağı üzere Walter Gropius, yeni bir oluşum olarak ortaya koyduğu ve hayata geçirdiği bu tasarım okulu projesi ile o yıllara kadar süregelmiş zanaat işçiliği ve sanatçılık kavramı üzerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Bu sayede çağın gereksinimlerini karşılayabilmek ve hem estetik hem de fonksiyonel kaygıyı taşıyan yeni ürünlerin ortaya çıkarılmasında güncel bir yaklaşım sunmuştur. Yine o yıllarda süregelen etkileri Endüstri Devrimini ve dolayısıyla ortaya çıkardığı makine ürününü görmezden gelmek yerine, endüstriyel nesneleri estetik kaygı süzgecinden geçirerek tasarlanmış ürün formatına dönüştürebilmeyi hedef olarak ortaya koymuştur.

İçinde bulunduğu dönem itibariyle Birinci Dünya Savaşından çıkmış Almanya'nın sanat ve tasarım eğitimi noktasında yeni bir oluşumu ortaya çıkarması, hem tarihi hem de eğitimsel açıdan büyük bir etki yaratmıştır. Sanatı ve tasarımı yaşamın merkezine almaya başlayan sanatçı, mimar ve zanaatkârlar topluluğu olarak Bauhaus ekolünü ortaya koyanlar, gündelik hayatı kolaylaştırmak adına küçük bir ev eşyasından, şehir planı ve yapısına kadar her şeyin tasarlanabilir ve uygulanabilir olduğunu savunmuşlardır.

Şahinkaya bu kapsamda Bauhaus okulunun sloganı niteliği taşıyan sanat ve teknoloji birliğinin, ortaya konacak yeni seri üretim ürünler kapsamında malzeme, renk, ergonomi gibi kavramların ortaya konan formlarda kendini göstermesi gerektiğini öne sürerek bu anlayışın görsel sanatlar ile teknoloji bir araya getiren yeni bir ekolün ortaya çıkarılmasının hedeflendiğini vurgulamaktadır (Şahinkaya, 2009:13). Bu hedefler doğrultusunda, Bauhaus'ta eğitim alan tasarım öğrencilerinin atölye çalışmaları vasıtasıyla teori ve pratik bütünlüğünü sağlaması ve deneyim yolu ile yaratıcılıklarının geliştirilmesi bağlamında sanat ve zanaat işbirliğinin pekiştirilmesi için çalışılmıştır (Şahinkaya, 2009:24). İşçilik ve estetik arasındaki bütünlüğün ilk olarak uygulamaya konulduğu ve denemelerinin yapıldığı bu süreçte, makine, estetik ve tasarım ilişkisini dengelemek adına belirli kuralların ve eğitim metotlarının da gerekliliği ortaya çıkmaya başlamıştır.

Weimar döneminde ortaya çıkan bu yeni oluşum, her ne kadar sanat ve zanaat dünyasına yeni bir bakış açısı kazandırmış olsa da, halkın büyük bir kısmının zanaat ile uğraşması, okulun eğitim programlarını sürdürmeleri açısından zaman içerisinde tehlikeli görünmeye başlamıştır. Zaman içerisinde milliyetçi ve Nazi fikirlerini benimseyen grupların baskıları sonucu bazı olumsuzluklar yaşanmaya başlamıştır. Yerel yönetimlerden de bu konuda destek alamayan okul yönetimi 1924 yılının sonunda okulu Dessau'ya taşımıştır.

2.4.2. Dessau dönemi (1925-1932)

Dessau, Almanya'nın önemli sanayi bölgelerinden biriydi. Weimar'da ortaya çıkmaya başlayan kaosun, özellikle zanaat ustaları ve siyasi oluşumlar tarafından meydana gelebilecek tehditler doğrultusunda, okulun bu bölgede varlığını sürmesi daha güvenli bir seçenek olarak görülmüştü. Neredeyse bütün eğitimciler okulun taşınması ile birlikte Dessau'ya yerleşmişler ve eğitim-öğretim programlarını bu yeni şehirde sürdürmüşlerdir.

Resim 2.2. Bauhaus'un Dessau kentinde bulunan binası

Gropius ve arkadaşlarının eğitim programları çerçevesince bu yeni okulda bazı değişiklikler yapılmış, sanat ve tasarım eğitiminin ağırlıklı olduğu Weimar süreci, pratik anlamda desteklenmek üzere üretime de yönelimi gerekli görmeye başlamıştır. Gropius bu yeniliğin gerekçesi olarak şu ifadeleri kullanmıştır:

> Artık geçmişin giysilerini değil modern giysileri giyen modern insan, modern gündelik kullanım araçlarıyla donatılmış, kendisine ve zamanına uygun modern bir eve de ihtiyaç duyuyor. Bir nesnenin doğası ne yaptığıyla belirlenir. Bir kabın, bir sandalyenin ya da bir evin uygun olarak is görebilmesi için önce onun doğası incelenmelidir. Çünkü nesne amacına kusursuzca hizmet etmelidir. Başka bir deyişle işlevini pratik olarak yerine getirmeli, ucuz olmalı, dayanıklı olmalı ve 'güzel' olmalıdır (Roth, 2000: 614).

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere sanat ve zanaat ilişkisi yeni bir boyut kazanmış ve çağın gerekliliklerini yerine getirebilmek bağlamında katkı sunabilecek yeni bir yaklaşım olarak ele alınmaya başlanmıştır. Bu dönemde okulda Paul Klee ve Wassily Kandinsky temel sanat eğitimi derslerini yürütmüşlerdir. Sonraki süreçlerde Josef Albers da bu temel tasarım dersinin yürütücülerinden biri olmuştur. Tasarım derslerinde form arayışı

yönelimleri ön plana çıkmış, özgün tasarımlara ulaşma noktasında çalışmalar sürdürülmüştür. Tasarımın gündelik hayata katkılarının üst noktalara çıkmaya başladığı bu dönemde, gündelik hayatın gereksinimlerini karşılamak amacıyla üretime yönelmek ve atölye çalışmalarına ağırlık vermek, Dessau yıllarının fark yaratan en önemli gelişmelerinden biri olmuştur. "Dessau döneminde atölyelerde üretilen prototipleri endüstriye satmak üzere Bauhaus Anonim Şirketleri kurulmuş, ustalara da profesör adı verilerek ortaçağ kökenli usta- kalfa-çırak sistemi bırakılmıştır" (Bektaş, 1992:75).

Nazi'lerin başlattığı Bauhaus karşıtı kampanyalar ve yürüttüğü faaliyetler bu yıllarda da devam etmiş, Dessau kenti parlamentosunda sayıca üstünlük kurmaya başlayan bu gruplar 1932 yılında harekete geçerek okulun kapatılması yönünde çalışmalara başlamışlardır. Devam eden süreçte okulun ve öğrencilerin risk almaması adına, yönetimde olan Mies Van Der Rohe, okulun taşınması yönünde karar alarak Bauhaus'u Berlin'e taşımışlardır.

2.4.3. Berlin dönemi (1932-1933)

Baskılar sonucu Berlin'e taşınmak zorunda kalan yeni okulun eğitim programı, Dessau'da uygulanan sisteme benzerlik göstermektedir. Mies van der Rohe ile birlikte, Josef Albers, Wassily Kandinsky gibi isimler de Berlin'e taşınmış ve eğitim programlarını bu yeni okulda sürdürmeye devam etmişlerdir. Bu yeni okulda, Dessau döneminde olduğu gibi, temel eğitim müfredatları sürdürülmesinin yanı sıra, ürün odaklı çalışmaları sürdürmeye devam etmiştir. Endüstrinin çağa hakim olmaya başlaması ve seri üretim kavramının gündelik hayata etkilerinden dolayı, okulun atölye programlarının da bu amaca yönelik çalışmalar sürdürdüğü yönünde yorum yapılabilmektedir.

Resim 2.3. Bauhaus'un Berlin kentinde bulunan binası

Ürün tasarımına yönelen Dessau sürecinin devamı olan Berlin'de de yeni tasarımlar hayata geçirilmiş ve üretimleri yapılmıştır. Ludwig Mis Van Der Rohe'nin Weissenhof'da düzenlenecek olan sergi için tasarladığı ünlü MR Side sandalyesi de bu okul döneminde hayata geçirilmiş çalışmalardan bir tanesidir.

Resim 2.4. Rohe'nin MR Side Chair tasarımı (www.dwr.com)

Ancak bu yeni yerleşim bölgesinde de Nazi baskısı kendini göstermeye devam etmiştir. Bauhaus o yıllarda ''komünizm yuvası'' olarak suçlanmaya başlanarak, bölge halkı ve siyasi çevrenin tepkilerine neden olmasını hedeflemiş ve bu amaç doğrultusunda çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Nazi birliklerinin yaptıkları baskınlara ve aramalara daha fazla direnç gösteremeyen okul yönetimi 19 Temmuz 1933 yılında eğitimci ve yönetici kadrosunu toplayarak okulun kapanması yönünde karar almışlardır.

1919 yılında eğitim hayatına başlayan ve kapandığı tarih olan 1933 yılına kadar sanat ve tasarım eğitimine yön vermiş olan Bauhaus okulunun etkileri, sadece bulunduğu dönemi kapsamamış, günümüz tasarım okullarının da müfredatlarını ve yaklaşımlarını belirleyen etkenlerden biri olmuştur. Sanat ve zanaat kavramının farklılıklarını bir kenara bırakarak, ortak bir noktada estetik kaygılar doğrultusunda birleştiren bu ekol, tasarım eğitiminde disiplinler arası yaklaşımın da öncüsü olmuştur. Okulun usta öğreticileri ve eğitimcilerini oluşturan kadro, öğrencilere birçok farklı alanda donanımlı hale getirmeyi hedeflerken, özgün tasarım, form ve ürün ortaya koyabilmeleri noktasında önemli gelişmeler gösterebilmelerini sağlamıştır.

2.5. Dünyadaki Diğer Tasarım Okullarının Tarihsel Yapılanma Süreçleri

Bauhaus okulunun 1933 yılında Nazi baskıları ve karşı politik hareketler sonucu yıpranmaya başlayıp, eğitim-öğretim hayatına son verme kararını almasından sonra, okulun eğitimci kadrosunu oluşturan isimler de başka şehir ve ülkelere göç ederek hem mesleki hayatlarını sürdürmeye devam etmişler hem de yeni oluşumlara zemin hazırlamışlardır. Okulun önemli isimlerinden olan Moholy-Nagy Amerika'da kurulacak olan Chicago (New Bauhaus) Tasarım Okulu'nun, ardından da Illinois Tasarım Okulu'nun kurulması ve eğitim hayatına başlaması noktasında önemli katkılar sunarak Bauhaus ekolünün izlerini sürdürmeye devam etmiştir. Yine okulun önemli isimlerinden olan Josef Albers ise Black Mountain Kolejinin kurulmasında öncülük etmiş ve tasarım eğitimi dünyasına yeni bir okul kazandırmıştır.

Bauhaus Tasarım Okulu her ne kadar 1933 yılında kapanmış olsa da, okulun güçlü kadrosu ve etkili müfredatı yansımalarını uzun yıllar sürdürerek günümüz tasarım eğitimi müfredatlarına kadar ulaştırmıştır. Ancak, Bauhaus ekolünün izleri ve tasarım eğitimi metodunun yayılması çok kolay olmamış, bir süre sessiz bir şekilde kalarak, gerekli zeminin hazırlanmasını beklemiştir. Bunun nedeni olarak Almanya'nın milliyetçi yapısı ve bunun etkileri gösterilmiştir. 1950'li yıllar itibariyle Almanya'nın gelişen demokratik yapısı, okulun eğitim hayatı süresince yazılan Almanca eserlerin diğer dünya dillerine çevrilmeye başlaması ve okulun öğretim metodunun yaygınlaşmaya başlaması neticesinde diğer ülkelerdeki tasarım eğitimi programlarını da etkilemesine neden olmuştur.

2.5.1. Rus iş eğitimi okulları: Vkhutemas

1920 yılında dönemin hükümetinin yazılı emriyle kurulan Vkhutemas, Bauhaus Tasarım Okulunun yapılanma sürecine benzer nitelikler göstererek, Rusya'da Moskova Resim, Heykel ve Mimarlık Okulu ve Stroganv Uygulamalı Sanatlar Okulu'nun birleştirilmesi kararı ile kurulmuştur. Aynı dönem içerisinde Bauhaus Tasarım Okulu ile birbirinden bağımsız oluşumlar halinde yer alan ve eğitim-öğretim hayatını sürdüren bu okulun, müfredat ve eğitim yapılanması da yine Bauhaus okulu ile büyük benzerlikler göstermektedir. Okulun kurulmasında etkin olan düşünce her anlamda donanımlı, teknik ve estetik kaygılara hâkim tasarımcılar yetiştirmekti.

Vkhutemas okulunun eğitim programı yapısına baktığımızda, aynı dönemde Almanya'da faaliyetlerini sürdüren Bauhaus okulu ile benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Okula başlayan öğrencilerin, devam eden yıllarda uzmanlaşacakları alan ne olursa olsun, her öğrenci hazırlık eğitimini kapsayan temel kurs programını başarı ile tamamlamak zorundaydı. Temel kurs programının yanı sıra öğrenciler yabancı dil, fiziki matematik, geometri, kimya, sanat tarihi ve askeri eğitim de alıyorlardı. Eş zamanlı yürütülen bu müfredatta amaç, ileride uzmanlaşacakları alan ne olursa olsun, bilimsel ve estetik bilgi açısından donanımlı, alanında uzman öğrenciler yetiştirmekti.

Temel kurs programı, temel sanat eğitiminin verildiği bir program olup, öğrencinin plastik sanatların dilini, renk, kompozisyon ve form çalışmalarını öğrendiği bir süreci ifade etmektedir. Rodchenko'nun belirttiği üzere 1920'lerin başında eğitim hayatına başlayan bu okulda, temel sanat eğitimi şu adımları izlemekte idi:

- Rengin maksimum etkisi
- Renk aracılığıyla form
- Uzayda renk
- Uçakta renk
- İnşa
- Form ve rengin eşzamanlılığı
- Uzayda hacim
- Batı sanatı tarihi
- Özel öğretim (Rodchenko, 2005: 273).

Alexander Rodchenko'nun yürütücüsü olduğu temel sanat eğitimi derslerinin içeriğine ve müfredat yapısına bakıldığında, Itten'in Bauhaus'ta uyguladığı ve Hözel'den esinlenerek ortaya koyduğu müfredatın benzer bir yapılanması görülmektedir.

Bilimsel ve sanatsal disiplin eğitiminin sentez halinde verilerek, teori ve pratik çalışmaların sürdürüldüğü bu derslerde, öğrenciler 1920'lerde etkisini yoğun olarak gösteren konstrüktivizm akımının etkisi ile renk, kompozisyon ve form ilişkisinin çözümlenmesi üzerine çalışmalarını sürdürdüler. 1928'de okul kendi isteği ile yönelimini daraltarak ve üretime yönelerek ismini Vkhutein-Yüksek Teknik Sanat Enstitüsü olarak değiştirdi. Sonrasında ise Bauhaus programı ile bir entegrasyon söz konusudur (Forgacs, 1995:13).

2.5.2. Black Mountain Koleji

1933 yılında John Andrew Rice ve Theodore Dreier öncülüğünde Kuzey Karolina'da kurulan Black Mountain Koleji, eğitim müfredatını John Dewey'in yaparak öğrenme kavramı üzerine inşa ederek, deney ve gözlem metotlarını eğitim ve öğretim programlarının merkezine almışlardı.

Okulda ders veren ünlü isimler arasında, Bauhaus okulu kapatıldıktan sonra Amerika'ya göç etmiş Josef Albers, Anni Albers, Walter Gropius, Charles Olson, Ruth Asawa, Robert Motherwell, John Cage gibi isimler vardı. Bu isimler tekrar aynı amaç doğrultusunda bir araya gelerek, daha önceki müfredat sürecinde oluşturdukları tasarım eğitimindeki dil birliğini, bu yeni okul sürecinde de uygulamaya koyarak eğitim programlarını sürdürmekteydiler.

Black Mountain kolejinde yine aynı şekilde bir başlangıç eğitimi söz konusu olup, ilerleyen dönemlerde ise danışman ve öğrenci işbirliği içerisinde belirlenen müfredat eğitim programına yön vermişti. "Kolejde Albers, ünlü Başlangıç Dersi'ni programa koydurarak, Bauhaus'taki çalışmalarını daha deneyimli bir şekilde sürdürdü. Görsel algı çalışmalarını geliştirme konusuna yoğunlaştı" (Betts, 1999:62). Bauhaus ekolünün izlerini taşımaya devam eden bu okulda, atölye çalışmaları Albers eşliğinde sürdürülerek, temel sanat eğitimi müfredatı Bauhaus ekolü ile aynı doğrultuda devam ettirilmişti. Dolayısıyla, Gropius'un çıkış noktası olan sanat ve zanaat kavramlarının işbirliği, ekolün eğitim mirasını koruyan bir nitelik kazandı. "Çoğu zaman Black Magic Mountain yakıştırmasıyla hafife alınsa, sınırlansa da Bauhaus ideasının sürekli taze kaldığının ve verimliliğinin ispatı oldu" (Betts, 1999).

2.5.3. Chicago (New Bauhaus) Okulu

Chicago Okulu, 1937 yılında, Bauhaus'un eğitimcilerinden olan Moholy-Nagy tarafından Amerika'nın Chicago eyaletinde kurulmuş sanat ve tasarım okuludur. Okul, mali destek yetersizliği ve kaynak bulamama problemi dolayısıyla varlığını bir yıl sürdürebilmiş, daha sonra kurulan Illinois Teknoloji Enstitüsü bünyesinde dersler yürütülmüştür.

Nagy, Bauhaus Döneminde Albers ile ortak olarak yürüttüğü başlangıç dersindeki çalışmalarını bu okulda da sürdürmüş, ancak ders müfredatını sanat ve tasarım ilkeleri ve estetik değerlerin yanı sıra, endüstriye yönelik kavramlar ve üretim yöntemleri doğrultusunda revize etmiştir. Bu müfredat değişikliği, okulun eğitim anlayışının tıpkı Bauhaus Dessau dönemindeki gibi seri üretime hazırlık yönünde olduğunu göstermektedir.

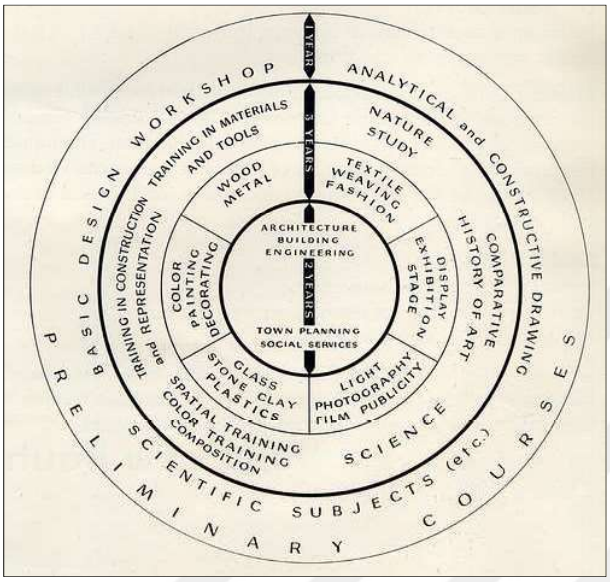

Resim 2.5. Nagy'nin Chicago Okulu eğitim programı (histart.over-blog.com)

Diyagramdan da anlaşılacağı üzere Nagy, yürüttüğü başlangıç derslerindeki sistemi yeni okuluna da taşıyarak, Bauhaus ekolünün izlerini taşımaya devam etmiştir. Ama buradaki en önemli farklardan biri bilimsel konu ve içeriklere bir önceki müfredata oranla daha çok yer verilmesi ve ''basic design'' temel tasarım ifadesinin ilk defa Chicago okulundaki müfredat ile kullanılmaya başlanmasıdır.

Nagy, renk teorisi, kompozisyon, doğadan etüt gibi çalışmalar ile beraber atölye uygulamalarını da sürdürmüş, ahşap, cam, tekstil gibi malzemelerin uygulamalarını yaptırmıştır. Bu uygulamaları eş zamanlı olarak teknoloji konuları ve teorik içerikler de takip ederek, sanatsal ve bilimsel bilginin entegre edilmesini amaçlamıştı. Otwell'in belirttiği üzere "Nagy öğrencilerine Art Engineering (Sanat Mühendisliği) kavramıyla sanatın yeni fonksiyonunu vurguluyor, öğretmenler-öğrenciler ve sanatlar ile endüstri arasındaki işbirliğine dikkat çekiyordu. Bu yeni fikirleri ve öğrencilerine hiçbir kısıtlama getirmemesi hızlı üretime ve satılabilir fikirlere ulaşmayı sağladı" (Otwell, 2001).

2.5.4. Ulm (Hochschule Für Gestaltung) Tasarım Okulu

Nazi baskıları sonucu kapanan Bauhaus Okulu'nun etkileri yıllar boyu devam etse de, devamı niteliğindeki okullarda sürdürülen faaliyetleri savaş yılları ve politik etkenler nedeniyle II. Dünya Savaşı öncesi kesintiye uğramıştır. Savaş yıllarında her alanda olduğu gibi, sanat ve tasarım eğitiminde de herhangi bir gelişme söz konusu olmamıştır. Savaşın sona ermesinin ardından, 1947 yılında Almanya'nın Ulm kentinde Bauhaus'un devamı niteliğinde olan Gestalt Okulu açılarak eğitim faaliyetlerine başlamıştır.

"Gestalt Okulu'nun resmi açılış konuşmasını Gropius yapmıştır. Bu sunuş, Gestalt Okulu'nun Bauhaus'un modern bir devamı olduğu fikrini destekler niteliktedir. Ancak Bauhaus uygulamalarından çok farklı, dönemin özelliklerine uygun, kültürel, eğitimsel ve tasarım uygulamalarına saygılı, bilimsel-pozitivist fikirlerin yayılmasını destekleyen, matematik metodolojisine ve analize sıkı sıkıya bağlı rasyonel de bir anlayışa sahipti" (Ristant, 1990).

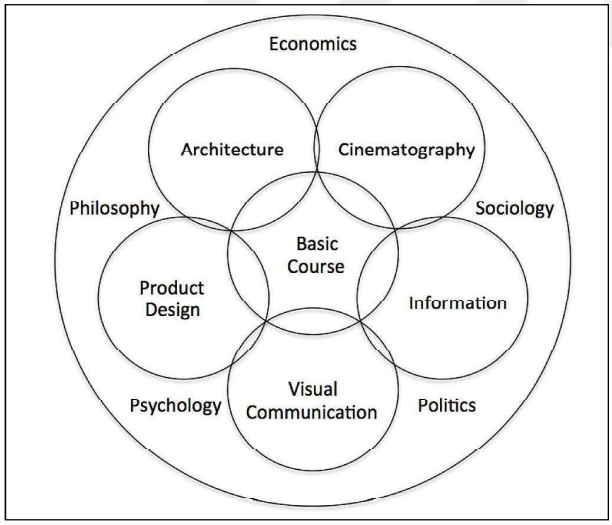

Resim 2.6. Gestalt Okulu eğitim programı (commons.wikimedia.org)

Okulda ders veren eğitimcilerin arasında Bauhaus Tasarım Okulu kadrosunun önemli isimlerinden Walter Gropius, Johannes Itten ve Josef Albers da bulunmaktadır. İlk döneminde tasarım eğitimi noktasında, Bauhaus ekolünün devamı niteliğinde çalışmalar yürütülse de zaman içerisinde bu müfredatın revize edilmesi yönünde söylemler artmaya başlayarak, yaklaşım açısından yeni bir müfredat geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bunun sonucu olarak problem çözümü noktasında sezgisel bir yaklaşım değil, analiz edilen

bir süreç ön plana çıkarılmaya başlanarak Resim 2.7'deki formatta bir eğitim programı oluşturulmuştur.

Temel tasarım eğitimi ekseninde şekillenen bu programa görsel iletişim, sinematografi gibi yeni görsel bilgi alanlarının yanı sıra psikoloji, sosyoloji, felsefe, ekonomi ve siyaset bilimi gibi teorik alanlar da dâhil edilerek sanatsal ve teorik bilgi birikimi sentez haline getirilmişti. Ertek'in bahsettiği üzere ''Gestalt Okulu'nun temel tasarım konusunda Bauhaus'tan net bir şekilde ayrıldığı nokta, her probleme, tüm fonksiyonel özelliklerin, sosyal içeriklerin ve kültürel değerlerin dikkate alınarak akılcı bir yaklaşımla çözüm aranmasıydı. Teorisi ve pratiği eşit ağırlıklı ele alınmaktaydı'' (Ertek, 1999).

2.6. Temel Tasarım Eğitiminin Kökeni Olan ''Werklehre'' ve ''Formlehre''

Almanya'nın modern tasarım eğitimi merkezi olarak ortaya çıkan Bauhaus, sahip olduğu yaklaşımlar ve öğretim metotlarının yanı sıra, dönemin önde gelen ünlü eğitimci kadrosunu oluşturan sanatçı, mimar, tasarımcı ve zanaatkârlar vasıtasıyla dönemin sanat ve tasarım oluşumlarının içerisinde isminden söz ettirmeye devam etmiştir. Bu etkili eğitim kadrosunun başında, dünya çapında tanınan ve çalışmaları ile diğer okullar arasında isminden söz ettiren Wassily Kandinsky, Paul Klee, Lyonel Feininger, Oskar Schlemmer, Gunta Stölz, Josef Albers, Laszlo Moholy-Nagy bulunmaktadır.

Bauhaus'un sanat ve tasarım eğitimi açısından devrim olarak nitelendirilebilecek bu yeni oluşumu, döneminin sanat okulları arasında nasıl farklı bir şekilde konumlandığının da göstergesi olmuştur. Temel ilke ve kavramların kazanımının hedeflendiği teorik bilgiler, atölye uygulamaları ile de desteklenerek öğrencinin hem teori hem de pratik anlamda donanımlı bir tasarımcı olması amacıyla okulun eğitim sistemi yeni bir format çerçevesince oluşturulmuştur.

Okulun eğitim sistemini incelediğimizde karşımıza iki çeşit yaklaşım çıkmaktadır. Bu iki temel disiplin grubuna ''Werklehre'' ve ''Formlehre'' denilmiştir. Birinci grup olan Werklehre aşamasında, öğrencinin temel beceri kazanımlarının hedeflendiği, ahşap, cam, dokuma, taş, metal, seramik gibi eğitimlerin verildiği atölye grupları mevcuttur. Öğrenci burada ustalar vasıtası ile edindikleri teorik bilgiyi, pratiğe dönüştürerek ürünler ortaya koymuş ve temel becerileri edinme noktasında birikim sağlamıştır. Malzeme ile yeni

tanışan öğrenciler, bu malzemeleri işlemeyi, diğer malzeme grupları ile kombinasyonlarını ve el işçiliğini öğrenmiş olmaktaydı.

İkinci aşama olan Formlehre ise ilk çalışma grubunun aksine, kuramsal metotlarla çalışmayı, teori bilgi birikimi ve tartışmaları ve biçim ortaya çıkarma sorunlarını ele alarak öğrencilere bu anlamda bir birikim kazanımını hedeflemiştir. Sanat ve zanaat sınırının ortadan kaldırıldığı bu okulda, teorik bilgi tartışmaları ve özgün form arayışları, el işçiliği kadar önem arz etmiştir.

Müfredat içeriği olarak ele aldığımızda Conrads'ın ifade ettiği üzere, bu iki grup olan eğitim programının içeriği şu şekilde düzenlenmiştir:

Çizim ve Resim öğretiminin içerdikleri:

- Bellekten ve hayal gücüne dayanarak serbest el çizimi
- Portre, canlı model ve hayvan çizimleri
- Peyzaj, figür, bitki ve ölü doğa çizimleri
- Kompozisyon
- Duvar resimleri, pano resimleri ve dinsel mekânlardaki uygulamalar
- Süsleme tasarımı
- Yazı
- Yapım detayları, perspektif çizim
- Bahçelerin ve iç mekânların tasarımı
- Mobilya kullanım gereçlerinin tasarımı

Bilim ve Kuram eğitiminin içerdikleri:

- Tarihsel çalışma yöntemlerini ve tekniklerini kavramaya yönelik sanat tarihi
- Malzeme bilgisi
- Fiziksel ve kimyasal renk kuramı
- Anatomi canlı modelle
- Akılcı resim yapma yöntemleri
- Muhasebe, sözleşme görüşmeleri ve çalışanlarla ilgili temel kavramlar
- Sanat ve bilimin her alanında yaygın ilgi toplayan konularda konferanslar (Conrads, 1991:40).

Yeni bir eğitim planı çerçevesinde ortaya konan bu iki grup müfredat modelinde, hem yeni teori alanlarına hem de bu bilginin pratiğe dönüşebileceği uygulamalara yer verilerek tamamlayıcı bir eğitim modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Walter Gropius, yayınladığı açılış manifestosunun aşağıdaki bölümünde, bu yeni eğitim modelini açıklamaya çalışmış ve dönemin okulları içerisinde kendi oluşumlarının nasıl konumlandığını da şu şekilde belirtmiştir:

"Sanat tüm yöntemlerin üstündedir, özünde öğretilemez, oysa zanaatlar kuskusuz öğretilebilir. Mimarlar, ressamlar ve heykeltıraşlar kelimenin tam anlamıyla zanaatçıdır. Bu nedenle öğrencilerin tümünden, her türlü sanatsal üretimin temel koşulu olarak atölyelerde, deney ve uygulama alanlarında elde edilecek kapsamlı bir zanaat eğitimi almaları istenecektir. Kendi atölyelerimiz zamanla geliştirilecek ve dışarıdaki atölyelerle çıraklık anlaşmaları yapılacaktır. Okul, atölyenin hizmetindedir ve bir gün onun içinde eriyecektir. Bu nedenle Bauhaus'ta öğretmenler ya da öğrenciler yerine ustalar, kalfalar ve çıraklar olacaktır. Eğitim biçimi atölyelerin özelliğinden kaynaklanır" (Conrads, 1991: 36).

Conrads'ın belirttiği üzere bu atölyelerdeki ustaların başlıca hedefleri şunlardır:

- El becerilerinden ortaya çıkacak organik biçimler.
- Katı olmaktan kaçınma; yaratıcılığa öncelik verilmesi; bireyselliğin özgür olması, fakat sıkı bir çalışma disiplini.
- Lonca kurallarına uygun olarak, Bauhaus'un ustalar kurulu ya da dışarıdan gelen ustalar önünde yapılacak ustalık ve kalfalık sınavları
- Öğrencilerin, ustaların çalışmalarına katılımı
- Öğrencileri de içerecek şekilde, dışarıdan is-ş alınması.
- Ülkenin zanaat ve endüstrisinde önde gelenlerle sürekli yakın ilişki.
- Sergiler ve diğer etkinlikler yoluyla kamu yaşamı ve halkla ilişki.
- Geleceği hedef alan, geniş çaplı, ütopik yapısal tasarımlar kamu yapıları ve tapınakların ortaklasa planlanması, mimar, ressam, heykeltıraş tüm usta ve öğrencilerin bu tasarımlarda birlikte çalışmaları ve mimarlığı tüm bileşke ve parçalar arasında zamanla uyum sağlamayı amaçlamaları.
- Mimarlık çerçevesinde görsel malzeme ve heykel sergileme sorununu çözmek için sergilerin nitelikleriyle ilgili yeni araştırmalar yapılması.
- İş dışında ustalar ve öğrenciler arasında dostluk ilişkilerinin özendirilmesi bu amaçla tiyatro oyunları, konuşmalar, şiir, müzik, kıyafet baloları düzenlenmesi (Conrads, 1991: 36).

Teori ve pratik bilgi birikiminin bu sentezi, Bauhaus okulunu sadece bulunduğu bölgede öne çıkarmakla kalmayıp, tüm dünyaya yayılmaya başlayacak olan bir ekolün de temsilcisi haline getirmiştir. Tasarım temel ilke ve elemanlarının göz önünde bulundurularak hazırlanan bu programda, öğrenciler özgün formlar ortaya koyabilmek adına, kuramsal bilgiyi, atölyeler aracılığı ile pratiğe dönüştürebilme deneyimlerini de edinmişlerdir.

2.7. Temel Tasarım Eğitimimin Başlangıç Noktası Olan '' Vorkurs'' Sistemi

Gropius'un sanat ve zanaat kavramlarının birleştirildiği vurgusuna taşıyan bildirisinde ele alınan bu yaklaşım doğrultusunda kurdukları bu yeni okulun bütün öğrencilerine zorunlu ve tamamlanması gerekli görülen bir eğitim süreci olarak hazırlık niteliği taşıyan temel tasarım dersi müfredata konmuştur. Bu kapsamda Temel Sanat Eğitimi dersi Bauhaus'ta

yürürlüğe konularak, tasarımcı adayı olan öğrencilerin ilk olarak karşılaştıkları, hazırlık süreci niteliğinde bir müfredat ile verilmeye başlanmıştır. Tarihi süreç içerisinde gelişen ve dünyadaki diğer okullara da yayılan bu ders sistemi, sanat eğitimi programlarını sürdüren okullarda temel sanat eğitimi, mimar adayı yetiştiren mimarlık bölümü programlarında ise temel tasarı dersi şeklinde ortaya konmuştur (Gönülkırmaz, 2012: 67).

Temel tasarım eğitiminde önemli bir başlangıç noktası olan ve günümüz tasarım eğitimi müfredatının temelini oluşturan Vorkurs hazırlık kursları, Bauhaus okulunun temel programını oluşturmaktadır. Tasarım eğitimine hazırlık niteliğinde olan bu kurs periyodu, altı ay süre ile devam edip, üç aylık iki periyottan oluşmaktadır. "İlk zamanlarda atölyelerde öğrencilerin sadece zayıf sonuçlara ulaşan yoğun malzeme tüketimi ile karşılaşılmıştır. Bunun üzerine Ekim 1920'de Itten'in altı aylık hazırlık kursu zorunlu hale getirilmiştir. Bu kursu başarı ile tamamlayan öğrenciler ise atölye çalışmalarına katılmaya hak kazanmışlardır" (Kaplan, 2003:18-19).

Bauhaus'ta sürdürülen bu müfredat yapılanması; hazırlayıcı öğretim kapsamında temel sanat eğitimi, teknik öğretim kapsamında mesleki sanat eğitimi, strüktürel öğretim kapsamında ise proje çalışmaları olarak üç başlık altında toplanmaktaydı (Bingöl,1993: 7). Bunlardan hazırlayıcı öğretim periyodunu oluşturan Vorkurs eğitiminin ortaya çıkışında ve sistematik hale getirilişindeki en büyük faktör olarak Bauhaus kuruluş yıllarından itibaren okulda eğitim veren sanatçı ve eğitimci Joannes Itten görülmektedir.

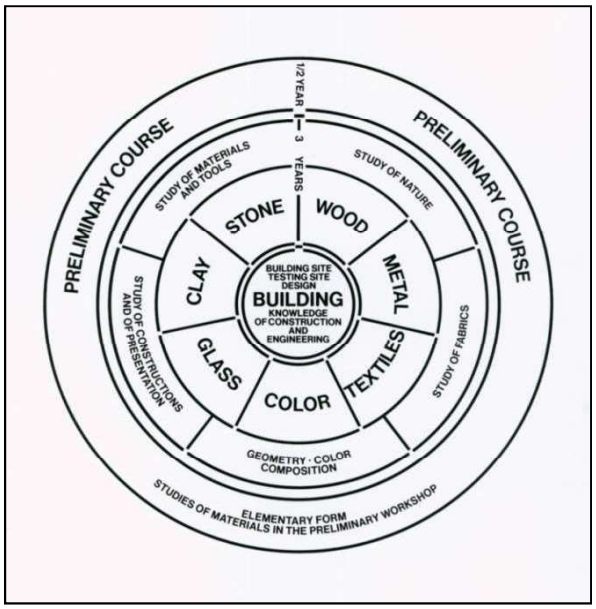

Resim 2.7. Bauhaus Tasarım Okulu'nun eğitim diyagramı (https://www.bauhaus100.de)

Bauhaus'un temel eğitim şemasını ifade eden diyagramdan da anlaşılacağı üzere, tasarım eğitimi müfredatı, farklı alan ve disiplinlerden birçok bilginin kompoze edilip, atölyeler ve uygulamalar aracılığı ile pekiştirilmesini amaçlamaktaydı. Preliminary Course olarak ifade edilen temel tasarım eğitimi süreci, Itten'in programını oluşturduğu ve ilk dersleri vermeye başladığı bölümü kapsamaktaydı. Birçok bilgi alanının etkileşimi üzerinden sürdürülen bu derslerde amaç, deneyimleme ve uygulama yoluyla özgün formlara ve bilgiye ulaşabilmekti.

"Itten temel sanat eğitimi hazırlık denemelerinin başlangıcını, Bauhaus Okulu'na gelmeden önce 1917 yılından itibaren Viyana'daki bir özel okulda sanat eğitimi üzerine yapmış olduğu çalışmalarıyla oluşturmuştur" (Bingöl, 1993: 9). Bu çalışmalarını ve katıldığı derslerin programını zaman içerisinde analiz ederek, kendi eğitim metodolojisini oluşturmuş, gözlem ve deneyimlerini Vorkurs'un ana hatlarını ve içeriğini oluşturabilmek adına uygulamaya geçirmiştir. Itten'in ders aldığı sanat eğitimcilerinden biri olan Adolf Hölzel, Itten'in oluşturduğu eğitim programındaki fikir kaynağını ve ders içeriğini etkileyen önemli bir isimdir.

Oluşturulan bu ders içeriğinin yapılanma biçimini açıklayan Grolan, bu oluşturulan içeriğin sanat ve tasarım eğitiminin önde gelen usta isimlerinden olan Hölzel'in eğitim yaklaşımlarından yola çıkılarak oluşturulduğunu söylemektedir. Hölzel'in bu yaklaşımına göre sanat ve tasarım eğitiminde öğretilecek ve öğretilemeyecek unsurlar ifade edilmiştir. Bu yaklaşımda öğretilebilen unsurlar ikiye ayrılarak şu şekilde ifade edilmiştir;

A) Yapısal Unsurlar

- İki boyutlu düzlem olarak resim
- Daire, kare, üçgen gibi temel geometrik formlar ve bunların küre, küp, koni gibi üç boyutlu halleri
- Işık-gölge, dikey-yatay, yumuşak-sert, büyük-küçük gibi karşıtlıklar
- Oranın, özellikle Altın Oran'ın rolü

B) Renk

- Rengin kendisi (*Farbe an und für sich*)
- Yoğunluk
- Nicelik
- Açıklık-koyuluk
- Tamamlayıcılık
- Kendiliğindenlik
- Sıcaklık-soğukluk (Garolan, 1984).

Ele alınan bu pedagojik yaklaşımın doğrultusunda Hölzel, öğretilmesi mümkün olan bu unsurların, tasarım okulu öğrencilerine aktarabilmek adına üç adet metot ortaya koymuştur. Bu metot;

1- Daha önceki ders yürütücülerinin çalışmalarının irdelenmesi

2-Parmak egzersizleri

3-Yukarıda ifade edilen yapısal ve renge ait unsurların üç boyutlu bir biçimde ve aynı zamanda deneysel bir yaklaşım ile uygulanması olarak ifade edilmiştir (Garolan, 1984).

Oluşturulan bu yeni eğitim müfredatında Itten, sanat ve tasarım eğitimi aldığı hocası Hölzel'in eğitim yaklaşımlarını kendi müfredatına bir yol gösterici olarak ele almış ve okulun temel tasarım eğitiminin sürdürüldüğü Vorkurs'un müfredatını bu eksen doğrultusunda ortaya koymuştur. "Doğa etütlerine önem veren Itten, öğrencilerini gözlem ile elde edilen yapısal özelliklerle düzenlemelere ve geniş malzeme çeşidi ile çalışırken bunların yapısal, dokusal, organik özelliklerinin incelenerek, yeni fonksiyonlar, yeni biçimler aramaya yönlendirirdi. Öğrencilere verdiği problemlerde fazla örnek göstermez, kendi orijinal sonuçlarına varmalarına olanak tanırdı" (Bingöl, 1985: 32). Bu sayede, temel tasarım eğitimine yeni başlangıç yapan bir öğrencinin sınırları belirlenmiş bir çerçeve içerisinde değil, rehberin öğrencinin kendisi olduğu, keşfetme ve deneyimleme yolu ile özgün formlara ve yeni bilgiye ulaşabilme noktasında cesaretlendirici bir yöntem sürdürülmüştür. Buradaki yaklaşım, hem öğrencinin özgün kararlar alabilme hem de özgün form ve bilgiyi kendi yöntemleri ile elde edebilmek adına bir deneyimleme süreci olarak ele almak mümkündür.

Resim 2.8. Itten'in renk spektrumu (wikiart.org/en/johannes-itten)

“Itten, öğrencilerine doğadan yapılan çalışmaların yanında eski ustaların yapıtlarını, kompozisyon, doku ve strüktürel açıdan inceleterek, yardımcısı Gretrude Grurov ile sezgilere dayalı bir öğretim yaptırmıştır” (Feierabend ve Fiedler, 2000: 242). “Doğadan yapılan hassas çalışmalar, eski ustaların eserlerinin kompozisyon, doku, strüktürel açıdan incelenmeleri, Itten’in ısrarla uyguladığı yöntemlerdi” (Bilirdönmez, 2014:10).

Itten’in oluşturduğu ders içeriklerinin büyük bir bölümünü biçim analizleri meydana getirmektedir. Bingöl’ün belirttiği üzere; “amaç olarak, eseri algılama, anlama, çizgisel ve kompozisyonel değerleri görebilme, plastik öğelerin mekânlardaki yerlerini ve ilişkilerini kavrama, siyah ile beyazın ilişkileriyle dağılışı araştırılarak, öğrencilerin gözlem ve görsel algılama yetilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir” (Bingöl, 1993: 8). Renk, doku ve kompozisyon eğitimini temel alan bu süreçte, Itten öğrencilerini yönlendirmeyerek, teori ve pratik arasındaki o ilişkiyi kendilerinin keşfetmesine olanak sağlamış ve bu sayede özgün işler ortaya çıkabileceğini savunmuştur. “Öğrenciler arasında da gruplar oluşturularak renk seminerleri ve pratik uygulamalar yapılmış, Itten de bu çalışmaları sonradan toparlayarak kitap haline getirmiş ve 1961 yılında “Sanat ve Renk*”* (Kunst und Farbe) adıyla yayınlamıştır” (Bingöl, 1993: 10).

Temel tasarım eğitimini ifade eden Vorkurs dersinde eğitim veren bir diğer isim ise Josef Albers’dir. Albers, Itten’in Bauhaus okulundan ayrılmasından sonra temel tasarım eğitimini vermeye başlamıştır. Albers aynı zamanda Bauhaus okulunun mezun olan öğrencilerinden biridir. Albers, Itten’den farklı olarak üretimden yana bir eğitim sürecinden yanaydı. Ona göre öğrenci her malzemeyi tanımalı ve etkileşim içinde bulunmalıydı. Malzemenin doğasını keşfetmenin ve bu yolla edinilen pratik bilginin önemini vurgulayıp, derslerini de bu doğrultuda sürdürmekteydi. Derslerinde, metal, ahşap, cam, taş gibi malzemeleri araç olarak kullanmış ve bir sonraki aşama olan üretim atölyeleri için hazırlık eğitiminin gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Itten’in uyguladığı yöntemlerden farklı bir yapılanmanın oluştuğu izlenimi ilk başlarda ortaya çıksa da, dersin işleyiş metodu bakımında Albers ‘’yaparak öğrenme’’ kavramını derslerinin temeline oturtmuştur. Hazırlık eğitiminin en önemli uygulaması olan bu yaklaşım, hem yeni malzemeleri deneyimlemeyi hem de özgün formlar ortaya koyabilmeyi hedefliyor, kazanımını eğitim programı doğrultusunda gerekli görüyordu.

Albers temel tasarım eğitimi atölyelerinde başlangıç çalışmaları olarak öğrencilerine kağıt ve karton uygulamaları yaptırır, bu malzemeleri katlama ve kesme yolu ile, hiç bir parça artmayacak bir biçimde form çalışmalarına yönlendirip, üç boyutlu görebilme ve form ortaya koyabilme adına çalışmalar yürütmüştür. Gerçekleştirilen bu uygulamalarda, şekil ve biçim olarak değişime uğrayan malzeme, yeni özellikler de kazanmaya başlıyor, ince bir kağıt malzeme, üzerine oturan bir insanı tartabilen yeni bir biçime dönüşebiliyordu (Bingöl, 1993: 27). Bu deneyimleme, öğrencilerin malzeme ile tanışmasına, malzemenin yaratıcı düşünce süreci ve deneyimler yolu ile hangi biçimlere ulaşabileceğini gösterebilmek adına Albers'in ortaya koyduğu eğitim metotlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sayede öğrenci hem yeni bir bilgi edinip hem de deneyimleme yolu ile üç boyutlu düşünebilme ve uygulayabilme becerisinin kazanımı hedeflenmiştir.

Resim 2.9. Albers ve hazırlık grubu öğrencileri (https://artandcritique.uk/event-archive/)

Laszlo Moholy-Nagy ise Albers ile aynı zaman aralığında Vorkurs derslerini sürdürüyordu. Nagy, daha önceki deneyimleri dolayısıyla edindiği özgün formlar ortaya koyabilme becerisini, temel tasarım eğitimi alan öğrencilere de aktararak, öğrencilerin özgün formlar oluşturabilme süreçlerine katkı sağlıyordu. "Moholy-Nagy başlangıç dersini yönetmek için çağrıldığında Albers, malzeme ile ilgili atölye çalışmalarına devam etti. Her ikisinin eğitimi birbirinden bağımsızdı" (Gropius ve Bayer, 1952: 88).

Nagy, diğer eğiticilerin ders işleyiş metotlarından farklı olarak tutum geliştirme ve duyarlılıkların uyandırılması üzerine bir süreç yürütüyordu. Özgün formlar ortaya

koyabilme üzerine sürdürdüğü derslerinde bu metodun izleri kendini belli etmektedir. Öğrencilerin temel bilgilerle donatılması ve karar alabilme mekanizmalarını harekete geçirmek temel hedeflerinden biriydi. “Nagy için tasarım eğitimi, yalnızca geleceğin tasarımcılarını yetiştirmek değil, genelde insan yaşamı için temel olan eğitimin, algısal yeteneklerinin keskinleştirilmesi olarak anlaşılmasıdır” (Schmitz,1999: 368).

Temel tasarım eğitimi olan Vorkurs’a önemli katkılar sunan bir diğer isim de Wassily Kandinsky idi. Kandinsky, resim üzerine eğitim almış bir sanatçı olmasına rağmen, aynı zamanda müzikle de ilgileniyor, resim ve müzik arasında yapısal bir ilişkinin olabileceği üzerine çalışarak, bu iki farklı disiplinin birbirlerine olası etkileri üzerine araştırmalar yapıyordu. Kandinsky, başlangıç eğitimi olan Vorkurs kurslarına çizim ve metotları üzerine dersleri ile katkı sunuyordu. Çizim derslerinin yanı sıra, öğrencilere rengin teorisi ve renk-form ilişkisi üzerine de denemeler yaptırarak temel kompozisyon becerilerini geliştirebilmeyi amaçlıyordu.

Gropius ve Bayer’in notlarında da belirttiği üzere ‘’Kandinsky’nin analitik çizim dersleri üç aşamadan oluşuyordu:

Birinci Evre:
- Kompozisyon bütününün, ayrıntılarından arındırılarak ana bir forma indirgenmesi, öğrencinin kendi kendine belirlediği sınırlar içinde dikkatlice çizilmesi.
- Parçalarına, karakteristik formlarına ayırarak, bölerek çalışma, yani kompozisyonu bütünü içindeki ilişki ile anlama.
- Yalınlaştırılmış çizimle bütün kompozisyonu ifade etme.

İkinci Evre:
- Kompozisyondaki keşfedilen gerilimlerin çizgilerle gösterilmesi
- Renk veya geniş çizgiler kullanarak gerilimlerin vurgulanması
- Başlama veya odak noktası ile yapısal ağın işaretlenmesi, stilize etme süreci ve tümüyle öznel ifadelere yönelme.

Üçüncü Evre:
- Objelerin sadece enerji gerilimleri olarak düşünülmesi; kompozisyonun çizgiler üzerine indirgenmesi.
- Kompozisyonda açık ve gizli yapıların araştırılması
- Kompozisyonun bütününü ve işaretlenen gerilimleri en basite indirgeme denemeleri (Gropius ve Bayer, 1952).

Kandinsky’nin ortaya koyduğu bu üç evre, özgün formlar yaratma konusunda yol gösterici bir nitelik de taşımaktadır. Analitik düşünebilme ve aktarabilme açısından parça-bütün

ilişkisini çözümlemeye yönelik olan bu metot, özgün bir kompozisyon oluşturabilmenin de temel prensipleri olarak görülüyordu.

Vorkurs'un temel sanat eğitimi hocalarından biri de Paul Klee idi. Klee 1924'te başladığı derslerinde, ne bir model ne de bir natürmort kompozisyonu üzerinden pratik denemeler aracılığıyla sürdürüyordu. Onun başlıca amacı boş beyaz bir kâğıt üzerinde nokta ile başlayan çalışmanın, çizgi değerleri ile devam eden süreçte yüzey oluşumlarını nasıl meydana getirdiği üzerinden, özgün deneyimlemeler yoluyla kompozisyon oluşturma çalışmalarıydı. Bu yaklaşımı İpşiroğlu şu şekilde ifade etmektedir;

> Klee'ye göre çizgi, açık-koyu farkı ifade ettiği için tartılabilir ve büyüklükleri ile ölçülebilirdi. Renk ise bir nitelikti ve bunların tümü biçimlendirme öğeleriydi. Bu yolla ürettiği biçimlere 'biçim oluşturan düşünme' etkinliği diyordu. Klee bu etkinliğin bilinç aydınlığında bilimsel çözümleme ve bileşime dayanması gerektiğini, ancak buna rağmen yüksek düzeyde sanat yapabilmek için sezginin yardımına ihtiyaç olduğunu, aksi takdirde sanatın insana yabancılaşacağını söylüyordu (İpşiroğlu, 1991).

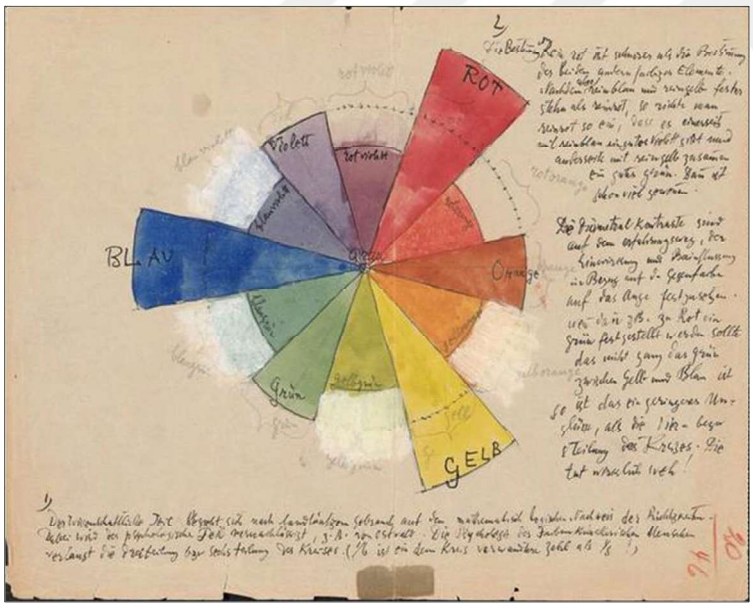

Resim 2.10. Paul Klee'nin ders notlarından bir örnek (openculture.com)

Klee, Bauhaus'taki temel sanat eğitimi olan Vorkurs kurslarında verdiği derslerin notlarından hazırlanan kitap olan ''Pedagojik Eskizler'' 1925 yılında yayınlandı. Resim 2.8'deki ders notlarından bir kısım ile gösterildiği üzere kompozisyon, renk ve doku ile ilgili konularda çalışmalar yaptıran Klee, bu eserinde tasarımın temel kavramlarından olan nokta, çizgi, ritim, ışık-gölge, oran-orantı, iki ve üç boyut, denge ve geometrik biçimler gibi konuları yaptığı eskizler aracılığıyla anlatmıştı.

2.8. Disiplinler Arası İşbirliği Bağlamında Temel Tasarım Eğitimi

Tasarım eğitimi bir süreç olarak ele alındığında, temel tasarım eğitimi bu sürecin başlangıç noktasını oluşturan, temel kazanımların ve becerilerin edinildiği, etkileşimli ve uygulamalı bir plan içerisinde tamamlanmaktadır. Temel tasarım eğitimi tarihsel olarak incelendiğinde başlangıç noktası olarak kabul edilen Vorkurs sistemi ise, bize bu etkileşimi sağlayan bilgi ve pratik sentezini göstermektedir. Bu sentezi Denel şu şekilde açıklamaktadır;

> Bir süreci ifade eden bu eğitim planı, kendi içerisinde de farklı aşamalardan meydana gelmektedir. Çerçeve, üç aşamada ele alınmaktadır; birinci aşamada temel beceriler kazandırılmaya çalışılırken ikinci aşama profesyonel tutumu geliştirir. En önemli ve zor olan üçüncü aşamada ise öğrencinin kendi değer yargılarını, sınıftaki tartışmalar, kritikler, sunumlar ve jüri değerlendirmeleri aracılığıyla oluşturması hedeflenir (Denel, 1998:54).

Oluşturulması beklenen bu değer yargıları, birçok bilgi birikiminin sentezini barındırması gerektiği kadar, bu sentezi edinebileceği farklı alanlardan da eğitimcilerin görüş ve aktarımlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu noktada, teori ve pratik bağlamında, ders sürecinin etkin bir şekilde tamamlanıp, kazanımı beklenen hedeflerin yerine getirilebilmesi adına farklı bilgi türleri ve pratikleri ile olan işbirliği bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır. Bu işbirliği yaklaşımı sistematik bir biçimde ilk defa Jacobs tarafından ele alınmıştır. Eğitimde disiplinler arası yaklaşım modeli olarak oluşturulan bu sistem, eğitimde öğrenme süreçlerini daha verimli hale getirebilmek adına ortaya konmuştur.

Bu yaklaşımı doğru bir şekilde ele alabilmek adına ilk önce disiplin kavramından söz etmek gerekmektedir. Disiplin, “kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü; öğretim konusu olan veya olabilecek bilgilerin bütünü, bilim dalı” (TDK, 2010) şeklinde açıklanan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bilgi türlerinin zaman içerisinde, birbiri ile ilişkilerine göre yakınlıklaşıp, gruplaşarak bir arada kullanılmaya başlanması ile disiplinler yeni bir anlam kazanmaya başlamıştır. Baykal, sistematik bir biçime dönüşmüş disiplinleri açıklayarak, barındırmaları gerekli olan özellikleri maddeler halinde şu şekilde ifade etmektedir;

1. Bir alanın üyelerinin ilgileri belli bir yerde odaklanmalıdır.
2. Bir alana ait üyelerin kendine has bir toplumsal yapısı olmalıdır.
3. Bir alana ait sayıltılar ilkeler bütün oluşturmalıdır.
4. Bir alanın "kahramanları" bulunmalıdır.
5. Bir alan denenceleri sınayabilecek kadar yöntemleri olmalıdır.
6. Bir alanda hayal gücünün kullanılarak ortaya çıkarabildikleri özgül ürünleri olmalıdır.
7. Bir alana ait dil ve simgeleri olmalıdır.
8. Üyeler kongre, panel, sempozyum gibi değişik alanlarda iletişim becerisine sahip olmalıdır.
9. Bir alanın gerçek hayata ve doğal insana ilişkin sayıltı, tutkuları olmalıdır (Baykal, 2003).

Eğitimde disiplinler arası yaklaşım ve işbirliği modeli, birçok eğitim kuramcısı tarafından farklı bir şekilde tanımlanıp ele alınsa da, bu yaklaşımın ana düşüncesi genel olarak tanımlar içerisinde birbiri ile benzerlikler göstermektedir. Jacobs' a (1989, 8) göre ise disiplinler arası yaklaşım modeli 'Bir kavram, konu ya da tecrübenin incelenmesi için farklı disiplinlerin yöntem bilgisini işe koşan program anlayışı' olarak tanımlanmıştır. Apostel (1972: 25)'e göre; 'İki ya da daha fazla disiplin arasındaki ilişki' şeklinde ifade edilmiştir. Yıldırım'a (1996: 89) göre; "Geleneksel konu alanlarının belirli kavramlar etrafında anlamlı bir biçimde bir araya getirilerek sunulması" dır. Diğer taraftan, bu yaklaşımla derslerin bütünleştirilerek anlatılması esastır (Karacaoğlu, 2011: 48).

Disiplinler arası yaklaşım modeli, farklı bilgi türleri içerisinde, öğrencilerin problemlere çözüm bulma ve beyin fırtınası yetilerini geliştirebilmek adına katkı sunan ve ders süreci içerisinde tamamlayıcı bir seçenek olarak görülmektedir. Bu bağlamda disiplinler arası yaklaşım "bilgi alışverişine bağlı olarak farklı görüşleri dinleme ihtiyacına yöneltir ve başka disiplinlerin bakış açısından bakabilme özelliği kazandırır" (Gür, 2003, 182-203).

Bu yöntem ile hedeflenen; birbirinden farklı ama ilişkilendirilebilecek bilgi alanlarını bir araya getirmek, tema, konu, hedef ve karşılaşılan problemlere ne yönde çözüm üretilebileceği noktasında yeni bir bakış açısı ortaya koyabilmektir. "Böyle bir öğretim yaklaşımının sonunda öğrenciler, değişik bakış acılarıyla farklı disiplinler arasında daha derin ilişki kurmayı öğrenerek, olaylar, olgular, kavramlar ve fikirler arası ilişkileri daha açık olarak öğrenirler ve bunlar üzerine yeni ve farklı bilgileri daha kolay yapılandırırlar"(Mcdonald ve Czerniak,1994).

Jacobs göre ise bu işbirliği yaklaşımının amacı "çeşitli disiplinlerdeki bilgi parçalanmalarını önlemek" olmalıdır (Jacobs, 1989:33). Bu açıdan disiplinler arası yaklaşım modeli ile, farklı bilgi alanlarındaki parçalanmanın önüne geçerek, öğrencilerin problematik durumlar karşısında bütünlükçü bir bakış açısı ve üst düzey düşünme yetisi kazanımı hedeflenmektedir.

Jacobs disiplinler arası yaklaşıma göre bir program hazırlamak için dört asamadan oluşan bir model önermiştir.

1. Asama: Öğrenciye uygun, güncel bir konu seçilmeli ve konunun ne çok genel ne de çalışmanın unsurlarını sınırlayacak kadar dar olmamalıdır. Konu, bir kavram, tema, olay ya da problem olabilir.
2. Asama: Birinci aşamada konu seçildikten sonra, ikinci aşamada seçilen konuyla ilgili olan alt konular ve bu konuların ilişkili olabileceği disiplinler belirlenmelidir. Bu aşamada, öğretmenin özellikle ilişkili disiplinleri öğrencilere sorarak onları beyin fırtınası ile düşünmeye teşvik etmesi çok önemlidir.
3. Asama: Belirlenen konular ve disiplinler birbirleriyle ilişkilendirilmeye, yani sistematik bir yapı oluşturulmalıdır. Kavramlar arasındaki, ortak noktalar saptanarak bunlar soru haline getirilmelidir. Ortaya çıkan bazı sorular birden fazla disipline hitap edebilir.
4. Asama: Geliştirilen sorulara göre programın hazırlanmasına çalışılmalıdır. Bu süreçte öğrencilere disiplinler arası yaklaşıma göre belirlenen konu ya da temayı öğretmek için ne yapılacağı sorusu önemlidir (Jacobs, 1989:74).

Ortaya konan bu dört aşamalı modelin içeriği, bize bilgi alanları arasında oluşturulacak bir etkileşimin yeni bir öğrenme süreci başlatarak, hem teorik hem de pratik anlamda deneyimleme üzerine yeni bir bakış açısı sunmaktadır. Dolayısıyla, bir süreci ifade eden tasarım eğitiminde de bilgi alanları arasındaki işbirliği yaklaşımı, öğrenci açısından kazanımları noktasında tasarım stüdyosu süreci ve işbirliği yaklaşımı modelinin birbirini destekleyen bir içeriğe sahip olduğunu göstermektedir. Bu yaklaşımın verimli bir biçimde uygulanabilmesi adına yalnızca öğrencilerin değil, ders yürütücülerinin de belirli aralıklar bir araya gelerek, fikir alışverişi ve ders içerikleri ile ilgili paylaşımlar yapmaları gerekmektedir. Bununla ilgili olarak Gatewood'a göre "disiplinler arası öğretimin başarıya ulaşması için öğretmenlerin haftada bir eğitim programlarına yönelik görüşmeler yaparak konu alanlarını nasıl daha iyi birleştirebileceklerine yönelik yaratıcı yollar geliştirmeleri gerekmektedir" (Gatewood, 1998:19). Bu sayede, oluşturulmak istenen işbirliği süreci, hem ders yürütücüsü hem de öğrenciler açısından tamamlayıcı bir role sahip olacaktır.

Yukarıda disiplinler arası yaklaşımın önemiyle ilgili olarak anlatılanlar, özetlendiğinde bu yaklaşımın öğrenciler açısından yararı aşağıdaki gibi belirtilebilir

- Öğrencilerin önemli ve güncel konu, kavram ve problemlere odaklaşmasını sağlayarak, çevresi ve dünyada meydana gelen olaylardan haberdar olmasını, düşünme ve fikirlerde ayrıntıya inerek yüksek düzeyde genellemelere (analiz ve sentez düzeyi) ulaşmasını sağlar.
- Bu program, aktivitelerle öğrencileri meşgul edip onları araştırmaya, incelemeye, bilginin değişik stil ve modellerde kullanımını öğrenmeye yönelterek, öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanmalarını, sorumluluk kazanmalarını sağlar (Erickson, 1995:102).

Bu kapsamda disiplinler arası eğitim modeli, kavram olarak, bir problemin çözümü veya bilgi aktarımı noktasında, çeşitli bilgi alanlarından faydalanarak, konuyu farklı birikimler ve bakış açılarının entegre olması yoluyla gerçekleştirme biçimi şeklinde ele alınabilir. Bu yaklaşımın öncüsü olan Jacobs, disiplinler arası eğitim modelini; "bir kavramın, konunun, problemin ya da tecrübenin incelenmesi için birden fazla disiplinin yöntem ve bilgisini bilinçli bir biçimde işe koşan program anlayışı olarak tanımlamıştır" (Jacobs, 1989). Bu yaklaşımın tasarım eğitimi özelinde karşılığı ise sanat, zanaat, geometri, matematik gibi birçok bilgi türünün ve ait olduğu disiplinin bir araya getirilerek, öğrencinin tasarımcı olarak donanımı noktasında üst düzey verim ortaya koyabilmek adına bir etkileşim sürecini ifade etmektedir. Dünyadaki tasarım okullarındaki zanaat atölyeleri, bu konunun en somut tarihi çıkış noktasını göstermektedir. Birçok farklı bilgi alanından ders yürütücüleri öncülüğünde işlenen bu dersler, tasarımcı yetiştirmek adına ortaya konan işbirliğinin tarihi süreçteki göstergelerinden biridir.

2.9. Disiplinler Arası İşbirliğine Dayalı Eğitim Bağlamında Tasarım Okullarındaki Zanaat Atölyeleri

Sanat ve zanaat işbirliğinin başlangıç noktası kabul edilen Bauhaus döneminde, sadece teori anlamında eğitim-öğretim çalışmaları sürdürülmemiş, aynı zamanda pratik anlamda da çalışmalar yaptırılarak üretime yönelik adımlar da atılmıştır. Bunun en önemli örneği olarak okulun Weimar dönemimde temelleri atılmış olan tasarım atölyeleri gösterilmektedir. Bu anlamda Bauhaus, farklı alanlarda sürdürülen atölye eğitimlerini tek bir çatı altında toplayarak kendi bünyesinde, usta öğreticiler ve sanatçıları aracılığıyla eğitimlerinin verildiği bir kurum olmuştur. Bu zanaat atölyelerinde öğrenci-öğretmen ilişkisi yerine, usta-çırak ilişkisi göz önünde bulundurularak ders yürütücüleri ve öğrenciler arasındaki ilişkiler sürdürülmüştür. Her atölyede bir form ustası bir de atölye ustası

bulunuyordu. Bunun nedeni öğrencinin hem estetik hem de fonksiyonel bakış açışını kazanabilmesinin hedeflenmesiydi. Okulun çıkış noktasını yansıtan bu yaklaşım, sürdürülen ekolünün sanat ve sanat arasındaki engeli kaldırarak işbirliği içerisinde çalışılması gerekliliğinin bir yansımasıdır. Disiplinler arası tasarım anlayışının uygulandığı bu atölyelerde seramik, marangozluk, metal, duvar boyama, tipografi, vitray, grafik baskı, ciltçilik, heykel mobilya tasarımı eğitimleri verilmekteydi.

2.9.1. Seramik/ Çömlek atölyesi

Seramik atölyesi, tasarım okullarının tarihi boyunca üretim ve pratik anlamda en çok faaliyet gösteren atölyelerin başında yer alır. Temel form ve özgün denemelerin eğitiminin verildiği bu atölyelerde, hem üç boyutlu şekillendirebilme hem de yeni form arayışları sürdürülmüştür. "Çömlek atölyesinin eğitmeni olan heykeltıraş Gerhard Marcks, seramik alanına ilgisi ile bilinir. Öğrencilerine seramik tarihi dersi de veren Marcks, özellikle çanak ve demlik tasarımlarının üretimiyle ilgili dış kaynaklarla Bauhaus Okulu'nu ilişkilendiren isim olmuştur" (Şahinkaya, 2009:24).

Atölyede Marcks'ın yanı sıra Otto Lindig, Max Krehan gibi isimler de eğitim vererek, atölye çalışmalarına katkılar sunmuşlardır. Özellikle Lindig, ders vermeye başladığı dönemden itibaren seri üretim faaliyetlerine öncülük etmiş, sade, modern ve özgün formlarıyla, kolay bir şekilde üretilebilen çalışmaları sayesinde atölyenin faal bir şekilde üretime katkı sunmasını sağlamıştır.

Seramik atölyesinin tasarımları sadece bulunduğu dönemi etkilememiş, günümüz ürün tasarımlarına da katkı sunmuştur. "Terracota çay ve kahve servisi, günümüzde halen modernliğini koruyan ürünler arasındadır" (Baktır, 2006:40). Bu dönemde tasarlanan ürünlerin, dönemimin çok daha ilerisine taşınabilmesinin en büyük nedenlerinden biri de yeni arayışların ve denemelerin hız kesmeden devam etmesi ve özgün form ve üretim yöntemlerini ortaya koyabilme kaygısı olarak gösterilmektedir.

Resim 2.11. Otto Lindig tasarımı olan çay seti (http://www.christiane-bernstiel.com)

2.9.2. Dokuma atölyesi

Tasarım okullarında üretim anlamında katkı sunan önemli atölyelerden biri de dokuma atölyesidir. Renk teorisi hakkında derslerde bilgi edinen öğrencilerin, bilgiyi ve kompozisyon deneyimlerini uygulamaya koyabildikleri bu atölyeler, kurulduğu günden itibaren faal bir şekilde çalışmalarını sürdürmüş ve üretime devam etmiştir. Atölyede ders veren hocalar arasında Otti Berger, Anni Albers, Gunta Stölz, Johannes Itten ve Georg Muche gibi isimler vardır. Atölye, özellikle kadınların üretime katkı sunmaları ve dönemin şartları içerisinde aktif bir biçimde hayatın içinde yer alabilmeleri açısından da bir öncü olmuştur. Renk ve kompozisyon bilgilerini dokudukları kumaşlara yansıtan öğrenciler, ekolün izlerini de yaşatarak ürüne dönüştürebilmiş ve zaman içerisinde popüler olan kumaş ve halıları ortaya koymaya başlamışlardır. "Tasarladıkları kumaşlar ve halılar ile modern mekânların geniş yüzeylerini renklendiren ve akustik yarar sağlayan tasarımcılar, böylece yeni malzemelerden üretilmiş tekstilleri de farklı dokuma yöntemleri kullanarak, yaratıcılıkları ile keşfetmektedirler" (Şahinkaya, 2009:27).

2.9.3. Marangoz ve mobilyacılık atölyesi

Marangozluk atölyeleri, tasarım okullarında eğitim gören öğrenciler açısından teori ve pratik bilginin aynı yer ve zamanda verilebilmesi açısından büyük bir önem taşımaktaydı. Bu atölyede dersleri yürüten isim Marcel Breuer olmuştur. Breuer'in yanı sıra Walter Gropius ve Josef Albers da atölyeye katkı sunan isimler arasındadır. Usta öğreticiler tarafından malzeme bilgisini edinen öğrenciler, bu malzemelerin yapısını, birleşim

yöntemlerini ve üretim yöntemlerini öğrenerek kendi form çalışmalarını ürüne yansıtabilme konusunda deneyim fırsatı buluyorlardır.

Resim 2.5'de görülen beşik tasarımı, Peter Keller isimli atölye öğrencisinin olup, kullandığı renk ve form özelliklerine bakıldığında Bauhaus yaklaşımın izleri kolaylıkla görülmektedir. Renk ve form kavramlarını dönemin ünlü sanatçı ve zanaatçılarından öğrenen öğrenciler, ortaya koydukları ürünlerde de bunun yansımalarını göstermişlerdir.

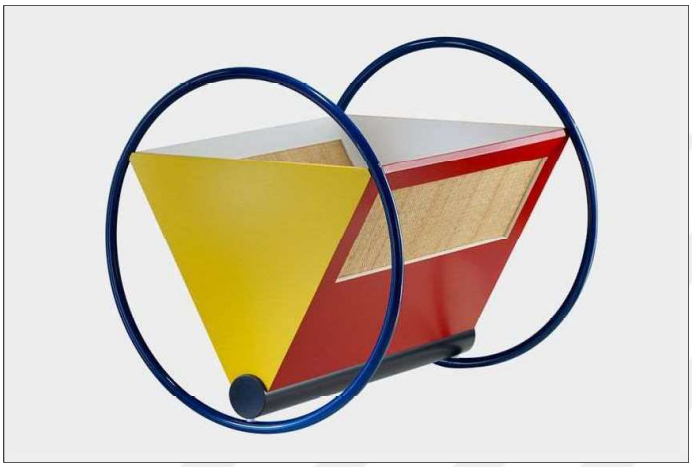

Resim 2.12. Peter Keller- Bauhaus Cradle (https://www.stylepark.com)

Mobilya atölyesinde seri üretime geçebilecek prototipler üreten ve mobilyada yaratıcılığı sağlayan isim ise mobilya tasarımcısı Marcel Breuer olmuştur. Breuer, çalışmalarını sürdürdüğü dönem itibari ile modernizmin etkisi altında çalışmalarını sürdürmüş ve ortaya koyduğu mobilya tasarımlarında Art Nouveau etkileri kendini göstermiştir. Bunun yanında estetik olarak ele aldığı yaklaşımlarda ise De Stijl akımının etkileri tasarımlarına yansımış ve bu kullandığı sentez çerçevesinde anatomi ve seri üretim kavramlarını mobilya tasarımlarında ortaya koymuştur. Bu bağlamda mobilya tasarımı ve metal mobilyanın öncü ve en önemli isimleri arasında yerini almıştır (Şahinkaya, 2009:23).

2.9.4. Metal atölyesi

Metal atölyesi ile birlikte tasarım okulları, üretim anlamında yeni bir pencere açarak, gündelik hayatta kullanılacak eşyaların tasarımına kadar ilerleyen süreçte birçok işlevsel ürün ve tasarım ortaya koymuşlardır. Özellikle bu dönemde mutfak eşyalarına yönelik tasarımlar ve üretimler gerçekleşmiş, öğrenci çalışmaları da bu yönde ilerleyerek gündelik

hayata damga vuran, halen günümüzde kullandığımız ürünlerin tasarımları ortaya çıkmıştır.

Geometrik formların dikkat çektiği bu ürünlerde, hem estetik hem de fonksiyonel bakımdan özgün işler ortaya konmuştur. “Bu atölyelerde tasarlanmış süslemeden uzak, yalın, işlevine ve seri üretime uygun, gündelik olan eşyaların halk tarafından kabul görmesi zor olmamıştır” (Gönülkırmaz, 2012:84).

Resim 2.13. Marcel Breuer- Wassily Sandalyesi (https://www.widewalls.ch)

Metal atölyesinin önemli ismi olan Breuer, hem ders yürütücülüğünü yapmış hem de özgün işler ortaya koymuş bir atölye eğitimcisidir. Marcel Breuer’in Wassily Kandinsky için tasarladığı bu sandalye, dünyada en çok kopyalanan Breuer sandalyesidir. “Nikel kaplı, boru şeklinde bükülmüş çerçevesi, sonradan krom kaplama olarak çalışılmıştır. Sandalyenin oturma yeri ve sırt kısmındaki bez kumaş veya deri kullanımına uygundur. Boru seklinde bükülmüş malzemenin çerçeve olarak ilk defa denendiği sandalyenin ilham kaynağı bisiklet gidonudur” (Baktır, 2006 :34).

2.9.5. Grafik baskı, tipografi ve reklam atölyesi

Renk, kompozisyon, denge, simetri-asimetri gibi tasarımın temel kavramları ve çizim dersleri alan tasarım öğrencileri için pratik anlamda katkı sağlayan ve görsel düzenleme becerilerini uygulamaya dökebilecekleri bir diğer alan da baskı ve reklam atölyeleriydi. Bu atölyelerde öğrenciler ticari anlamda, piyasa ile ilişki kurabilecek, tasarladıkları bir ürünü tanıtabilecek veya okulun sergi

afişlerini tasarlayabilecek şekilde uzmanlaşarak konu ile ilgili atölye ustalarından gerekli eğitimleri görmekteydi. Yaratıcılık ve özgün kompozisyon düzenlemelerinin eğitimlerinin verildiği bu atölye, grafik tasarımı adına önemli işler ortaya koymuştur. Özellikle Bauhaus okulunun düzenlediği yılsonu ve özel günlerdeki sergilerde, tanıtım ve afiş tasarımı açısından grafik baskı ve reklamcılık atölyesi öğrencilerinin önemli katkıları bulunmaktadır. "Bu atölye Dessau'ya taşınıldığı zaman kurulmamıştır. Hirschfeld, bir renk kuramı oluşturarak kompozisyonda yansıma renklerini ilk kullananlardan olmuştur" (Alpar, 2006:55). Atölyenin eğitimleri arasında Herbert Bayer, Joost Schmidt, Ludwig Mies van der Rohe ve Walter Peterhans gibi isimler yer almaktadır.

2.9.6. Vitray atölyesi

Yeni bir deneyim ve yaklaşım olarak ortaya çıkan vitray atölyesi, renk üzerine yapılan denemelerin, iki ve üç boyutlu ürünlerde kendini göstermeye başlaması ile bulunduğu dönem açısından heyecan uyandıran bir süreç olmuştur. Johannes Itten, Josef Albers, Oskar Schlemmer ve Wassily Kandinsky gibi sanatçılar bu atölyede derleri yürüten ünlü eğitimcilerden olmuşlardır. Deneysel olarak ortaya çıkan bu atölyede, öğrenciler renk, kompozisyon, boyama ve camın incelikleri ile ilgili eğitimler alıp, atölye ustalarının rehberliğinde gerçekleştirdikleri uygulamalarla yeni ürünler ortaya koymuşlardır.

Bauhaus Okulu Weimar döneminde kurulan bu atölye, okulun ödeneğinin yeterli miktarda olmamasından dolayı başka atölyeler bünyesinde varlığını sürdürmüş ve deneysel çalışmalar olarak etkinliklerine devam etmiştir. Okul Dessau'ya taşındığında ise vitray atölyesi tekrardan açılmamıştır.

2.9.7. Ciltçilik atölyesi

Başka bir deneysel yaklaşım türü olan ciltçilik atölyesinde, cilt ve baskı zanaatını öğrenmek isteyen öğrenciler için yeni bir alan olarak 1919 yılında kurulan atölyede, atölye ustası olarak Otto Dorfner derslerin yürütücülüğünü gerçekleştirmiştir. Malzeme olarak ağırlıklı bir şekilde deri çalışılmış ve öğrenciler bu anlamda pratik uygulamalar gerçekleştirmiştir.

2.10. Disiplinler Arası İşbirliği Bağlamında Dünyadaki Tasarım Okullarında Ders Yürütücülüğü Yapmış Farklı Disiplinlerden Eğitimciler

Tasarım eğitimin, belirli bir müfredat çerçevesinde, sistematik bir biçimde ortaya çıktığı ilk örnek olarak kabul edilen, sanat ve zanaat kavramlarını birleştirerek tasarım eğitiminde işbirliği ekolünün kurucusu sayılan Gropius'un 1919'da kurarak eğitim faaliyetlerine Weimar'da başlayan Bauhaus Tasarım Okulu, bulunduğu dönemin içerisinde sahip olduğu nitelikler bakımından diğer sanat ve tasarım eğitimi veren kurum ve okullardan farklılık göstermekteydi.

Walter Gropius'un açılış manifestosunda da vurguladığı üzere okulun kuruluş amacı sanat ve zanaat arasındaki sınırın kaldırılarak, bu iki kavramın bir arada uygulanacağı yeni bir ekolü ortaya çıkarmaktı. Döneme damgasını vuran bu olay, dünyadaki sanat eğitimi ve ustalık eğitimi okullarının eğitim metotlarına karşı ortaya çıkmış bir devrim niteliğindeydi.

Tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliğinin başlangıç noktası olan bu hareket, devamındaki süreçte kurulan Black Mountain College, Chicago Okulu, Ulm Tasarım Enstitüsü ve Bauhaus ile eş zamanları tasarım eğitimi programlarını sürdüren Rus İş Eğitim Okulu olan Vkhutemas gibi okulların da müfredatları aynı doğrultuda etkilemiştir. Bu etkileşim zaman içerisinde tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliği açısından da yeni başlangıçlara neden olmuş, temel tasarım eğitiminde de dil birliğini oluşturmaya başlamıştır.

Resim 2.14. Walter Gropius ve eğitimci kadrosu (nilgunyuksel.net)

Diğer önemli nokta ise, Gropius'un okulun eğitimci kadrosunu oluştururken yapmış olduğu seçimler ve dönemin ünlü isimlerini ve başarılarını tek bir çatı altında toplayabilme çabasıdır. 20. Yüzyıl sanat ve tasarım eğitimine damga vurmuş ve günümüz eğitim sistemine de önemli yansımaları olan Bauhaus Okulu, sanat ve tasarım eğitiminde disiplinler arası eğitim metodunun etkin bir biçimde uygulandığı bir model olarak kendini göstermiştir.

Okulun eğitimci kadrosunu oluşturan ünlü ressamlar, mimarlar, tasarımcılar, heykeltıraşlar, grafikerler, fotoğrafçılar, zanaat ustaları geniş bir yelpaze oluşturmuş, farklı disiplinleri aynı eğitim çatısı altında birleştirerek tasarımcı adaylarını yetiştirmişlerdir. Bu bağlamda, Bauhaus Tasarım Okulu, gerek müfredat yapısı gerekse akademik kadrosu olsun, donanımlı bir tasarımcı yetiştirebilmek için gerekli tüm şartları bulunduğu dönem içerisinde barındırmış ve günümüze uzanan süreçte etkilerini göstermiştir.

Tasarım eğitiminde işbirliği ve disiplinler arası yaklaşım, Gropius'un temel çıkış noktalarından biri olmuş ve okula davet ettiği hocaları da sanat ve tasarım eğitimine katkı sunabilecek birçok farklı disiplinden seçerek, donanımlı bir öğrenci profilini ortaya çıkarabilmeyi hedeflemiş ve bu hedef doğrultusunda ortaya koyduğu, sanat ve zanaat işbirliğine dayalı yeni müfredat ile bunu desteklemiştir. Hem Bauhaus döneminde, hem de okulun kapanması sonrasında devamı niteliğindeki tasarım okullarında sürdürülen derslerde, birçok farklı disiplin ve eğitim alanından ders yürütücüleri çalışmalarını sürdürmüş, bu anlamda işbirliği içerisinde yürütülen atölye çalışmalarında özgün eserler ve ürünler ortaya çıkmıştır.

Çalışmaları ve başarıları ile bulunduğu dönem içerisinde ün yapmış sanatçı, mimar ve tasarımcılar, oluşturdukları bu yeni ekol ile ileride adından söz ettirecek tasarım okullarında derslerini yürütmeye başlamışlardır. Birçok bilgi alanının ve pratiğinin buluştuğu ve etkileşim kurduğu bu okullarda, tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliği yaklaşımının da ilk izlenimleri ortaya çıkmıştır. Bu tasarım okullarında ders yürütücülüğü yapmış, farklı disiplinlerden ders yürütücüleri ve verdikleri dersler ise Şekil 2.8'de şu şekilde gösterilmiştir.

DERS YÜRÜTÜCÜ	AKADEMİK ALAN	VERDİĞİ DERSLER
Walter Gropius	Mimarlık	Form Mimari tasarım
Johannes Itten	Resim	Temel tasarım Resim
Josef Albers	Sanat eğitimi	Resim Cam
Paul Klee	Resim	Biçim (Form) Resim
Wassily Kandinsky	Resim	Resim Temel tasarım
Oskar Schlemmer	Resim Heykel	Form Duvar boyama
Lyolel Feininger	Resim	Resim
Laszlo Moholy-Nagy	Resim Heykel Fotoğraf	Fotoğraf
Marcel Breuer	Mimarlık	Mobilya tasarımı Mimari tasarım
Herbert Bayer	Mimarlık Grafik Resim	Grafik tasarım Fotoğraf Resim
Gunta Stölz	Tekstil Sanat eğitimi	Tekstil tasarımı Dokuma
Gerhard Marcks	Heykel Seramik	Form Seramik
Georg Muche	Resim Baskı sanatı	Temel tasarım Baskı Resim
Anni Albers	Baskı sanatı	Tekstil tasarımı Baskı Dokuma
Joost Schmidte	Grafik Tipografi	Baskı Tipografi Grafik tasarım
Ludwig Mies van der Rohe	Mimarlık	Mimari tasarım Form
Marianne Brandt	Resim Heykel	Fotoğraf Resim
Hannes Meyer	Mimarlık Sanat Eğitimi	Mimari Tasarım
Alexandr Mihayloviç Rodçenko	Heykel Fotoğraf Grafik tasarım	Resim Fotoğraf Temel tasarım

Şekil 2.8. Tasarım okullarındaki eğitimcilerin akademik alanları ve verdikleri dersler

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu araştırma, disiplinler arası eğitim yaklaşımının, Türkiye'de farklı fakülteler bünyesinde yapılanmış şekliyle eğitim-öğretim programlarına devam eden Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerindeki Temel Tasarım dersi üzerine etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde Türkiye'deki Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinden belirlenen üniversiteler ve fakültelerin ders yürütücüleri ile gerçekleştirilen mülakatlar, farklı disiplinlerin tasarım eğitimi üzerindeki etkilerini inceleyebilmek ve gözlemleyebilmek adına tezin araştırma yöntemini oluşturmuştur.

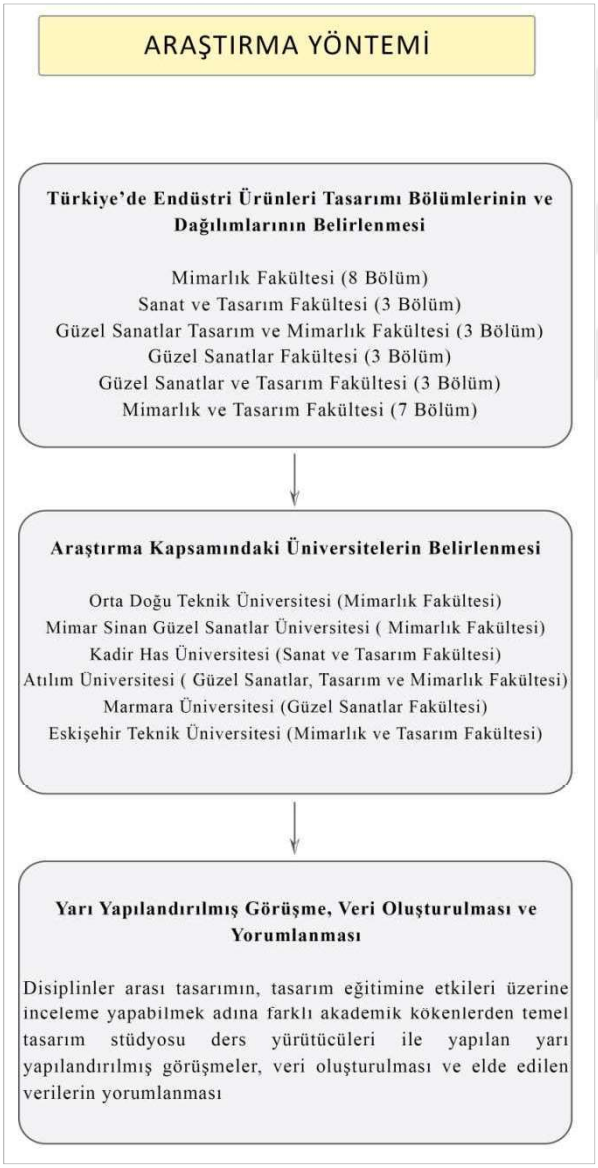

Şekil 3.1. Araştırma süreci şeması

Şekil 3.1'de gösterilen tabloda tezin araştırma yöntemi taslak olarak oluşturulmuş ve genel hatlarıyla araştırma süreci yansıtılmaya çalışılmıştır. Araştırma çerçevesi oluşturulurken ilk olarak Türkiye'de eğitim-öğretim faaliyetlerine devam eden Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri ve bu bölümlerin hangi fakülteler bünyesinde yapılandığı belirlenerek, mülakat yapılacak üniversite ve fakültelerin seçimi için bir plan oluşturulmuştur. Daha sonraki süreçte, mülakat için üniversiteler ve Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri belirlenmiş, hazırlanan mülakat planı çerçevesinde ders yürütücüleri ile görüşme süreci başlatılmıştır.

Araştırma kapsamında, Türkiye'de faklı fakülteler bünyesinde yapılanan Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde, her bir fakülte içerisinden (Güzel sanatlar, mimarlık, sanat ve tasarım fakültesi vs.) tarihi süreci baz alınarak üniversiteler seçilmiştir. Seçilen üniversitelerde temel tasarım ders yürütücülüğü yapan öğretim elemanları ile e-mail vasıtasıyla gerçekleştirilen mülakat randevuları üzerinden görüşmeler sırası ile gerçekleştirilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme verileri elde edilmiştir. Elde edilen veriler ise tablolar halinde görselleştirilerek, bulgular kısmında karşılaştırılmış ve açıklanmıştır.

Araştırmanın ortaya koymak istediği sonuç bağlamında, disiplinler arası eğitim yaklaşımının, Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerindeki temel tasarım dersine etkilerinin hangi şekilde olduğu, stüdyo süreci ve öğrenci projelerine katkıları ve ders çıktıları üzerindeki etkileri bağlamında incelemeler yapılmıştır. Bu incelemeleri, sürece katkı sunacak bir şekilde yürütebilmek adına ders yürütücülerinin akademik geçmişinden başlayarak, sürecin proje çıktılarına kadar tüm evreleri kapsayan farklı mülakat soruları hazırlanarak, dersin yürütücüleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, bu görüşmelerin sonucu ise disiplinler arası tasarımın, temel tasarım dersi bünyesindeki etkilerini ortaya koyması hedeflenmiştir.

3.1. Türkiye'de Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümleri ve Fakülte Bazında Dağılımları

Tasarım eğitiminin, özellikle Endüstri Ürünleri Tasarımı eğitimi bağlamında ilk kez ortaya çıkmaya başladığı yıllar Türkiye'de 1970'li yılların başlangıcı olarak görülmektedir. Özellikle lisans düzeyinde bölümün eğitim-öğretim programının sistematik bir format halini alması ise yıllar süren bir zamana yayılmıştır.

> Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünü Türkiye'de ilk defa 1971 yılında, daha sonra Mimar Sinan Üniversitesi adını alacak olan, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi bünyesinde Yüksek Dekoratif Sanatlar Bölümünde İç Mimarlık ve Endüstri Tasarımı kürsüsü olarak kurulmuştur. 1979 yılında ise ODTÜ Mimarlık Fakültesi bünyesinde Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü adı ile lisans eğitimi verilmeye başlanmıştır. ODTÜ'de kurulan bölümün kuruluş çalışmaları her ne kadar Marshall yardım programı kapsamında yapılan çalışmalarla 1950'lilerin sonuna kadar tarihlense de bölümün kurulumu ancak 1979 yılında olmuştur. ODTÜ'de kurulan bölümün ardından 1985 yılında İstanbul'da Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde, 1993 yılında ise İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi altında lisans programları öğrenci kabul etmeye başlamışlardır (panorama.khas.edu.tr).

Yaklaşık 25 yıl süre ile, bu dört devlet üniversitesinde var olan programa, 1996 yılında ilk defa bir vakıf üniversitesi olan Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi de dahil olarak, vakıf üniversitelerinde de endüstri ürünleri tasarımı eğitimine başlanmıştır. Şekil 3.2'de Endüstri Ürünleri Tasarımı eğitiminin verildiği üniversiteler ve bu üniversitelerin fakülteleri şema halinde gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde bölümün genel olarak altı farklı fakülte bünyesinde yapılandığı ve birçok devlet ve vakıf üniversitesinde eğitim-öğretim programına devam ettiği görülmektedir.

TÜRKİYE'DE ENDÜSTRİ ÜRÜNLERİ TASARIMI BÖLÜMLERİ VE FAKÜLTE BAZINDA DAĞILIMLARI					
Mimarlık Fakültesi	Sanat ve Tasarım Fakültesi	Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi	Güzel Sanatlar Fakültesi	Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Haliç Üniversitesi İstanbul Bilgi Üniversitesi Yeditepe Üniversitesi Ortadoğu Teknik Üniversitesi İstanbul Teknik Üniversitesi Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Gazi Üniversitesi Beykent Üniversitesi İstanbul Arel Üniversitesi	Yaşar Üniversitesi Doğuş Üniversitesi Kadir Has Üniversitesi	İstanbul Medipol Üniversitesi Atılım Üniversitesi İstanbul Okan Üniversitesi	Selçuk Üniversitesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Marmara Üniversitesi	İzmir Ekonomi Üniversitesi Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Karabük Üniversitesi	Işık Üniversitesi İstanbul Ticaret Üniversitesi TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İstanbul Aydın Üniversitesi Bahçeşehir Üniversitesi Özyeğin Üniversitesi Eskişehir Teknik Üniversitesi

Şekil 3.2. Türkiye'de endüstri ürünleri tasarımı bölümü olan üniversiteler ve fakülteleri

Farkı fakülteler bünyesinde üniversitelerde yapılanan Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü, birçok farklı alandan ve akademik disiplinden ders yürütücüsünü de bir araya getirerek, eğitim-öğretim programlarına disiplinler arası katkı sunmaktadır. Bölümün ilk stüdyo dersi olan Temel Tasarım dersi de bu etkileşimin ilk izlenimlerinin edindiği bir ders ortamını ortaya koymaktadır. Farklı fakültelerin bünyesinde eğitim faaliyetlerine devam eden bu ders, disiplinler arası etkileşimin ilk örneklerini yansıtması açısından önem arz etmektedir.

3.2. Araştırma Kapsamındaki Üniversitelerin Belirlenmesi

Türkiye'de Endüstri Ürünleri Tasarımı eğitiminin tarihi sürecine bakıldığında, karşımıza yaklaşık elli yıllık bir dönem çıkmaktadır. 1971 yılından itibaren ilk oluşumların İstanbul dahilindeki üniversitelerden başlayıp, zaman içerisinde Türkiye'nin farklı illerindeki üniversitelerde devam ettiği görülmektedir.

Araştırma süreci ele alınırken, üniversitelerin endüstri ürünleri tasarımı bölümlerinde temel tasarım stüdyo çalışmalarını sürdüren öğretim elemanlarının kendi akademik geçmişlerinin temel tasarım eğitimine olan etkilerini incelemek adına, hem farklı üniversitelerden, hem de dönem itibariyle farklı zaman dilimlerinde eğitim faaliyetlerine başlayan üniversiteler üzerinden seçim yapılmıştır. Yapılan bu seçimler sonucu bir çalışma planı oluşturulup, farklı üniversitelerin ve fakültelerinin yanı sıra, temel tasarım eğitiminin Türkiye'de zaman içerisinde değişim süreci de çalışmaya yansıtılmak istenmiştir. Dolayısıyla araştırma sürecindeki üniversiteleri belirlerken, tarihi birikimleri de esas alınarak, günümüzdeki yeni kurulmuş bölümlere denk, eşit dağılımlı bir seçim planı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu nedenle ilk olarak Türkiye'de eğitim programına dahil olan Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, daha sonra da birbirini takip eden süreçte oluşumlarını tamamlamış Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi (Bölümün eskiden bulunduğu üniversite Anadolu Üniversitesi), Kadir Has Üniversitesi, Özyeğin Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi çalışma kapsamına alınmıştır. Bu seçimler yapılırken, üniversitelerin Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerinin farklı fakülteler bünyesinde yapılanması ve devlet ve vakıf üniversitesi olarak her inceleme alanı açısından eşit bir dağılım oluşturması amaçlanmıştır.

Endüstri Ürünleri Tasarımı programlarındaki Temel Tasarım eğitiminin, farklı üniversitelerde, farklı fakülteler bünyesinde ve farklı akademik birikimlerden ders yürütücüleri ile eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmesi, aynı zamanda araştırma sürecinde bahsedilen seçimlerin yapılmasının da nedenini oluşturmaktadır. İncelenecek üniversiteler gerek tarihsel olarak zemine oturmuş müfredat planları gerekse eğitimci kadroları bakımından değişiklikler göstermektedir. Dolayısıyla temel tasarım eğitiminin hem tarihi birikimi hem de, farklı üniversite ve fakültelerdeki etkileri de bu anlamda araştırma sürecinin çerçevesini oluşturmuştur.

3.3. Araştırmada Kullanılan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Sorularının Belirlenmesi

Bu çalışma, temel tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliği etkisinin yansımalarını incelemek adına bir çerçeve çizdiğinden, öğretim elemanının akademik geçmişi, oluşturduğu ders müfredatı, ders işleyiş yöntemleri gibi birçok faktörü ele alacak bir yönteme ihtiyaç duyulmaktadır. Bu açıdan beklenen verileri elde edebilmek adına yarı yapılandırılmış görüşmeler, stüdyolar içerisinde yapılan gözlemler ve müfredat karşılaştırmaları araştırmanın yöntemini ortaya koymuştur.

Temel tasarım eğitimi birçok farklı bileşenden meydana gelen bir süreç olduğundan dolayı, mülakat için oluşturulacak soruların da dersin genel işleyişini kapsayıcı ve irdeleyici bir biçimde ortaya konması gerekmektedir. Bu gereklilikten dolayı araştırma yönteminde verileri inceleyebilmek ve karşılaştırmalar yapabilmek adına yarı yapılandırılmış görüşme tekniği seçilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 1999:28). Dolayısıyla her bir ders yürütücüsü ile ayrı ayrı gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmenin soruları, dersin işleyiş sürecini anlayabilmek, ders yürütücüsünün akademik geçmişi, müfredat yapılanmaları ve ders çıktılarını inceleyebilmek adına şu şekilde ortaya konmuştur:

Temel tasarım dersinin ele alınış biçimine yönelik:

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir?
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz?

- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz?
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir?
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz? (Ürün tasarımına yönelik)
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu?
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı?

Dersin uygulamalarına yönelik:

- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz?
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?)
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz?
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için)
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu?
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu?

Disiplinler arası yaklaşıma yönelik:

- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.)
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/ olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Oluşturulan bu sorulardaki amaç; temel tasarım dersi stüdyo sisteminin kavranması, dersin başlangıç ve bitiş süreci arasındaki akış, ders yürütücülerinin akademik geçmiş ve farklı alanlardaki birikimlerinin stüdyo sürecine yansımaları, ortaya konan ders projelerinin

seçimi ve uygulanma biçimleri ve dönem sonu ders çıktılarının ne şekilde oluştuğunu inceleyebilmektir.

3.4. Ders Yürütücüleri İle Gerçekleştirilen Görüşmeler

Çalışma kapsamında farklı üniversitelerden on ders yürütücüsü ile görüşülmüştür. (n:10) Ders yürütücüleri ile yapılan görüşmeler doğrultusunda her bir sorunun cevabı için önceden belirlenen seçenekler sunmak yerine, ders yürütücüsünün kendi anlatımını ve ifadesini kısıtlamamak adına yarı yapılandırılmış bir format belirlenmiştir. On beş sorudan oluşan bu mülakat kapsamında, farklı disiplinlerin temel tasarım dersi stüdyo sürecine olan etkilerini inceleyip, birbirinden farklı bir formatta sürdürülen müfredat programlarını karşılaştırıp, sonuçlarını inceleyebilmek hedeflenmiştir. Bu doğrultuda Şekil 3.3'te hazırlanan tabloda, mülakat gerçekleştirilen üniversitelerin temel tasarım dersinden sorumlu tam zamanlı ders yürütücülerinin ve görüşmelerin detaylarının bilgileri aktarılmış olup, yarı yapılandırılmış görüşmelerin kapsamı şu şekilde belirtilmiştir;

Çizelge 3.1. Yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen ders yürütücüleri ve okullar

ÜNİVERSİTE	DERS YÜRÜTÜCÜSÜ	GÖRÜŞME TARİHİ	GÖRÜŞME SÜRESİ
Atılım Üniversitesi	DY1	18.10.2018	25 dk.
Atılım Üniversitesi	DY2	18.10.2018	20 dk.
Eskişehir Teknik Üniversitesi	DY3	22.10.2018	30 dk.
Eskişehir Teknik Üniversitesi	DY4	22.10.2018	20 dk.
ODTÜ	DY5	09.11.2018	30 dk.
Kadir Has Üniversitesi	DY6	18.12.2018	45 dk.
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	DY7	19.12.2018	20 dk.
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	DY8	19.12.2018	25 dk.
Marmara Üniversitesi	DY9	20.12.2018	20 dk.
Özyeğin Üniversitesi	DY10	21.12.2018	20 dk.

Tabloda da belirtildiği üzere on aşamalı olarak gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler, farklı zaman aralıkları ve görüşme süreleri dahilinde tamamlanmıştır. Çalışma kapsamında bazı ders yürütücülerin, isimlerinin ve kişisel bilgilerinin çalışma içerisinde

açık bir şekilde kullanılmaması talep edildiğinden dolayı ders yürütücüleri tabloda belirtildiği üzere kodlanarak verileri çalışma kapsamına dahil edilmiştir.

Yapılan görüşmeler esnasında ders yürütücülerinin onayı doğrultusunda ses kaydı alınarak, mülakat sorularına verdikleri yanıtlar veri niteliği taşıması açısından kayıt altında tutulmuştur. Görüşmelerin sonunda elde edilen ses kaydı verileri ve alınan notlar deşifre edilerek çalışmanın çerçevesi doğrultusunda analiz edilmiş olup, araştırma bulguları kısmında görselleştirilerek aktarılmıştır.

4. SEÇİLEN ÜNİVERSİTELERİN TEMEL TASARIM DERSİ YAPILANMALARI

Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerindeki temel tasarım eğitimi, dersin yapısı itibariyle birçok farklı alanda bilgi birikimine gereksinim duymaktadır. Öğrenciye üç boyutlu düşünebilme, düşündüklerini iki boyutlu bir yüzeye aktarabilme ve üç boyutlu bir forma dönüştürebilme yetisi kazandırmayı hedefleyen bu ders, akademik alan ve disiplinlerden de süreç içerisinde faydalanmaktadır. Bu işbirliği, öğrencinin tasarım eğitimi stüdyolarına başlayana değin edinmiş olduğu genel anlamda iki boyutlu çalışma edinimlerini, bir üst boyuta taşıyabilme noktasında önemli katkılar sunmaktadır.

Çalışma konusunu da oluşturan bu işbirliğini irdeleyebilmek ve tasarım eğitimine etkilerini ortaya koyabilmek için araştırma sürecinde belirlenen yedi farklı üniversite ve fakültelerinin temel tasarım eğitimi stüdyoları karşılaştırılarak, tasarım eğitiminde disiplinler arası yaklaşımın etkileri, seçilen üniversitelerdeki farklı yapılanmalar üzerinden ortaya konmak istenmiştir. Bu kapsamda Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Kadir Has Üniversitesi, Özyeğin Üniversitesi ve Atılım Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerinin temel tasarım eğitimi dersi yapılanmaları incelenmiştir.

4.1. Atılım Üniversitesi

Üniversitenin Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi bünyesinde, 2009 yılında eğitim-öğretim faaliyetlerine başlayan Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü, vakıf üniversiteleri içerisinde endüstriyel tasarım eğitiminin verildiği kurumlar arasındadır. Bölümün temel tasarım stüdyo sistemine bakıldığında, diğer bölüm ve fakültelerdeki oluşumla aynı doğrultuda, tek bir merkezi stüdyo dahilinde, temel tasarım müfredatlarının yürütüldüğü bir yapılanması mevcuttur. Çizelge 4.1'de bölümün temel tasarım dersi yapılanma biçimi çizelgede gösterilerek, dersin bir tanıtım künyesi oluşturulmuştur. Oluşturulan bu künyede, dersin süresi, haftalık ders sayısı, dersten sorumlu ders yürütücü sayıları gibi bilgiler verilerek, temel tasarım stüdyosunun yapılanma biçimi hakkında bir gösterge oluşturulmak istenmiştir.

Çizelge 4.1. Atılım Üniversitesi Temel Tasarım dersi ders künyesi

Fakülte:	Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
Bölüm:	Endüstri Ürünleri Tasarımı
Ders Adı:	Endüstri Ürünleri Tasarımında Temel Tasarım
Ders Yürütücü Sayısı:	3
Haftalık Ders Saati Sayısı:	10
Haftalık Ders Günü Sayısı:	2

Endüstri Ürünleri Tasarımında Temel Tasarım ismi altında verilen temel tasarım dersleri, önceden belirlenmiş ve sistematik bir hale getirilmiş müfredat üzerinden, stüdyo eğitimi ortamında işlenmektedir. Haftada iki gün olarak verilen stüdyo eğitimi, bir ders sürecinin beş saati kapsadığı yarım günlük bir ders planı şeklinde, üç öğretim elemanı tarafından yürütülmektedir.

Mülakata katılan iki ders yürütücüsünün akademik ve profesyonel deneyimleri Çizelge 4.2 ve Çizelge 4.3'te gösterilmiştir. Mülakata katılan birinci ders yürütücüsü ''DY1'', ikinci ders yürütücüsü ise ''DY2'' şeklinde kodlanarak, verilecek bilgiler bu kodlar üzerinden çizelgelere aktarılmıştır. Çizelgedeki bilgiler, ders yürütücülerinin akademik geçmiş, temel tasarım dersini verdiği süre ve profesyonel deneyim verilerini göstererek, çalışma kapsamındaki temel tasarım dersi yapılanmasının bileşenlerinden biri olan ders yürütücüsü profillerini ortaya koymaktadır. Ders yürütücülerinden biri olan DY1 ile ilgili akademik ve eğitim alanı dışında çalıştığı sektör bilgileri Çizelge 3.2'deki gibidir;

Çizelge 4.2. Temel Tasarım dersi 1. ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY1
Akademik Geçmiş	Endüstri Ürünleri Tasarımı (Lisans) Sanat Tarihi (Yüksek Lisans)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	7 yıl
Çalıştığı Diğer Sektörler	Beyaz Eşya, Medikal

DY1 ile gerçekleştirilen mülakat çerçevesinde, lisans eğitimini endüstri ürünleri tasarımı alanında tamamladığı ve lisans eğitimi sonrasında beyaz eşya ve medikal sektörlerinde çalışmış olduğu görülmektedir. Temel tasarım eğitimi kapsamında ilk defa Atılım

Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünde stüdyo eğitimlerini yürüten DY1, yedi yıldır aynı bölüm ve program içerisinde eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedir.

Mülakata katılan diğer bir ders yürütücüsü ise DY2 olarak kodlanmış olup, aynı bölüm ve temel tasarım stüdyosu dahilinde DY1 ile beraber ‘’Endüstri Ürünleri Tasarımında Temel Tasarım’’ dersini yürütmektedirler. DY2’nin akademik süreci ve eğitim alanı dışında çalışmış olduğu sektörler Çizelge 4.3’de şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.3. Temel Tasarım dersi 2. ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY2
Akademik Geçmiş	Endüstriyel Tasarım (Lisans)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	5 yıl
Çalıştığı Diğer Sektörler	Sahne Tasarımı, İç Mimarlık

DY2 ile yapılan mülakatlar çerçevesinde kendisinin de endüstri ürünleri tasarımı disiplininden gelmiş bir ders yürütücüsü olduğu görülmektedir. Bu alanda tamamladığı lisans eğitimi sonrasında, farklı sektörlerde tasarımcı olarak çalıştığını ve sahne tasarımı ve iç mimarlık alanında da çalışmalar yapmış olduğunu mülakat sürecinde belirtmiştir. Temel tasarım eğitimi programını DY1 ile beraber Atılım Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünde yürüten DY2, 5 yıldır temel tasarım eğitimini aynı üniversite ve bölümde vermektedir.

4.2. Eskişehir Teknik Üniversitesi (Anadolu Üniversitesi)

Üniversitenin Mimarlık ve Tasarım Fakültesi bünyesinde eğitim faaliyetlerini sürdüren bölüm 2000 yılında kurulmuştur. 2018 yılına kadar Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesinde eğitim faaliyetlerini sürdürürken Endüstriyel Tasarım bölümü, daha sonraki süreçte çıkan yasa nedeniyle Eskişehir Teknik Üniversitesi akademik programlarına dahil edilmiştir. Bölümün temel tasarım eğitimi stüdyo yapılanması incelendiğinde, tam günü kapsayan temel tasarım stüdyosu programı, gün içerisinde iki parça olarak ayrılarak sürdürülmektedir. Çizelge 4.4’de bölümün temel tasarım dersi künyesi oluşturulmuş ve şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.4. Eskişehir Teknik Üniversitesi temel tasarım dersi ders künyesi

Fakülte:	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Bölüm:	Endüstriyel Tasarım
Ders Adı:	Temel Tasarım Stüdyosu
Ders Yürütücü Sayısı:	2
Haftalık Ders Saati Sayısı:	9
Haftalık Ders Günü Sayısı:	1

Temel Tasarım Stüdyosu adı altında verilen temel tasarım dersleri, tasarımın temel ilkelerinin esas alınarak oluşturulan bir müfredat çerçevesinde yürütülmektedir. Ders müfredatı her ne kadar temel tasarım ilke ve elemanların esas alındığı bir plana sahip olsa da, dönem içerisinde değişikliğe ve yeni konulara açık bir biçimde sürdürülmeye çalışılmaktadır. Bir ders sürecinin tüm günü kapsadığı temel tasarım dersi, haftada bir gün olarak yapılıp, dokuz ders saatini kapsayan bir plan üzerinden sürdürülmektedir. Toplamda iki ders yürütücüsü tarafından sürdürülen temel tasarım dersi, iki farklı disiplinden gelmiş ders yürütücülerinin disiplinler arası işbirliği sürecini yansıtmaktadır.

Mülakat yapılan iki ders yürütücüsü DY3 ve DY4 olarak kodlanmış olup, akademik ve profesyonel çalışma alanları Çizelge 4.5 ve Çizelge 4.6'da gösterilmiştir. Mülakat gerçekleştirilen DY3 ile ilgili çizelge şu şekildedir;

Çizelge 4.5. Temel Tasarım dersi 1. ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY3
Akademik Geçmiş	Seramik (Lisans) Seramik (Yüksek Lisans) Seramik (Doktora)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	6 yıl
Çalıştığı Diğer Sektörler	Sanat Atölyesi, Sergiler

Yapılan mülakat doğrultusunda DY3'ün seramik alanında tamamladığı lisans eğitimi sonrası, çalışmalarını yine aynı alanda sürdürdüğü, yüksek lisans ve doktora eğitimini de seramik alanında yaptığı görülmektedir. Plastik sanatlar üzerine çalışma hayatını sürdürmeye devam eden DY3, aynı zamanda kendi özel atölyesinde de sanatsal

çalışmalarına devam etmektedir. Temel tasarım stüdyosunda 6 yıldır ders yürütücüsü olarak eğitim faaliyetlerini sürdüren DY3, plastik sanatlar birikimini farklı bir eğitim alanına yansıtmakta olup, disiplinler arası tasarım bağlamında stüdyo sürecine katkı sunmaktadır. Mülakat yapılan ders yürütücülerinden ikincisi ise DY4 olarak kodlanmış olup, kendisinin akademik süreci ve çalışmış olduğu diğer sektörler çizelge 3.7'de şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.6. Temel Tasarım dersi 2. ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY4
Akademik Geçmiş	Mimarlık (Lisans) İç Mimarlık (Yüksek Lisans) İç Mimarlık (Sanatta Yeterlilik)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	2 yıl
Çalıştığı Diğer Sektörler	Mimarlık, İç Mimarlık

Tasarım eğitiminin verildiği programlardan biri olan mimarlık bölümünde lisans eğitimini tamamlamış olan DY4, daha sonraki süreçte iç mimarlık programında yüksek lisans ve doktora eğitimleri çerçevesinde akademik çalışmalarını sürdürmüş, mimarlık ve iç mimarlık firmalarında da tasarımcı unvanı ile çalışmıştır. DY3 ile oluşturulan ve dönem içerisinde de değişime ve açık olan ders müfredatı iki farklı disiplinden ders yürütücüsünü bir araya getirerek temel tasarım eğitiminde işbirliği üzerine ortak bir zemin oluşturmaktadır.

4.3. Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Endüstriyel Tasarım eğitiminin verildiği köklü devlet üniversitelerinden biri olan Orta Doğu Teknik Üniversitesinde, Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü mimarlık fakültesi bünyesinde eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. "ODTÜ'nün kuruluşunda danışman olarak görev yapan Prof. G. Holmes Perkins'in 1957 yılında ODTÜ için önerdiği gelişme planı, Türkiye'de endüstriyel tasarımın bir üniversite programı olarak yer aldığı ilk belgedir. 1956-60 dönemini kapsayan bu planda Mimarlık Fakültesi kapsamında bir endüstriyel tasarım bölümü açılması öngörülmüştür" (Payaslıoğlu, 1996: 59).

“1979 yılında ise ODTÜ Mimarlık Fakültesi bünyesinde Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü adı ile lisans eğitimi verilmeye başlanmıştır. Bölümün kuruluş çalışmaları her ne kadar Marshall yardım programı kapsamında 1950’lilerin sonuna kadar tarihlense de bölüm ancak 1979 yılında eğitime başlamıştır” (http://panorama.khas.edu.tr). Bölüm bünyesinde yürütülen temel tasarım stüdyo sistemi yapılanmasına baktığımızda ise haftada üç günü kapsayan yoğun bir temel tasarım eğitimi müfredatı karşımıza çıkmaktadır. Çizelge 4.7’de oluşturulan temel tasarım ders künyesi şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.7. Orta Doğu Teknik Üniversitesi temel tasarım ders künyesi

Fakülte:	Mimarlık Fakültesi
Bölüm:	Endüstri Ürünleri Tasarımı
Ders Adı:	Basic Design
Ders Yürütücü Sayısı:	3
Haftalık Ders Saati Sayısı:	12
Haftalık Ders Günü Sayısı:	3

Ders kapsamında üç ders yürütücüsü tarafından sürdürülen eğitim programı, üç yarım günü kapsayan bir müfredata sahip olmakla birlikte, lisans başlangıç derslerinin en yoğun biçimde yürütüldüğü derslerden biri olarak yer almaktadır. Haftalık on iki ders saatini kapsayan stüdyo süreci ‘’problem tanımı-beyin fırtınası- uygulama ve teslim’’ süreci doğrultusunda sürdürülmektedir. Tek bir stüdyo ortamında işlenen dersin yürütücüleri de farklı akademik disiplinlerden gelmekte olup, hem akademik hem çalışma alanları ile ilgili sektörlerde hizmet vermiş kişilerden oluşmaktadır.

Mülakat gerçekleştirilen ders yürütücüsü, DY5 şeklinde kodlanmış olup, Çizelge 3.9’da kendisinin akademik süreci ve çalışma alanları doğrultusunda bir ders yürütücü künyesi oluşturulmuştur. Oluşturulan bu künye, ders yürütücüsünün lisans, yüksek lisans ve sanatta yeterlik eğitiminin yanı sıra sektörde çalıştığı alanları da göstermektedir.

Dersin yürütücüsü olan DY5, görsel sanatlar disiplininin bir alanı olan grafik tasarım üzerine lisans eğitimi almış olup, sonraki süreçte ise Design and Technology yüksek lisans programında lisansüstü eğitimini tamamlamıştır.

Çizelge 4.8. Temel tasarım dersi ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY5
Akademik Geçmiş	Grafik Tasarım (Lisans) Design and Technology (Yüksek Lisans) Grafik Tasarım (Sanatta Yeterlik)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	3 yıl
Çalıştığı Diğer Alanlar	Animasyon, Grafik Tasarım

Grafik tasarım alanında sanatta yeterlik programını tamamlayan DY5, aynı disiplin ile bağlantılı bir çalışma alanı olan animasyon üzerine de sektör içerisinde çalışmalar yürütmüştür. Grafik tasarım alanında da tasarımcı unvanı ile projeler yürütmüş olan DY5, temel tasarım dersi kapsamında disiplinler arası bir tasarım eğitimi yapılanması ile ders müfredatını ortaya koymaktadır. Bu yapılanma biçimi, müfredatı ortaya koyan unsurlardan iki boyutlu çalışmaların ve görsel düzenlemelerinde de etkin bir biçimde ele alınmasına, aynı zamanda bu çalışmalar üzerinden ürün okuyabilme ve öğrencilerin tasarım fikirleri geliştirebilme yetisi kazanabilmelerini hedeflemektedir.

4.4. Kadir Has Üniversitesi

Üniversitenin Sanat ve Tasarım Fakültesi bünyesinde 2004 yılında eğitim-öğretim faaliyetlerine başlayan Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü, Türkiye'de vakıf üniversiteleri arasında endüstriyel tasarım eğitimi veren kurumlar arasındadır. Bölümün temel tasarım stüdyosu yapılanma biçimine bakıldığında ''fakülte ortak programı'' başlığı altında yürütülen temel tasarım eğitimi müfredatı karşımıza çıkmaktadır.

Bu ortak müfredat iç mimarlık, mimarlık ve endüstri ürünleri tasarımı bölümlerindeki temel tasarım derslerinin aynı gün ve saat içerisinde aynı stüdyo ortamında yürütülmesini öngörmektedir. Buradaki fark, dersin aynı zaman diliminde gerçekleştirilmesinin yanı sıra, her bölüm için kendi ders yürütücüsünün hazırladığı stüdyo müfredatı ve uygulamaları üzerinden sürdürülmesi şeklindedir. Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü temel tasarım stüdyo künyesi Çizelge 4.9'da şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.9. Kadir Has Üniversitesi temel tasarım ders künyesi

Fakülte:	Sanat ve Tasarım Fakültesi
Bölüm:	Endüstri Ürünleri Tasarımı
Ders Adı:	Temel Tasarım
Ders Yürütücü Sayısı:	1
Haftalık Ders Saati Sayısı:	9
Haftalık Ders Günü Sayısı:	2

Bölümün temel tasarım stüdyosu yapılanmasına bakıldığında haftanın iki gününü kapsayan bir ders süreci karşımıza çıkmaktadır. Dört ve beş saatlik iki yarım günü kapsayan stüdyo eğitimi, diğer iki bölüm ile beraber aynı mekan ve zaman dilimi içerisinde sürdürülmesine karşın, kendi müfredat planı ve ders yürütücüsü ile eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Dersin bu yapılanma şekli, diğer bölümler içerisinde farklı bir formata sahip olmasına karşın, stüdyo sürecinin bölüm içerisinde özerk bir yapıya sahip olması dolayısıyla herhangi bir farklılığa neden olmamaktadır. ‘’Föy, uygulama ve tartışma’’ ekseni doğrultusunda ilerleyen stüdyo süreci, öğrencilerin föy içeriğindeki uygulamaların gerçekleştirilmesinin yanı sıra, aktarımı konusunda da yeterli donanımı edinebilmesi açısından stüdyo süreci boyunca yerini almaktadır.

Mülakat yapılan bölümün temel tasarım ders yürütücüsü ve künyesi Çizelge 4.10’de aşağıdaki biçimde gösterilmiştir. DY6 olarak kodlanan ders yürütücüsü, üç yıldır aynı bölüm içerisinde temel tasarım dersini sürdürmektedir. Mimarlık kökenli bir akademisyen olan DY6, aynı disiplin doğrultusunda akademik kariyerini sürdürmüş olup, lisansüstü eğitimlerini de yine aynı alanda tamamlayarak hem akademik hem de mesleki alanda çalışmalarını sürdürmüştür.

Çizelge 4.10. Temel tasarım ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY6
Akademik Geçmiş	Mimarlık (Lisans, Yüksek Lisans, Doktora)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	11
Çalıştığı Diğer Alanlar	İç Mimarlık, Mimarlık

Yürüttüğü temel tasarım dersi müfredatını, birikimleri doğrultusunda üç boyut ve form odaklı sürdürmeye çalışan DY6, ders çıktıları bakımından ürün odaklı bir stüdyo süreci oluşturmaya çalışmıştır. Bu yaklaşımın ortaya çıkmasında aynı zamanda akademik geçmişinin yanı sıra, sürdürdüğü lisansüstü eğitim ve sonrasında da sektör içerisinde devam ettiği mimarlık ve iç mimarlık alanlarındaki çalışmalarının etkisi görülmektedir. Bu etki aynı zamanda ders müfredatı üzerinde de etkileşime açık bir biçimlendirmeyi ortaya koymaktadır. Genel hatları ile temel ilkelerin kazanımını hedefleyen temel tasarım eğitimi, bölüm içerisinde değişebilen, önceki çalışmalar doğrultusunda tekrardan yorumlanarak yenilenen bir format ile program içerisinde yerini almaktadır.

4.5. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Türkiye'de endüstriyel tasarım eğitiminin tarihine bakıldığında karşımıza ilk çıkan üniversite Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesidir. Tarihi süreç içerisinde birçok kez değişikliğe uğrayarak günümüzdeki halini alan endüstri ürünleri tasarımı bölümü Mimarlık Fakültesi bünyesinde eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir.

> Endüstri Ürünleri Tasarımı eğitimine ülkemizde ilk kez 1971 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne bağlı olarak Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu (U.E.S.YO.) bünyesinde başlanmıştır. 1972 yılında ise, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde İç Mimarlık ve Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü eğitim ve öğretim programına geçilmiştir. 1979 yılında, Endüstri Tasarımı Bölümü, Endüstri Tasarımı Araştırma ve Yayın Enstitüsü (E.T.A.Y.E.) kurulmuştur. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi yeniden yapılanma aşamasında İç Mimarlık ve Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümleri ayrı programlar olarak yapılandı. 1981 yılında, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Mimar Sinan Üniversitesi'ne dönüştürüldü ve Mimarlık Fakültesi'ne bağlanarak 4 yıllık öğretim programına geçilmiştir. Üniversite, 2004 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adını alarak eğitim-öğretimine devam etmektedir (msgsu.edu.tr).

Üniversitenin temel tasarım dersleri, Temel Sanat Eğitimi bölümü tarafından yürütülmektedir. Bu bölüm, hem fakültedeki sanat eğitimi verilen diğer tüm alanların, hem de Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünün temel tasarım eğitimi derslerini yürütmektedir. Çizelge 4.11 de bölümün temel tasarım ders künyesi şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.11. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi temel tasarım ders künyesi

Fakülte:	Mimarlık Fakültesi
Bölüm:	Endüstri Ürünleri Tasarımı
Ders Adı:	Temel Sanat Eğitimi
Ders Yürütücü Sayısı:	7
Haftalık Ders Saati Sayısı:	8
Haftalık Ders Günü Sayısı:	1

Dersin yapılanma biçimine baktığımızda haftada bir gün olarak işlenen ve tüm günü kapsayan bir temel tasarım stüdyosu karşımıza çıkmaktadır. Sekiz ders saati olarak işlenen temel tasarım, bölüm müfredatında ‘’temel sanat eğitimi’’ olarak yer almaktadır. Ders ortak bir stüdyo ortamında sürdürülmektedir. Fakülte içerisinde sadece temel sanat eğitimi dersi için özel olarak ayrılan stüdyoda, diğer fakülte bölümleri ile ortak olarak kullanılmaktadır. Dersin içeriği dönem başında alınan kararlar doğrultusunda oluşturularak, eğitim dönemi boyunca genel anlamda aynı çizgide sürdürülmektedir. Bölümün diğer bölümlerdeki müfredat yapılanmalarından en önemli farkı, ders konularının ortalama yedi başlık altında toplanarak, her bir müfredat konusu için farklı ders yürütücüsü görevlendirilmesidir. Yedi ders yürütücüsü tarafından işlenen temel sanat eğitimi dersi, genel olarak güzel sanatlar disiplininden akademisyenlerin sürdürdüğü bir yapılanmaya sahiptir. Renk, doku, form vb. bölümlere ayrılan temel sanat eğitimi ders programı için, her konu ortalama 3 hafta sürecek şekilde bir plan hazırlanmıştır. Programdaki konuyu işleyen ders yürütücüsü, bir sonraki konu için diğer ders yürütücüsüne stüdyoyu devrederek dönüşümlü bir biçimde müfredat içerisindeki konular tamamlanmaktadır. Tüm konuların bitirilmesi ile birlikte stüdyo süreci sonra erip, herhangi bir dönem sonu final çalışması yaptırılmamaktadır.

Mülakat gerçekleştirilen iki ders yürütücüsü, DY7 ve DY8 şeklinde kodlanmış olup, Çizelge 4.12 ve Çizelge 4.13’de akademik alanları ve eğitim kurumları haricinde çalıştıkları sektörlerle ilgili bilgiler verilmiştir. Her iki ders yürütücüsü de güzel sanatlar eğitimi disiplini içerinden gelmekte olup, akademik kariyerlerini ve sanatsal faaliyetlerini de aynı alanlar içersinde devam ettirmektedirler. Temel Sanat Eğitimi bölümünde öğretim üyesi olarak çeşitli dersler veren bu ders yürütücüleri, aynı zamanda Endüstri Ürünleri

Tasarımı bölümünde temel sanat eğitimi stüdyosunu da beraber yürütmektedir. Ders yürütücülerinden biri olan DY7 ile ilgili oluşturulan künye şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.12. Temel tasarım ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY7
Akademik Geçmiş	Resim (Lisans, Yüksek Lisans, Sanatta Yeterlik)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	18 yıl
Çalıştığı Diğer Alanlar	Sanat Galerileri, Kişisel Sanat Atölyesi

Çizelge incelendiğinde DY7'nin akademik sürecini sanat eğitimi ile tamamladığı görülmektedir. Aynı program dahilinde lisans, yüksek lisans ve sanatta yeterlilik eğitimlerini tamamlayan DY7, aynı zamanda kişisel sanat atölyesinde ve çalışmış olduğu sanat galerilerinde sanatsal faaliyetlerini sürdürmektedir. On sekiz yıldır temel tasarım dersi eğitimlerini hem güzel sanatlar fakültesi bölümleri hem de mimarlık fakültesinin endüstri ürünleri tasarımı bölümünde yürütmektedir. Genel olarak iki boyutlu çalışmalar, kompozisyonlar ve görsel düzenlemeler şeklinde yapılanmış ders müfredatı, sanat eğitimi disiplininin izlerini büyük ölçüde yansıtmaktadır. Mülakata katılan bir diğer temel tasarım ders yürütücüsü ise DY8 şeklinde kodlanmış olup, yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler ile oluşturulan ders yürütücüsü künyesi Çizelge 3.14 de şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.13. Temel tasarım 2. ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY8
Akademik Geçmiş	Resim (Lisans, Yüksek Lisans, Sanatta Yeterlik)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	16 Yıl
Çalıştığı Diğer Alanlar	-

Ders yürütücüsü künyesi incelendiğinde DY8'in de resim eğitimi disiplininden gelip, akademik eğitimlerini resim alanı doğrultusunda lisans, yüksek lisans ve sanatta yeterlik programları ile sürdürmüş olduğu görülmektedir. Hem güzel sanatlar fakülteleri bölümlerinde hem de endüstri ürünleri tasarımı bölümünde ders yürütücülüğü yapan DY8, on altı yıldır temel tasarım eğitimi stüdyolarında ders vermektedir. Müfredat içerisinde

doku ve kompozisyon konularından sorumlu olan DY8, temel sanat eğitimde resim bilgisinin büyük bir öneme sahip olduğunu belirterek, yaptırdığı uygulamalarda da görsel düzenlemeler üzerinden temel tasarım kavramlarının anlatımına özen gösterdiğini belirtmektedir. Tasarım eğitiminde disiplinler arası etkileşimin örneklerinden biri olan bu stüdyo süreci, görsel sanatlar bilgisinin, temel tasarım eğitimi uygulamalarını hangi yönden etkilediği konusunda da yaklaşım farklılıklarını hem müfredat oluşumları hem de stüdyo süreci uygulamaları vasıtasıyla bu şekilde göstermektedir.

4.6. Marmara Üniversitesi

Endüstriyel tasarım eğitiminin verildiği köklü kurumlardan biri olan Marmara Üniversitesi, tarihi süreci göz önüne alındığında, yarım yüzyılı aşkın bir tasarım eğitimi birikimi ile ön plana çıkan kurumlar arasındadır. Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde yapılanan Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü, bu tarihi süreci ile Türkiye'deki endüstriyel tasarım eğitimi disiplinine katkı sunan kurumlar arasında yer almaktadır.

> Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünün kuruluşu ile ilgili çalışmalar 1960'lı yılların ortalarına kadar uzanır. Bu yıllardan itibaren birçok mezun, kurulacak olan bölümde öğretim üyesi olarak yetiştirilmek üzere yurt dışına gönderilmiştir. Bu gelişmelerin uzantısı olarak 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren Mobilya – İç Mimarlık Bölümü'nde ikili atölye sistemine geçilmiş "İç Mimarlık ve Mobilya" ve "Ürün Tasarımı" ilk endüstriyel ürün tasarım projelerini üretilmeye başlamıştır. Endüstri Ürünleri Tasarımı, 1985'te bağımsız bir bölüm haline gelmiş ve eğitim ve öğretime başlamıştır (llp.marmara.edu.tr).

Çizelge 4.14'de, bölümün temel tasarım eğitimi ile ilgili hazırlanan ders künyesi, dersin içeriği ve yapılanma biçimi ile ilgili bilgiler şu şekilde gösterilmektedir;

Çizelge 4.14. Marmara Üniversitesi temel tasarım ders künyesi

Fakülte:	Güzel Sanatlar Fakültesi
Bölüm:	Endüstri Ürünleri Tasarımı
Ders Adı:	Temel Sanat Eğitimi
Ders Yürütücü Sayısı:	1
Haftalık Ders Saati Sayısı:	14
Haftalık Ders Günü Sayısı:	2

Temel Sanat Eğitimi ismi altında yürütülen temel tasarım stüdyosu, haftanın iki ders gününü kapsayan bir biçimde müfredatta yerini almaktadır. Haftada on dört saat olarak işlenen ders, stüdyo sistemi şeklinde, bir ders yürütücüsü ile eğitim-öğretim programını sürdürmektedir. Dersin adından da anlaşılacağı üzere, stüdyo sürecinde sanat eğitimi ekollerinden etkileşimler ve yansımalar bulunmaktadır. Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde yapılanan bölüm, fakülte içerisindeki diğer bölümler ile olan etkileşimi nedeniyle, temel tasarım eğitimi ders yürütücülerini de fakülte içerisindeki güzel sanatlar eğitimi disiplinlerinden ders yürütücüleri ile sağlamaktadır. Dolayısıyla bu etkileşim stüdyo müfredatını da doğrudan etkilemektedir.

Tasarımın temel ilkeleri ve elemanlarının yoğun bir biçimde, kompozisyona ve düzenlemelere dayalı olarak yürütüldüğü stüdyo, müfredat yapılanma biçimi olarak da sanatsal teoriler ve ekoller üzerinden oluşturulmuştur. Renk, doku, görsel düzenlemeler gibi iki boyutlu çalışmaların ağırlıklı olarak sürdürüldüğü stüdyo sürecinde, form çalışmaları da kısmen yerini almaktadır.

Dersin yapılanma biçimi ve sistemi ile ilgili mülakat gerçekleştirilen ders yürütücüsü DY9 şeklinde kodlanmış olup, Çizelge 4.15'de ders yürütücüsü künyesinde bilgileri şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.15. Temel tasarım ders yürütücüsü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY9
Akademik Geçmiş	Temel Eğitim (Lisans, Yüksek Lisans, Sanatta Yeterlik)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	21 Yıl
Çalıştığı Diğer Alanlar	Kişisel Sanat Atölyesi

Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde yirmi bir yıldır akademik çalışmalarını ve ders yürütücülüğünü sürdüren DY9, Temel Eğitim bölümü kapsamında lisans eğitimini tamamlamış olup, sonraki süreçlerde ise lisansüstü eğitimine yine aynı program doğrultusunda devam etmiştir. Sanat eğitimi çerçevesinde sürdürdüğü akademik çalışmalarına ek olarak, kişisel atölye çalışmaları ve katıldığı sergiler ile de akademi dışında da çalışmalarına sürdürmektedir. Temel tasarım eğitimini uzun süredir aynı

kurumda ders yürütücüsü olarak sürdüren DY9, stüdyo müfredatına sanatsal birikim ve disiplinin yansımalarını aktarmıştır. Eğitim programı ağırlıklı olarak iki boyutlu görsel düzenlemelerden oluştuğundan, stüdyo çıktılarına form veya üründen ziyade kavramsal çalışmalar hakim olmuştur. Bu etkileşim, aynı zamanda tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliğinin, stüdyo süreci kapsamındaki etkilerini de göstermektedir.

4.7. Özyeğin Üniversitesi

Vakıf üniversiteleri arasında eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren Özyeğin Üniversitesi, yakın bir zaman diliminde programlarına Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünü de eklemiştir. Mimarlık ve Tasarım Fakültesi bünyesinde yapılanan bölüm, yeni bir oluşum olmasına rağmen, tasarım eğitimi bölümleri arasında ivme kazanarak, birçok endüstriyel tasarım platformunda yerini almaktadır.

> Özyeğin Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü 2013 yılında Özyeğin Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi içerisinde kurulmuştur. Yenilikçi bir eğitim felsefesini benimseyen bölüm, eğitim programını etkileşim tasarımı ekseninde dünya ve Türkiye'deki gelişmelere açık ve esnek bir sektörel uzmanlaşma ilkesi etrafında oluşturmuştur. 2013 yılı itibarı ile Özyeğin Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü World Design Organization (WDO) üyesi olmuştur. Yine aynı tarihte, Mimalık ve Tasarım Fakültesi Cumulus (International Association of Universities and Colleges of Art, Design and Media) Organizasyonuna katılmıştır (ozyegin.edu.tr).

Bölümün temel tasarım eğitimi yapılanma biçimini ortaya koyabilmek adına oluşturulmuş ders künyesi olan Çizelge 4.16'da, dersin saati, yürütücü sayısı, haftalık gün sayısı gibi bilgiler şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.16. Özyeğin Üniversitesi temel tasarım ders künyesi

Fakülte:	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Bölüm:	Endüstri Ürünleri Tasarımı
Ders Adı:	Temel Tasarım
Ders Yürütücü Sayısı:	1
Haftalık Ders Saati Sayısı:	8
Haftalık Ders Günü Sayısı:	2

Bölümün temel tasarım dersi stüdyo sistemine bakıldığında, haftalık iki yarım ders gününü kapsayan bir program görülmektedir. Dört saatlik iki ders olarak yürütülen temel tasarım stüdyosu, genel olarak endüstri ürünleri tasarımı bölümlerinde hakim olan ortak ders stüdyosu biçiminde işlenmektedir. Bir ders yürütücüsü tarafından sürdürülen stüdyo, müfredat bakımından genel olarak diğer fakültelerin bölümlerinden farklı olarak tek bir eğitim dönemi içerisinde tamamlanmaktadır.

Uygulanan bu bir dönemlik stüdyo eğitimi müfredatı, diğer bölümlerde genel olarak uygulanan iki eğitim dönemini kapsayan içeriği de programına dahil ederek yoğun bir stüdyo sürecini oluşturmaktadır. ‘’Homework-Classwork-Critic’’ ekseni doğrultusunda işlenen ders, bir önceki dersin sonunda ödev olarak verilen çalışmanın kritiği, sonrasında dersin uygulaması ve uygulama sonunda gerçekleştirilen kritikler üzerinden tartışmalar yoluyla tamamlanmaktadır.

Çalışma kapsamında yarı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilen ders yürütücüsü DY10 olarak kodlanmış olup, akademik bilgileri, çalışma alanları ve ders ile ilgili süreci Çizelge 4.17’de şu şekilde gösterilmiştir;

Çizelge 4.17. Temel tasarım ders yürütücü künyesi

Ders Yürütücüsü	DY10
Akademik Geçmiş	Sanat Tarihi (Lisans) Grafik Tasarım (Yüksek Lisans) Endüstri Ürünleri Tasarımı (Yüksek Lisans, Doktora)
Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	9 Yıl
Çalıştığı Diğer Alanlar	Reklam Yazarlığı

Çizelgedeki bilgiler doğrultusunda DY10’un sanat tarihi üzerine bir lisans eğitimi programını tamamladığı görülmektedir. Teorik bir disiplin sonrası görsel tasarım alanlarından biri olan grafik tasarım programında lisansüstü çalışmasını tamamlayan DY10, daha sonra endüstriyel tasarım alanında yüksek lisans ve doktora eğitimlerini de tamamlamıştır. DY10’un akademinin yanı sıra sektör içerisinde uzun bir dönem reklam yazarlığı da yaptığı görülmektedir. Farklı disiplinlerin etkileşimleri ile tamamlanmış bu

akademik süreç, temel tasarım stüdyosundaki yapılanma ve müfredat biçimini de teori ve pratik çeşitliliği bakımından da etkilemiştir. Tasarım eğitiminin gerekliliklerinden olan temel ilke ve elemanların dönem boyu işlendiği süreç, bu kavramlara dayalı iki ve üç boyutlu çalışmalar ile başlayıp, form çalışmaları ve dönem sonunda proje olarak verilen ürün tasarımı ile tamamlanmaktadır. Dönemin başında hazırlanan ve genel olarak müfredatla eş zamanlı olarak yürütülen çalışmalar, dönem sonu itibariyle ürün tasarımı derslerine ön bilgi ile geçiş yapılmasını hedeflemektedir. Çizelge 4.18'de ders yürütücülerinin oluşturulan künyeleri, karşılaştırma yapabilmek ve dağılımı inceleyebilmek adına bir arada gösterilmiştir.

Çizelge 4.18. Görüşme yapılan ders yürütücülerinin bilgileri

Ders Yürütücüsü	Akademik Geçmiş	Temel Tasarım Dersini Verdiği Süre	Çalıştığı Diğer Sektörler
DY1	Endüstri Ürünleri Tasarımı (Lisans) Sanat Tarihi (Yüksek Lisans)	7 Yıl	Beyaz Eşya Medikal
DY2	Endüstriyel Tasarım (Lisans)	5 Yıl	Sahne Tasarımı İç Mimarlık
DY3	Seramik (Lisans) Seramik (Yüksek Lisans) Seramik (Doktora)	6 Yıl	Sanat Atölyesi Sergiler
DY4	Mimarlık (Lisans) İç Mimarlık (Yüksek Lisans) İç Mimarlık (Doktora)	2 Yıl	Mimarlık İç Mimarlık
DY5	Grafik Tasarım (Lisans) Design &Technology (Yüksek Lisans) Grafik Tasarım (Doktora)	3 Yıl	Animasyon Grafik Tasarım
DY6	Mimarlık (Lisans) Mimarlık(Yüksek Lisans) Mimarlık (Doktora)	11 Yıl	İç Mimarlık Mimarlık
DY7	Resim (Lisans) Resim (Yüksek Lisans) Resim (Sanatta Yeterlik)	18 Yıl	Sanat Galerileri Kişisel Sanat Atölyesi
DY8	Resim (Lisans) Resim (Yüksek Lisans) Resim (Sanatta Yeterlik)	16 Yıl	-
DY9	Temel Eğitim (Lisans) Temel Eğitim (Yüksek Lisans) Temel Eğitim (Sanatta Yeterlik)	21 Yıl	Kişisel Sanat Atölyesi
DY10	Sanat Tarihi (Lisans) Grafik Tasarım (Yüksek Lisans) Endüstri Ürünleri Tasarımı (Yüksek Lisans, Doktora)	9 Yıl	Reklam Yazarlığı

Sunulan temel tasarım ders künyesi ve ders yürütücüsü künyeleri, Türkiye'deki endüstri ürünleri tasarımı bölümlerindeki yapılanma biçimini genel olarak ortaya koymaktadır.

Araştırma süreci sonunda, bölümlerin müfredat yapılanmalarında ve stüdyo süreçlerinde, ders yürütücüsünün kendi birikimleri ve seçimleri doğrultusunda birbirinden farklı şekilde oluşan ders planları, disiplinler arası etkileşimin ortaya koyduğu sonuçlardan bazılarıdır. Oluşan bu farklı müfredatlar ve stüdyo süreçleri, dersin genel anlamda içeriğinin ve işleniş biçiminin aynı kazanımları sunması hedeflerinin yanı sıra, bu kazanımlara farklı şekillerde ulaşılabildiğinin göstergelerindendir.

5. MÜLAKAT BULGULARI

Temel tasarım eğitiminde disiplinler arası eğitim yaklaşımının ele alındığı çalışma sürecinde, ders yürütücüleri ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular bu bölümde görselleştirilerek sunulmuştur. Mülakat yapılan toplam 10 ders yürütücüsünün farklı eğitim altyapılarının temel tasarım dersi sürecine etkileri ve aralarındaki yaklaşım farkları ve dersin yapılanma biçimleri karşılaştırılmıştır.

Oluşturulan görsellerde dil birliğini sağlayabilmek adına her üniversitenin kendi logosu kullanılmış olup, verilen yanıtlar için eşleştirilen yön okları da üniversite bazında farklı renkler ile gösterilmiştir. Görseldeki üniversitelerin sıralamasında, üniversitenin tarihi süreci göz önünde bulundurulmuştur. Tablolarda aynı zamanda birinci kısımda devlet üniversiteleri sıralanırken, ikinci kısımda da vakıf üniversitelerine yer verilmiştir. Cevapları gösteren yön okları Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ders yürütücüleri için sarı, Ortadoğu Teknik Üniversitesi için kırmızı, Marmara Üniversitesi için mavi, Eskişehir Teknik Üniversitesi için mor, Kadir Has Üniversitesi için kahverengi, Atılım Üniversitesi için yeşil ve Özyeğin Üniversitesi için turuncu olarak belirlenmiştir.

Görüşmeler sonucunda edinilen bulgular, verilen yanıtlara göre gruplanarak, görselleştirilmiştir. Bu gruplamalar; stüdyo sürecinde yaralanılan materyaller, ders müfredatının oluşturulma biçimi, stüdyo çalışmalarının iki ve üç boyutlu olarak dağılımı, uygulanan çalışmalar arasındaki geçiş biçimleri, , temel tasarım eğitim ortamları, ders süreciyle bağlantılı stüdyo dışı etkinlikler, temel tasarım eğitiminde disiplinler arası yaklaşım ve ders kapsamında revize edilmesi gereken konular şeklinde aktarılmıştır.

5.1. Temel Tasarım Stüdyosu Ders Materyalleri

Temel tasarım dersi stüdyo sürecinde yararlanılan materyallerin değerlendirilmesi ve ders yürütücülerinin bu seçimlerindeki nedenleri ortaya koyabilmek, temel tasarım dersi ve teknolojik gereçlerle ilişkisinin boyutu ve bu materyallerden hangi amaçla yaralanıldığı incelenmiştir. Ortaya çıkan bulgular Şekil 5.1'de gösterilmiştir.

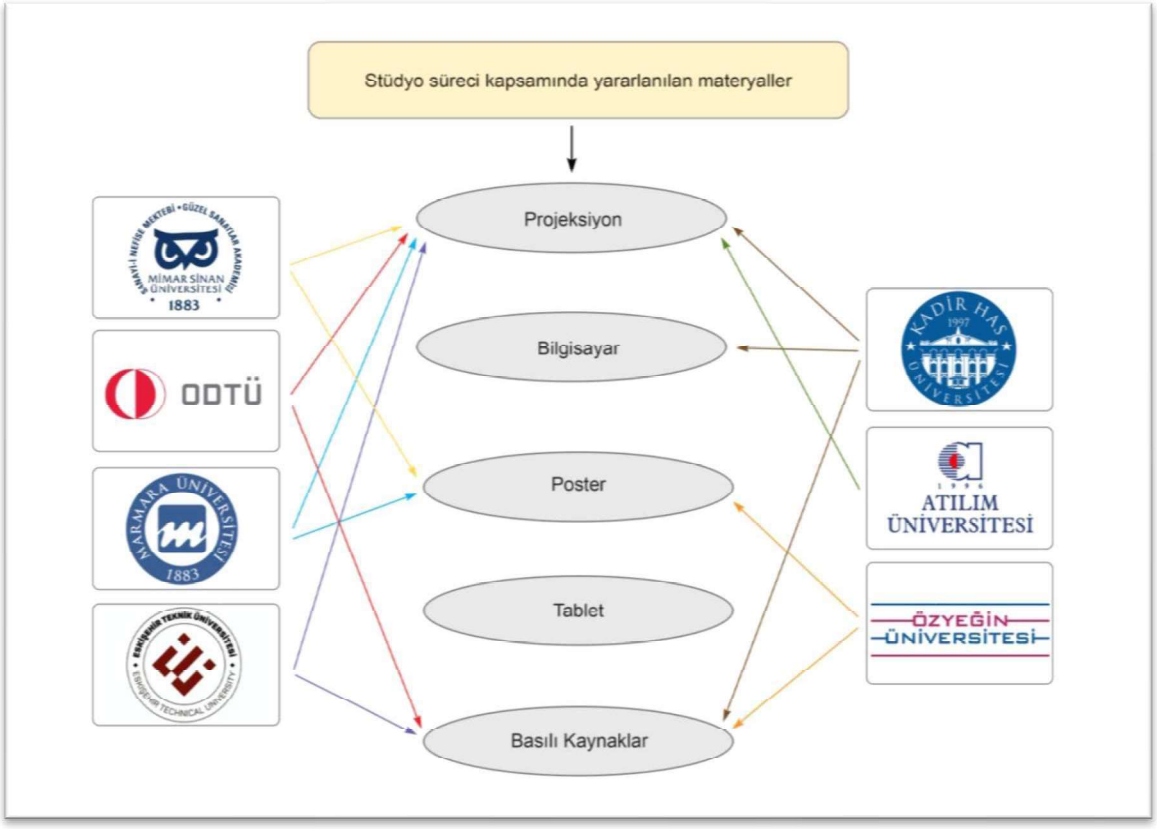

Şekil 5.1. Temel tasarım stüdyo sürecinde yararlanılan materyaller

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi bünyesinde yapılanan bölümün, ders yürütücüleri ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucu elde edilen veriler çerçevesinde ders sürecinde projeksiyon ve basılı görseller kullanıldığı görülmüştür. Ağırlıklı olarak temel tasarım ders içeriğinin kavramsal ve iki boyutlu bir biçimde ele alındığı stüdyo sürecinde, işlenilecek konuya dair slayt sunumlar ve basılı görseller, kavramın teorik çerçevesini aktarabilmek adına yardımcı materyaller olarak kullanılmaktadır. Ayrıca basılı görseller üzerinden tartışmalar yapılarak öğrenci fikirlerinin değerlendirildiği ve beyin fırtınası gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi bünyesinde yapılanan Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünün, temel tasarım ders yürütücüsü ile yapılan görüşmelerden, stüdyo sürecinde ilk haftalarda tasarımın kavramları üzerine sunumlar gerçekleştirildiği ve öğrencilere bu kavramlarla ilgili bilgi aktarımı yapılarak teorik bir zemin oluşturulduğu ortaya çıkmaktadır. Projeksiyon sunumu ile, teorik bilgi aktarımının yanı sıra, görsel olarak da konunun desteklemesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca yapılan görüşmeler neticesinde, temel tasarım dersinin teknoloji ile etkileşiminin artması gerektiği, bu

bağlamda bölüm müfredatında tasarım-teknoloji işbirliğini arttırabilmek adına revizeler yapılacağı belirtilmiştir.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde yapılanan bölümün, ders yürütücüsü ile gerçekleştirilen görüşmede, stüdyo sürecinde ağırlıklı olarak basılı görseller ve gerektiğinde projeksiyon cihazı kullanıldığı belirtilmiştir. Genel olarak sanat kavramlarının, sanat-tasarım ilişkisinin aktarıldığı stüdyo sürecinde, konu ile ilgili sunumlar yapılarak, görseller üzerinden tartışmalar yürütüldüğü söylenmiştir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi bünyesinde yapılanan bölümün ders yürütücüleri ile yapılan görüşmelerde, stüdyo sürecinin başında kullanılan projeksiyon cihazı vasıtasıyla, derste anlatılacak teorik kısım ile ilgili sunumların ve video gösterimlerinin yapıldığı, konu ile ilgili uzmanların konuşmalarının öğrencilere izletildiği belirtilmiştir. Bu yöntem ile bilginin kalıcılığı ve hem görsel hem de teorik anlamda donanımın hedeflendiği belirtilmiştir.

Kadir Has Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi bünyesinde yapılanan bölümün ders yürütücüsü ile yapılan görüşmelerde, her hafta bir gün sunum ve devamında yapılan kavramsal tartışmalardan dolayı projeksiyon ve basılı kaynakların kullanıldığı belirtilmiştir. Stüdyo sürecinde projeksiyon ve basılı kaynakların yanı sıra bilgisayar kullanımının da kısıtlanmadığı, gerekli görüldüğü noktalarda kullanıldığı söylenmiştir. Ayrıca temel tasarım dersi kapsamında teknolojinin daha fazla kullanılmasının gerekliliği ve ileriki dönemlerde bu konu ile ilgili revize çalışmaları yapılacağı belirtilmiştir.

Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi bünyesinde yapılanan bölümün ders yürütücüleri ile yapılan görüşmelerde, temel tasarım stüdyosunda daha çok el becerisinin hakim olması gereken bir süreç olduğundan dolayı, teknoloji ile etkileşimin sınırlı kalması gerektiği belirtilmiştir. Yeni konu başlangıçlarındaki teorik anlatımları desteklemek amacıyla sadece projeksiyonun kullanıldığı, sonrasında ise öğrencilerle beyin fırtınası yapılarak tartışma ortamı oluşturulduğu belirtilmiştir.

Özyeğin Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi bünyesinde yapılanan bölümün ders yürütücüsü ile yapılan görüşmelerde ise, temel tasarım stüdyo sürecine “yaparak öğrenme” yaklaşımının hakim olduğu, bu yaklaşıma göre de el becerilerinin geliştirilerek temel

tasarım uygulamalarının, teknolojik araçların kullanımı olmaksızın sürdürüldüğü söylenmiştir. Gerekli görüldüğü noktalarda ise projeksiyon cihazından faydalanıldığı, konu anlatımlarını desteklemek amacıyla sunular yapılarak, öğrenciler ile tartışma ortamı oluşturulduğu belirtilmiştir.

5.2. Temel Tasarım Dersi Programının Belirlenme Biçimi

Temel tasarım stüdyosunun ders içeriği ve uygulamalarının belirlenme biçimi incelenmiş olup, bölümlerin temel tasarım ders müfredatlarının nasıl şekillendiği üzerine karşılaştırmalar yapılarak Şekil 5.2'de gösterilmiştir.

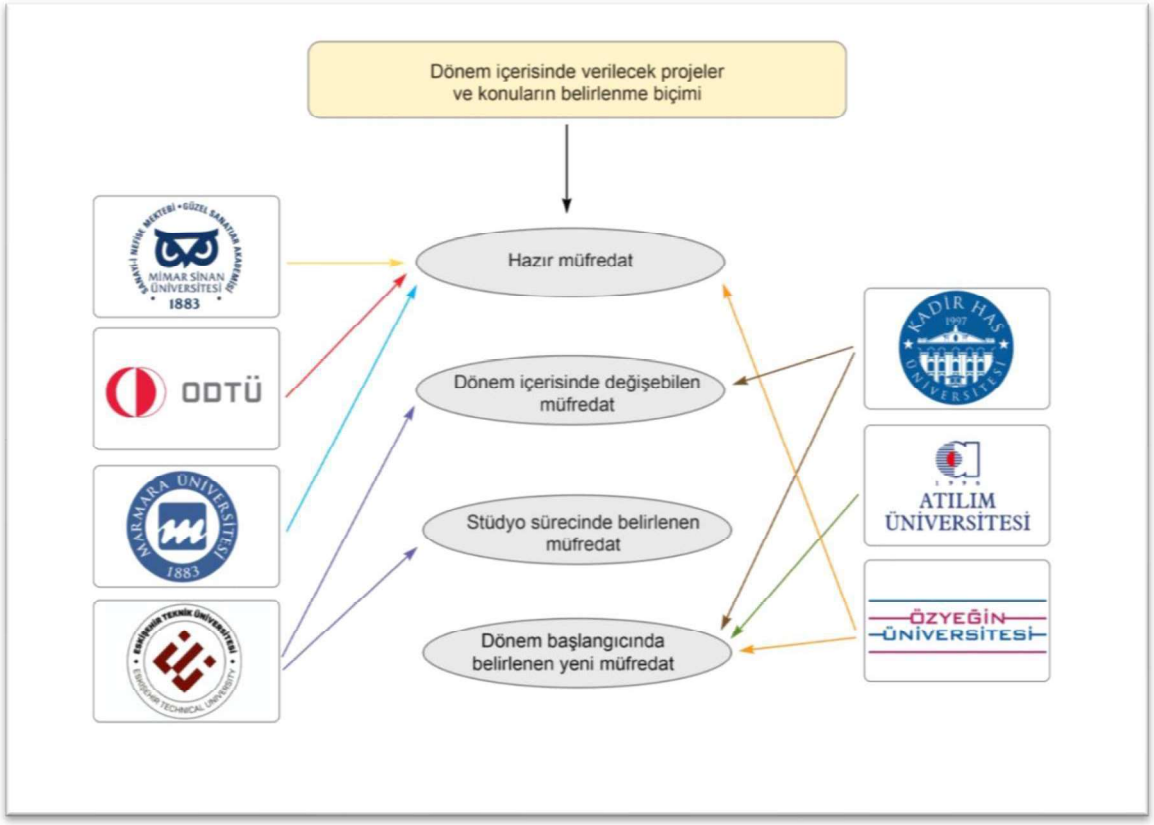

Şekil 5.2. Bölümlerin temel tasarım ders müfredatı biçimi

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ders yürütücüleri DY7 ve DY8 ile yapılan görüşmelerde, akademik dönem başında ortak karar alınarak oluşturulan temel sanat eğitimi ders müfredatının uygulandığı ve müfredatta herhangi bir içerik değişikliği yapılmadığı belirtilmiştir. Genel anlamda sanatsal bir içeriğe sahip olan ders müfredatında, her konu başına bir ders yürütücüsü belirlenmiştir. Renk, doku, kompozisyon gibi

belirlenen yedi konu başlığı için yedi farklı ders yürütücüsü ile stüdyo süreci yürütülmektedir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi ders yürütücüsü DY5 ile yapılan mülakatta, bölümün temel tasarım ders müfredatının, ders yürütücüsü tarafından önceden hazırlanan plana sadık kalınarak dönem başlangıcından itibaren uygulandığı ve belirlenen içeriğin her dönem aynı şekilde stüdyo sürecine aktarıldığı belirtilmiştir. Tasarımın temel kavramlarıyla başlayan süreç, uygulamalar doğrultusunda dönem sonuna kadar devam ettirilmektedir. Temel tasarım stüdyosunun devamındaki stüdyo sürecinde, diğer ders yürütücülerinin değerlendirmelerine göre revize yapılabildiği, ama içeriğe genel anlamda bağlı kalındığı belirtilmiştir.

Marmara Üniversitesi ders yürütücüsü DY9 ile yapılan görüşmede, bölümde sürdürülen temel sanat eğitiminin hazır bir ders müfredatının bulunduğu ve içeriğin süreç içerisinde değişmediği, sabit bir temel sanat eğitimi müfredatı kullanıldığı belirtilmiştir. Müfredatın yapısını ise genel olarak sanat ve tasarımın kavramları oluşturmakta olup, kompozisyon ve düzenlemeler kapsamındaki iki boyutlu uygulamalar aracılığıyla pratik çalışmalarının sürdürüldüğü söylenmiştir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi ders yürütücüleri DY3 ve DY4 ile yapılan görüşmelerde, bölümün temel tasarım dersi stüdyo planının genel olarak hazır bir müfredat çerçevesinde sürdürüldüğü ama stüdyo sürecindeki öğrenci gelişim durumu ve gelen talepler doğrultusunda ortak alınan kararlar sonucu değiştirilebildiği söylenmiştir. Bu açıdan, dönemin ilk yarısının müfredatının tasarım ilke ve elemanlarının öğretildiği hazır bir içeriğe sahip olduğu ve uygulandığı, dönemim ikinci yarısının ise stüdyo sürecine göre şekillenerek sürdürüldüğü belirtilmiştir.

Kadir Has Üniversitesi ders yürütücüsü DY6 ile yapılan görüşmede, temel tasarım eğitimi ders müfredatının her dönem başında belirlenen yeni bir içeriğe sahip olduğu ve bu içeriğin gerekli görüldüğünde dönem içerisinde de değiştirilebildiği söylenmiştir. İç Mimarlık ve Mimarlık bölümleri ile aynı stüdyo ortamında işlenen temel tasarım dersinin müfredatı üç bölümün ders yürütücülerinin ortak kararı ile şekillenmekte, uygulamalar bazında ise bölümün ders yürütücüsünün bireysel kararlarına bağlı bir şekilde yürütülmektedir. Dönem

başlangıcında tasarımın temel kavramlarını kapsayan içerik daha sonraki süreçte kullanıcı-mekan ve ürün-mekan ilişkisini hedef alan uygulamalarla sürdürülmektedir.

Atılım Üniversitesi ders yürütücüleri DY1 ve DY2 ile yapılan görüşmelerde, bölümün temel tasarım ders müfredatının tasarımın temel kavramları, iki ve üç boyutlu uygulamalar olarak hazır bir plana sahip olduğu ve her akademik dönem başlangıcında yapılan toplantı sonucu alınan ortak kararlar ile yaptırılacak uygulamaların yenilendiği ve değiştiği belirtilmiştir. Bu değişimin nedeni olarak ise, bir önceki dönemde işlenen konuların ve yaptırılan uygulamaların değerlendirilmesi ve ders çıktıları açısından veriminin göz önüne alındığı söylenmiştir.

Özyeğin Üniversitesi ders yürütücüsü DY10 ile yapılan görüşmede, bir dönem olarak işlenen temel tasarım dersinin müfredatının hazır bir plana bağlı olarak sürdürüldüğü ve her dönem başlangıcında gözden geçirilerek gerekli görüldüğü noktalarda değişiklik yapıldığı belirtilmiştir. Toplamda bir dönem olarak yürütülen temel tasarım stüdyosu, içerik bakımından tasarımın temel ilke ve elemanlarının anlatıldığı ve uygulamalarının yapıldığı bir müfredat planına sahiptir.

5.3. Stüdyolardaki İki ve Üç Boyutlu Çalışmalar

Temel tasarım stüdyolarında uygulanan iki ve üç boyutlu çalışmaların dönem bazında ağırlık oranları karşılaştırılarak Şekil 5.3'te gösterilmiştir. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi stüdyo uygulamaları incelendiğinde ağırlıklı olarak iki boyutlu çalışmaların ve kompozisyon uygulamalarının sürdürüldüğü görülmektedir. Ders yürütücüleri ile yapılan görüşmeler sonucu, ilk dönem tamamen kavramlar üzerinden iki boyutlu çalışmalar gerçekleştirildiği, ikinci dönemin devamında da kompozisyon çalışmalarına devam edildiği, dönem sonuna doğru ise form ve strüktür çalışmaları yapıldığı belirtilmiştir. Stüdyo sürecinde ürün tasarımına girişe yönelik herhangi bir uygulama bulunmayan bölümde, dönem sonu ortaya çıkan final çalışmaları kavramlardan yola çıkarak yapılan form çalışmalarından oluşmaktadır.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi temel tasarım stüdyosunda, ilk olarak dönemin başında verilen tasarım ilke ve elemanlarının iki boyutlu görsel düzenlemeleri çalıştırılmaktadır. Devamındaki süreçte ise dönemin yarısından itibaren rölyef çalışmaları yaptırılarak üç

boyutlu çalışmalara geçiş için hazırlayıcı bir kazanım hedeflenmektedir. İkinci dönem itibari ile üç boyutlu çalışmalara geçilen bölümde, form ve ürün mock-up çalışmaları gerçekleştirilerek, bir sonraki stüdyo süreci olan ürün tasarımı için ön hazırlık çalışmalarına yer verilmektedir.

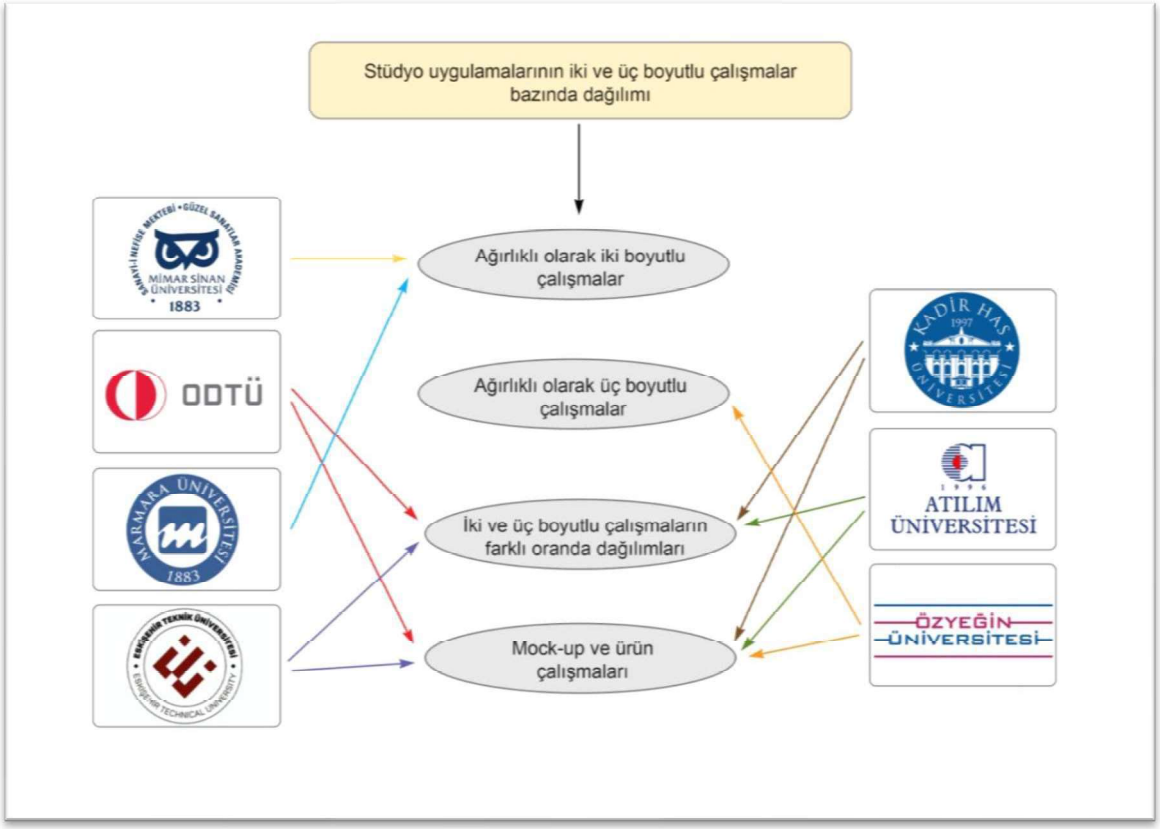

Şekil 5.3. Stüdyo uygulamalarının iki ve üç boyut bazında dağılımları

Marmara Üniversitesi stüdyo çalışmalarının dönem bazında dağılımına bakıldığında ise yoğun olarak iki boyutlu çalışmalar ile sürdürülen stüdyo sürecinin, sanat ve tasarım kavramlarına ağırlık verdiği görülmektedir. Ders sürecini kapsayan iki dönem boyunca kompozisyon ve görsel düzenlemeler üzerinden yürütülen çalışmalara ikinci dönemin sonlarında kavramsal form çalışmaları da eklenerek eğitim dönemi tamamlanmaktadır. Stüdyo sürecinde ürün tasarımına girişe yönelik herhangi bir çalışma evresi bulunmamaktadır.

Eskişehir Teknik Üniversitesi stüdyo çalışmalarının iki ve üç boyutlu uygulamalar olarak dağılımına bakıldığında ise dönem başlangıcında iki boyutlu olarak başlayan kavramsal çalışmaların daha sonra rölyefle hacim kazanmaya başladığı belirtilmiştir. Süreç içerisinde

herhangi bir dağılım oranının bulunmadığını belirten ders yürütücüleri, iki ve üç boyutlu çalışmaların entegre bir biçimde yürütüldüğü ve ikinci dönem itibariyle daha çok form ve strüktür çalışmalarına geçildiğini söylemişlerdir. Ürün tasarımına girişe yönelik uygulamaların da gerçekleştirildiği bölümde, maket ve mock-up çalışmaları üzerinden ürün tasarımı stüdyolarına hazırlık aşaması tamamlanmaktadır.

Kadir Has Üniversitesi stüdyo çalışmalarının dağılımı incelendiğinde, dönemin kavramsal iki boyutlu çalışmalar ile başladığı belirtilmiştir. Devamındaki süreçte ise direkt olarak üç boyutlu çalışmalara geçildiğini belirten ders yürütücüsü, uygulama dağılımlarında herhangi bir oran olmadığını söylemiştir. İki boyut ile başlayan kavramsal kompozisyon çalışmaları daha sonraki süreçte verilen soyut kavramların üç boyutlu maketlere dönüştürülmesi ile devam etmektedir. Süreç sonunda ise tartışma ortamında çalışmaların değerlendirilmesi yapılmaktadır. İkinci dönem itibariyle yoğun olarak maket ve mock-up çalışmaları yaptırılan derste, ürün-mekan ilişkisi ve ürün-kullanıcı ilişkisine yönelik uygulamalar aracılığıyla ürün tasarımı stüdyolarına da hazırlık yapılmaktadır.

Atılım Üniversitesi stüdyo çalışmalarının iki ve üç boyutlu dağılımı incelendiğinde, ilk dönemin tamamen iki boyutlu çalışmalar üzerinden yürütüldüğü ama her dönemin kendi içerisinde iki ve üç boyutlu uygulamaları barındırdığı belirtilmiştir. İkinci dönemin ise daha çok kavramlar üzerinden form çalışmaları ile sürdürüldüğü bölümde, sonraki süreçlerde ürün mock-up çalışmaları da gerçekleştirilmektedir. Ders yürütücüleri bu sayede bir sonraki aşama olan ürün tasarımı stüdyolarına adaptasyon sürecinin daha kolay olduğunu belirtmiştir.

Özyeğin Üniversitesi stüdyo çalışmaları incelendiğinde, toplamda bir dönem olarak gerçekleştirilen temel tasarım stüdyosunun, tasarım ilke ve elemanları üzerinden sürdürüldüğü görülmektedir. Dönemin başlangıcında tasarımın temel kavramlarının, iki boyutlu kompozisyon düzenlemeleri ile uygulatıldığı, sonraki süreçlerde ağırlıklı olarak üç boyutlu çalışmalar üzerinden dönemin tamamlandığı belirtilmiştir. Mock-up ve ürün çalışmalarının dönem sonunda yoğun olarak uygulandığı stüdyo sisteminde, final projelerinde öğrencinin bitmiş bir ürün çalışması ortaya koyarak, ürün tasarımı stüdyolarına adapte olması beklenmektedir.

5.4. Stüdyo Uygulamaları ve Uygulamaların Geçiş Süreçleri

Ders müfredat yapılanmaları ve uygulamaların iki ve üç boyutlu olarak dağılım süreçleri, ders yürütücülerinin tasarımın temel ilke ve elemanlarının aktarımını ne yönde ortaya koyduklarını ve bu yöntemlerdeki farklılıkları da göstermektedir. Bu uygulamaların geçiş süreçleri oluşturulan dördündü görsel olan Şekil 5.4'de gösterilerek, seçilen üniversitelerin temel tasarım stüdyo yapılanmalarını farklı bir açıdan ele alıp, karşılaştırma yapabilmek adına şu şekilde görselleştirilmiştir;

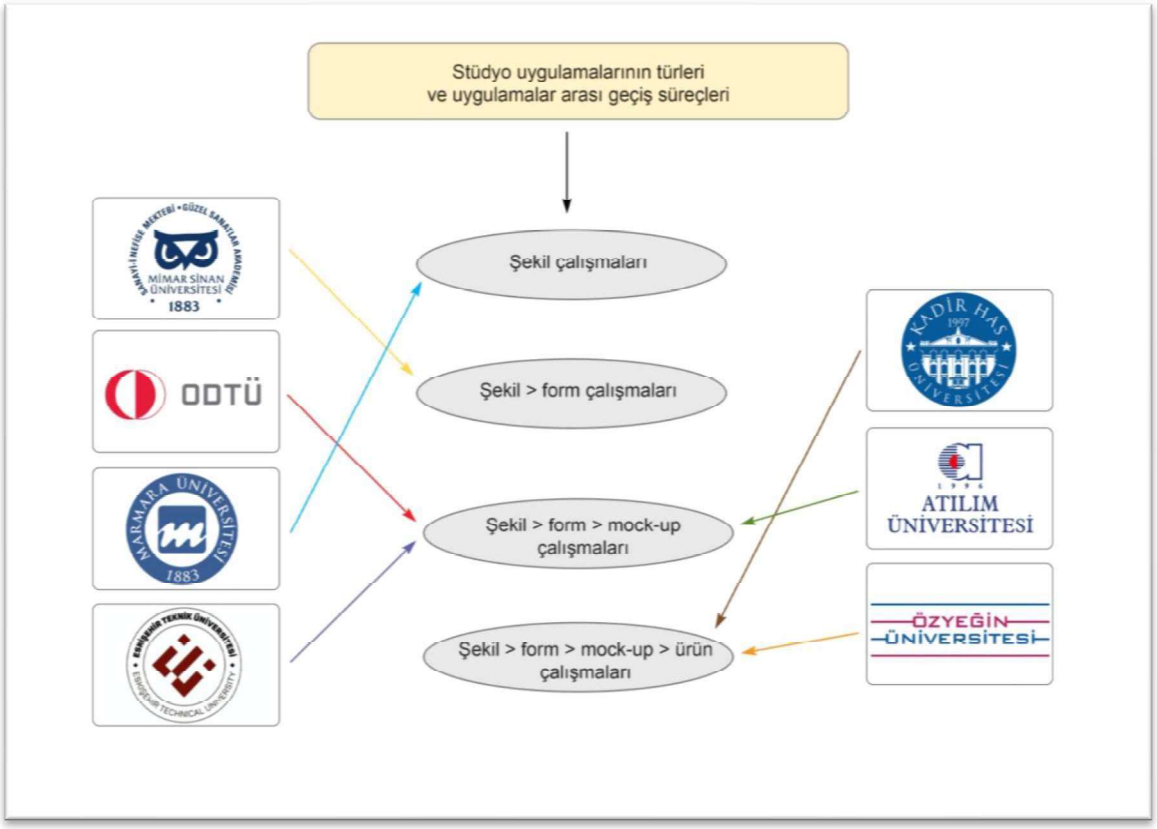

Şekil 5.4. Temel tasarım stüdyo uygulamaları arasındaki geçiş süreci

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi temel tasarım dersi uygulamaları akışına bakıldığında şu şekilde bir geçiş süreci ile karşılaşılmıştır; Şekil çalışmaları (renk, doku, çizgi, ışık-gölge vs. düzenlemeleri) > Form çalışmaları (kavramsal form denemeleri). Ağırlıklı olarak iki boyutlu düzenlemeler üzerinden yürütülen stüdyo çalışmaları, kavramsal form denemeleri ile tamamlanmaktadır.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi temel tasarım dersi uygulamaları geçiş süreci şu şekilde uygulanmaktadır; Şekil çalışmaları (tasarımın ilke ve elemanları) > Form çalışmaları (rölyef, kavramsal form) > Mock-up çalışmaları (kavramsal çatal-kaşık, aydınlatma, ürün-ambalaj). Sürece bakıldığında şekil çalışmaları ile başlayan uygulamalar, rölyef, form ve mock-up denemeleri ile devam ederek dengeli bir dağılım izlemektedir.

Marmara Üniversitesi temel tasarım uygulamaları süreci ise şu şekildedir; Şekil çalışmaları (sanat ve tasarım kavramları üzerine kompozisyon düzenlemeleri). Genel olarak kavramlar üzerinden soyut kompozisyon düzenlemeleri ile tamamlanan stüdyo sürecinde, üç boyut veya ürüne yönelik çalışmalar ile karşılaşılmamıştır.

Eskişehir Teknik Üniversitesi temel tasarım dersi uygulamaları arasındaki geçiş süreci şu şekildedir; Şekil çalışmaları (tasarım ilke ve elemanları) > Form çalışmaları (tasarım kavramlarından rölyef, verilen kavram üzerinden form) > Mock-up çalışmaları (kavramsal mock-up). Tasarım ilke ve elemanları üzerinden kompozisyon düzenlemeleri ile başlayan uygulama süreci, form denemeleri ve rölyef çalışmaları ile devam ederek, kısmen ürüne yönelik uygulamalarla da stüdyo süreci tamamlanmaktadır.

Kadir Has Üniversitesi temel tasarım uygulamaları geçiş süreci şu şekildedir; Şekil çalışmaları (tasarım kavramları) > Form çalışmaları (verilen bir görsel veya kavramın üç boyutlu olarak makete aktarımı) > Mock-up çalışmaları (verilen kavram üzerinden denemeler) > Ürün çalışmaları (giyilebilir yapılar, giyilebilir mekanlar). Temel kavramların aktarımından sonra yoğun bir şekilde maket ve mock-up çalışmaları ile sürdürülen stüdyo süreci, dönem sonuna doğru mekan-insan ilişkisi üzerine ürün çalışmaları ile tamamlanmaktadır.

Atılım Üniversitesi temel tasarım uygulamaları arasındaki süreç ise şu şekildedir; Şekil çalışmaları (tasarım ilke ve elemanları üzerinden kompozisyonlar) > Form çalışmaları (verilen soyut kavram üzerinden rölyefler) > Mock-up çalışmaları (kavramsal denemeler) > Ürün çalışmaları (parfüm şişesi, aydınlatma elemanı, ofis masa üstü seti). Tasarım ilke ve elemanlarının aktarımı sonrası bu ilkeler üzerinden yürütülen form çalışmaları ile ilerleyen stüdyo süreci, ürüne yönelik uygulamalar ile tamamlanmaktadır.

Özyeğin Üniversitesi temel tasarım dersi uygulamaları arasındaki geçiş süreci ise şu şekildedir; Şekil çalışmaları (tasarım ilke ve elemanları görsel düzenlemeleri) > Ürün çalışmaları (katlanabilir oturma birimi, aydınlatma ürünleri). Tasarım ilkeleri ve elemanlarının ilk olarak aktarıldığı stüdyoda, gerçekleştirilen uygulamalar sonrası direkt olarak üç boyutlu çalışmalara geçilip, stüdyo süreci ürün denemeleri ile tamamlanmaktadır.

5.5. Temel Tasarım Dersi İçin Öğrenme Ortamları

Oluşturulan altıncı görselde, temel tasarım dersinin işlendiği ders ortamlarının karşılaştırması yapılarak, Şekil 5.5'te gösterilmiştir. Ders öğrenme ortamları, her ders yürütücüsünün kendi tercihine göre belirlenmekte olup, derse yaklaşım biçimleri bakımından farklılıklar ortaya koymaktadır.

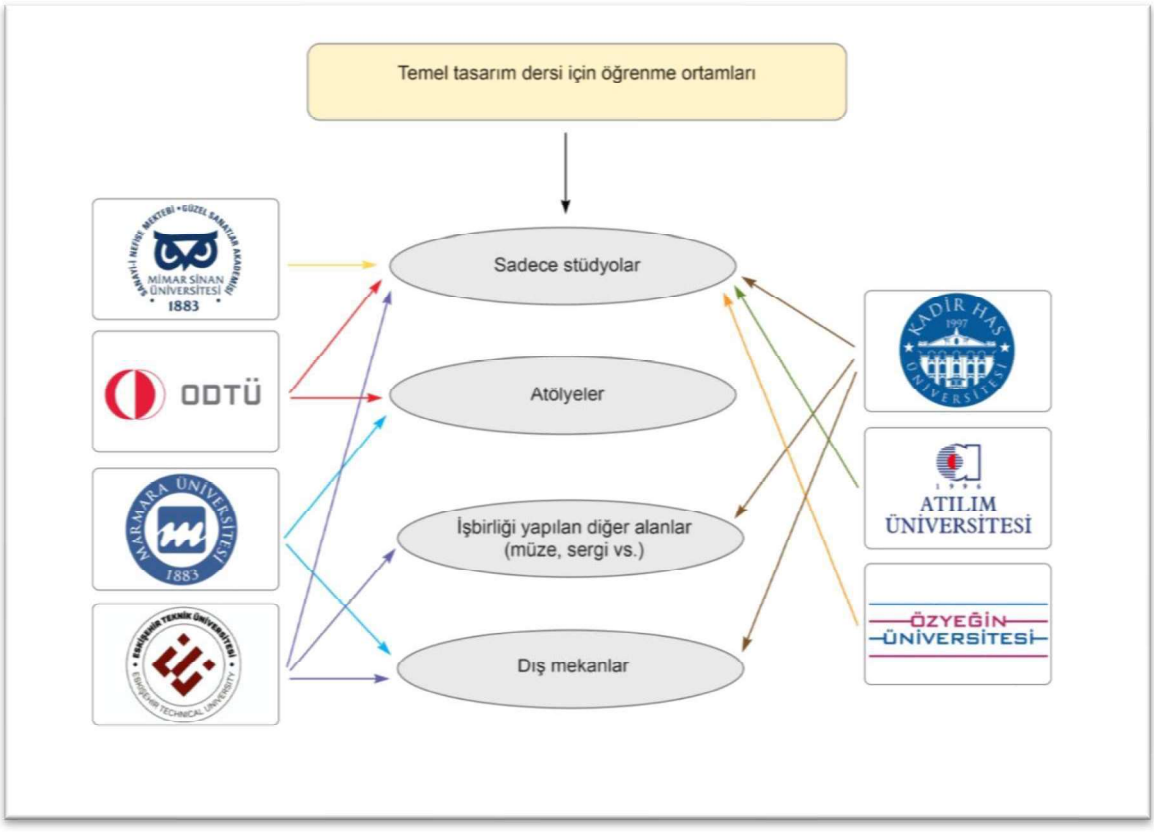

Şekil 5.5. Temel tasarım dersi için öğrenme ortamları

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi temel tasarım ders süreci incelendiğinde, öğrenme ortamları olarak sadece temel sanat eğitimi stüdyosunun kullanıldığı, bu stüdyonun fakültelerin diğer tüm bölümleri ile ortak kullanıma sahip olduğu söylenmiştir.

Ders yürütücüleri ile yapılan görüşmeler neticesinde, derslerde ağırlıklı olarak iki boyutlu görsel düzenlemeler yapıldığından, temel sanat eğitimi stüdyosu dışında başka bir alana ihtiyaç duyulmadığı belirtilmiştir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin temel tasarım ders sürecine bakıldığında ise öğrenme ortamları olarak temel tasarım stüdyosu ve malzeme atölyelerinin kullanıldığı görülmektedir. İki boyutlu kavramların ağırlıklı olarak çalışıldığı stüdyoda, öğrenciler kendi alanlarındaki çizim masalarında çalışmalarını sürdürmektedir. Devamında üç boyutlu çalışmaların yapıldığı ve farklı malzeme türlerinin işlenmeye başlandığı süreçte, fakültenin malzeme atölyelerinin kullanıldığı, öğrencilerin form ve maket çalışmaları için yararlanacakları malzemeleri deneyimleme aşamasında derslerin bu atölyelerde sürdürüldüğü belirtilmiştir.

Marmara Üniversitesinin temel tasarım dersi ortamları incelendiğinde, temel sanat eğitimi adı altında sürdürülen dersin, birçok farklı mekanda işlendiği, bu mekanların konu ve uygulamalara göre değişebildiği, ağırlıklı olarak ise temel sanat eğitimi atölyesinin kullanıldığı söylenmiştir. Doku, renk, kompozisyon gibi çalışmaların dış mekanda gerçekleştirilebildiği, malzeme türleri ve denemeler için fakülte atölyelerinin kullanıldığı, teorik anlatım ve iki boyutlu uygulamaların yapıldığı süreçte ise temel sanat eğitimi atölyelerinden faydalanıldığı belirtilmiştir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi temel tasarım ders ortamlarına bakıldığında ise, uygulanacak konu ile ilgili öğrenme ortamlarının da değişebildiği, genel olarak temel tasarım stüdyosunun kullanıldığı, aynı zamanda öğrencileri müze ve sergi binalarına yönlendirerek, eskiz ve kompozisyon çalışmalarını burada sürdürdükleri belirtilmiştir. Ayrıca iklim şartlarının elverişli olduğu dönemlerde dış mekan uygulamalarının gerçekleştirildiği, bu sayede farklı öğrenme ortamı deneyimlerinin ders sürecine katkı sağladığı söylenmiştir.

Kadir Has Üniversitesi temel tasarım ders ortamı olarak, mimarlık ve iç mimarlık bölümleri ile eş zamanlı yürütülen temel tasarım dersi için ortak kullanılan bir stüdyonun olduğu ve bu stüdyoda üç bölümden öğrencilerin de kendi ders yürütücüleri tarafından belirlenen uygulamaları gerçekleştirdikleri gözlemlenmiştir. İlk olarak teorik altyapının oluşturulup, daha sonra iki boyutlu çalışmaların sürdürüldüğü stüdyoda, ürün-kullanıcı-

mekan çalışmalarına geçildiğinde dış mekan çalışmalarının daha sık yapıldığı söylenmiştir. Devamında ise dersin yoğun olarak dış mekan gözlemleri ve pratikleri üzerinden sürdürüldüğü belirtilmiştir.

Atılım Üniversitesi temel tasarım dersi öğrenme ortamlarına bakıldığında, yalnızca bölümün temel tasarım çalışmalarının sürdürüldüğü tasarım stüdyosunun kullanıldığı görülmektedir. Teorik anlatımların, iki ve üç boyutlu uygulamaların aynı mekan içerisinde sürdürülmesinin özellikle malzemeye geçiş döneminde sorun yarattığını belirten ders yürütücüleri, fakültede farklı kullanım alanlarının mevcut olmamasından dolayı stüdyo içerisinde uygulanabilecek çalışmalar ile ders sürecini yürüttüklerini belirtmişlerdir.

Özyeğin Üniversitesi temel tasarım dersi öğrenme ortamlarına bakıldığında ise yine sadece temel tasarım stüdyosunun kullanıldığı görülmektedir. Ders yürütücüsü ile yapılan görüşmeler neticesinde, temel tasarım dersinin bir dönem olarak sürdürüldüğü, dolayısıyla temel tasarım stüdyosunun yapılan uygulamalar için yeterli olduğu belirtilmiştir. Temel tasarım dersinin devamı niteliğinde olan Creativity (yaratıcılık) dersi ile devam eden süreçte ise farklı atölye ve mekanların kullanıldığı söylenmiştir.

5.6. Temel Tasarım Ders Sürecine Dahil Olan Stüdyo Dışı Etkinlikler

Bu bölümde ise, temel tasarım stüdyo sürecine farklı yaklaşımları ele alabilmek adına, ders yürütücülerine, tasarım stüdyosuna dahil olan stüdyo dışı etkinlikler ve uygulamalar sorularak, elde edilen veriler doğrultusunda Şekil 5.6 hazırlanmış olup, görseldeki veriler karşılaştırılarak açıklanmıştır.

Stüdyo dışı etkinlikler kapsamında, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi temel tasarım stüdyosuna bakıldığında, çalıştaylar, sergi ve gösterimler gerçekleştirildiği görülmektedir. Ders yürütücüleri ile yapılan görüşmeler doğrultusunda, belirli aralıklarla bölümün ve diğer bölüm öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilen, temel sanat kavramları üzerine çalıştaylar ve sergi gezileri yapılarak teorik kavramları pratik anlamda da pekiştirmenin hedeflendiği belirtilmiştir.

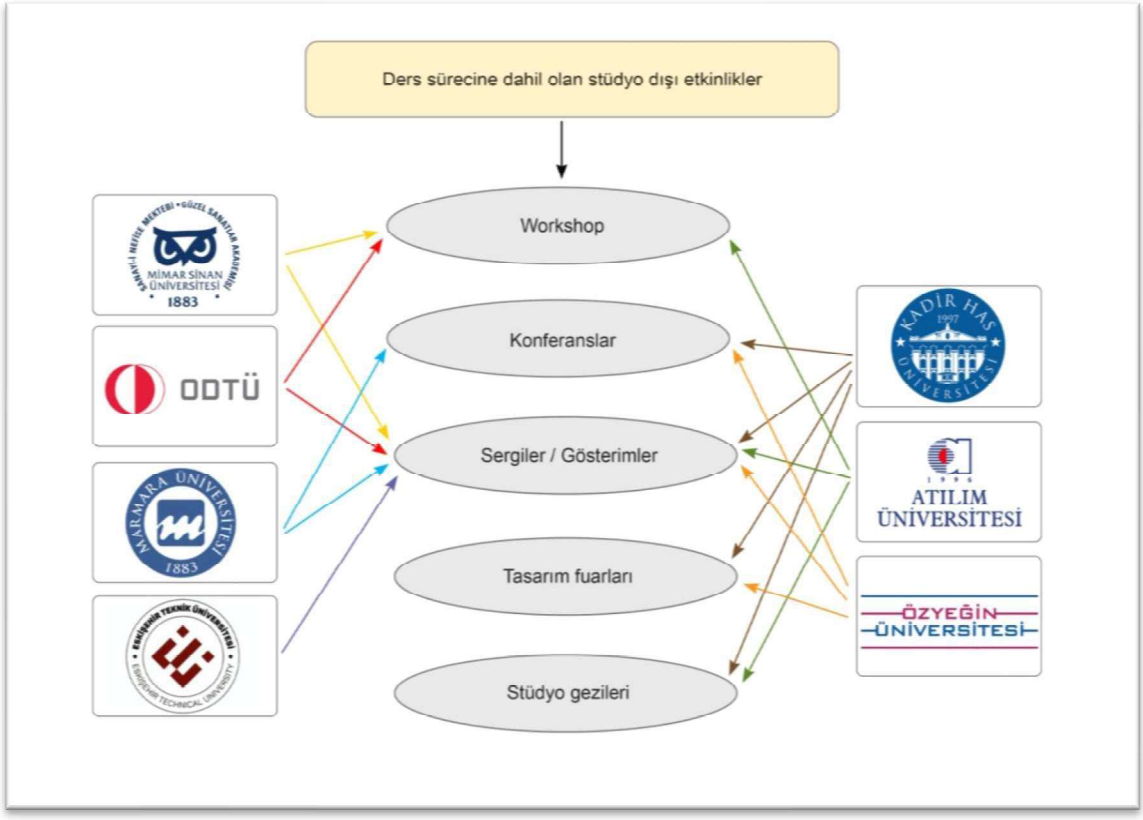

Şekil 5.6. Temel tasarım ders sürecine dahil olan stüdyo dışı etkinlikler

Orta Doğu Teknik Üniversitesinin ders sürecindeki stüdyo dışı etkinliklerine bakıldığında, diğer endüstri ürünleri tasarımı bölümlerindeki öğrenciler veya bölüm içerisindeki öğrenciler ile gerçekleştirilen tasarım çalıştayları, müze gezileri ve canlı performanslara katılım sağlandığı görülmektedir. Yapılan görüşmede, dönem içerisinde ders ile ilgili teorik anlatımlardan sonra müze ve sergi gezileri de yapıldığı, derslerin bir kısmının bu mekanlar içerisinde sürdürüldüğü söylenmiş, tasarımın çevre ile ilişkilendirilerek yeni anlamlar kazandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Marmara Üniversitesi ders dışı etkinliklerine bakıldığında, konferans ve panellerin yanı sıra sergi ve gösterimlere de katılım sağlanıldığı görülmektedir. Ders yürütücüsü ile yapılan görüşme sonucu, sanat ve tasarım alanından konuşmacıların fakülteye davet edilerek, güncel konular ile ilgili paneller düzenlendiği, stüdyo öğrencilerinin de bu panellere katılarak ders sürecinin daha etkin bir biçimde sürdürüldüğü söylenmiştir. Aynı zamanda sanat sergileri de gezilerek, bu mekanlarda dersin konusu ve uygulaması ile ilgili çalışmalar yapıldığı belirtilmiştir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi temel tasarım stüdyosu ile ilgili stüdyo dışı etkinliklere bakıldığında, sergiler ve gösterimlere düzenli aralıklara katılım sağlandığı, özellikle tasarım ilke ve elemanlarının teorik anlatım sürecinden sonra bu etkinliklere yönelindiği belirtilmiştir. Öğretim elemanları, öğrencilerin bu sayede izledikleri veya gözlemledikleri eser ve canlı performansları iki boyutlu düzleme aktardıklarını ve derse dair işlenecek konu ile ilgili uygulamalar yaptıklarını belirtmişlerdir.

Kadir Has Üniversitesi stüdyo süreci etkinliklerine bakıldığında, panellere, sergilere, tasarım fuarlarına katılım gerçekleştirildiği, stüdyo ders içeriği ile ilgili dış mekan gezilerinin yapıldığı görülmektedir. Yapılan panellerde güncel tasarım gündemi ile ilgili konuşmacıların davet edildiği, sergi ve gösterimlerin gezilerek edinilen izlenimler üzerinden kavramsal uygulamaların yapıldığı, tasarım fuarlarının gezilerek tartışmalar gerçekleştirildiği ve müfredattaki konu ile ilgili dış mekanlarda uygulamalar yapıldığı belirtilmiştir.

Atılım Üniversitesi temel tasarım dersi ile ilgili stüdyo dışı etkinliklerde çalıştay, sergi ve stüdyo gezileri yapıldığı görülmektedir. Ders yürütücüleri ile yapılan görüşmelerde, diğer endüstri ürünleri tasarımı bölümlerindeki öğrenciler ile etkileşimin önemsendiği, bu bağlamda düzenli aralıklarla temel tasarım çalıştayları gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Sergi ve müze etkinliklerinde ise stüdyo öğrencilerinin görsel kültür kazanımı hedeflendiğini, gerçekleştirilen geziler ile de stüdyo motivasyonunu arttırmayı hedeflediklerini belirtmişlerdir.

Özyeğin Üniversitesi Temel tasarım dersi stüdyo dışı uygulamalarında ise konferanslar, sergiler ve tasarım fuarları karşımıza çıkmaktadır. Yapılan görüşmelerde, stüdyo dışı etkinliklerin önemsendiği, ders müfredatı ile ilgili anlatımların ve tartışmaların bu mekanlarda da yürütüldüğü, tasarım eğitimi adına stüdyo dışı mekanlarla da etkileşimin stüdyo sürecine katkı sağladığı vurgulanmıştır. Özellikle sergiler ve tasarım fuarları etkinliklerinin, öğrencileri teorik bilgi ve pratik ile buluşturma noktasında önemli bir misyonunun olduğu belirtilmiştir.

Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerindeki temel tasarım eğitimi süreçlerinin incelendiği bu çalışmada, temel tasarım stüdyolarındaki ürün ve ürüne yönelik uygulamalar da incelenmiş

olup, Şekil 4.7'de seçilen üniversitelerin bölümlerindeki temel tasarım stüdyosundaki ürün uygulamaları karşılaştırılmıştır.

5.7. Temel Tasarım Stüdyosunda Ürün Tasarımına Yönelik Uygulamalar

Ders yürütücülerinin, sürdürdükleri temel tasarım uygulamaları dahilinde, ürün tasarıma yönelik çalışmalar Şekil 5.7'de gösterilmiştir. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi bünyesindeki temel tasarım eğitimi stüdyolarında, ders yürütücülerinin oluşturduğu müfredat doğrultusunda ürüne yönelik herhangi bir uygulamanın bulunmadığı, ürün ve ürüne yönelik çalışmalardan ziyade sanat ve tasarım alanına yönelik kavramların, iki boyutlu kompozisyon düzenlemeler üzerinden ele alındığı belirtilmiştir. Uygulanan bu çalışmalar en son süreçte forma dönüştürülerek, kavramsal uygulamalar şeklinde ele alınmaktadır.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi bünyesindeki temel tasarım stüdyosunun müfredatına bakıldığında, ürün tasarımına yönelik uygulamaların form, mock-up ve prototip şeklinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde ders yürütücülerinin ilk olarak tasarımın ilke ve elemanlarını aktardıktan sonra, teorik bilgiyi üç boyuta taşıyıp, uygulamaların ürün formuna dönüşecek bir biçimde sürdürüldüğü söylenmiştir. Bu kapsamda ürün için ambalaj, stant tasarımı ve kavramsal çatal-bıçak gibi ürünlerle ürün tasarımı stüdyolarına hazırlık yapıldığı belirtilmiştir.

Marmara üniversitesi bünyesindeki temel tasarım stüdyosunun müfredatına bakıldığında, ürün tasarımına yönelik herhangi bir uygulama bulunmadığı, müfredatın ağırlıklı olarak kavramlar ve kompozisyon düzenlemeleri üzerinden sürdürüldüğü belirtilmiştir. Temel sanat eğitimi çerçevesinde eğitim programını sürdüren ders yürütücüsü, dersin temel sanat ve tasarım kavramlarını öğrencilere aktarabilmek için bu bağlamda uygulamalar yaptırıldığını belirtmiştir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi temel tasarım stüdyosuna bakıldığında ürün tasarımına girişe yönelik uygulamalar arasında form çalışmaları, ürün için mock-up ve prototip çalışmaları yaptırıldığı görülmektedir. Yapılan görüşmelerde, ilk dönemin ağırlıklı olarak şekil-zemin ilişkisine dayalı kompozisyon düzenlemelerden oluştuğu, ikinci dönem ise mutlaka bir

ürün veya ürüne yönelik mock-up çalışmasının yaptırılarak, ürün tasarımı stüdyolarına hazırlık sürecinin tamamlandığı belirtilmiştir.

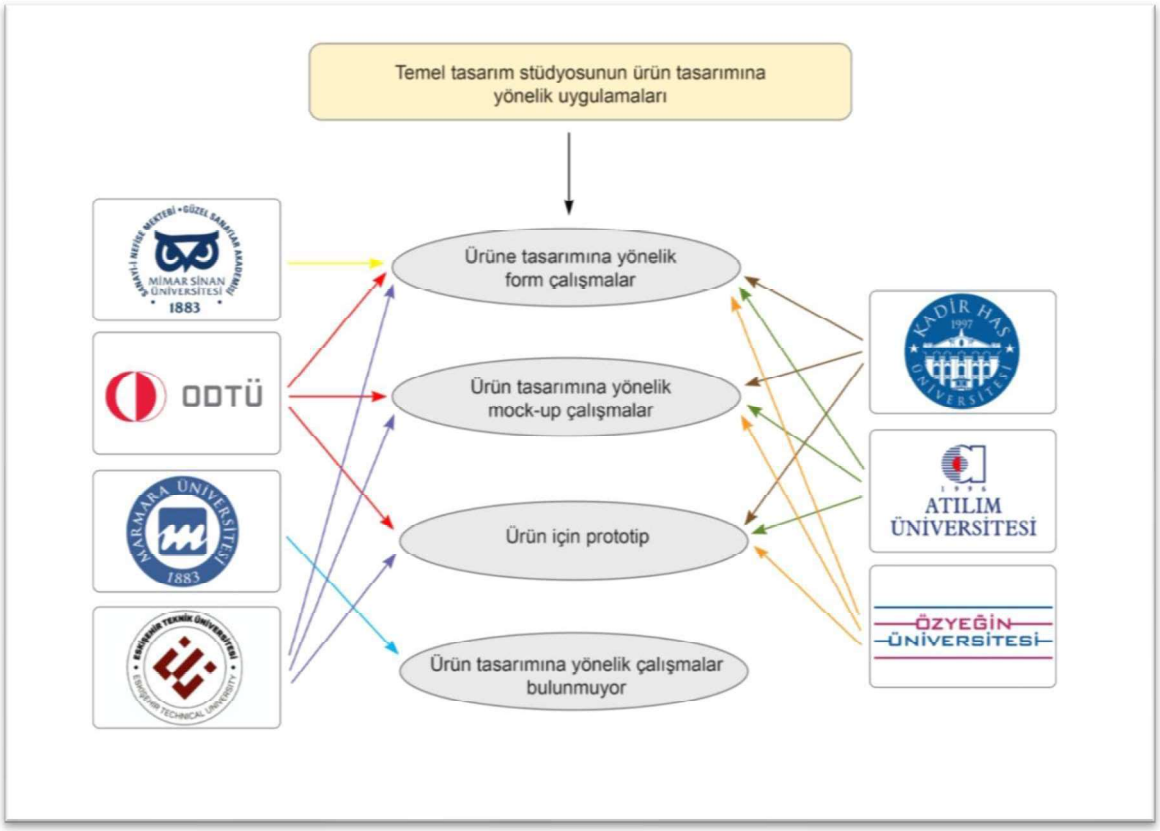

Şekil 5.7. Temel tasarım stüdyosunun ürün tasarımına yönelik uygulamaları

Kadir Has Üniversitesi temel tasarım stüdyosu incelendiğinde, stüdyo sürecinde form, mock-up ve prototip uygulamalarının bulunduğu görülmektedir. Eğitim sürecinin ağırlıklı olarak üç boyutlu çalışmalar ile sürdürüldüğünü söyleyen ders yürütücüsü, bu çalışmaların daha sonraki süreçlerde ürün tasarımına yönelik uygulamalara dönüştürüldüğünü belirtmiştir. Yapılan ürünlerin sadece stüdyo içerisinde değil, ürün-mekan ve ürün-kullanıcı ilişkisini gözlemleyebilmek adına dış mekan çalışmaları ile de yürütüldüğü, bu sayede tasarımın, insan yaşamı üzerindeki etkisini deneyimleyebilmek adına fırsat oluşturulduğu belirtilmiştir.

Atılım Üniversitesi temel tasarım stüdyosundaki sürece bakıldığında ürün tasarımına yönelik çalışmalar yaptırıldığı, bu çalışmaların form, mock-up ve prototip ekseninde sürdürüldüğü görülmektedir. Yapılan görüşmelerde, önce teorik olarak işlenen tasarım ilke ve elemanlarının, daha sonra form çalışmalarına dönüştürülüp üç boyuta hazırlık evresi

oluşturulduğu, daha sonra bu uygulamaların ardından aynı kavramların ürüne yönelik mock-up çalışmalar haline getirildiği belirtilmiştir.

Özyeğin Üniversitesi temel tasarım dersi sistemine bakıldığında ise, genel olarak üç boyutlu uygulamalar ile yürütülen dersin, ürün tasarımına hazırlık aşamasında form, mock-up ve prototip çalışmalarla sürdürüldüğü görülmektedir. Bir dönem olarak işlenen ders, dönemin sonunda ürüne dönüştürülmüş kavram ve form çalışmalarının tamamlanması ile bir sonraki basamak olan Creativity (Yaratıcılık) dersi ile sürdürülmektedir. Bu kapsamda dönem sonunda kullanıcı ve ürün ilişkisini ortaya koyan bir çalışma yaptırıldığı (örnek proje: katlanabilir oturma birimi) ve öğrencinin temel tasarım stüdyosunu tamamlanmış bir ürün ile bitirdiği belirtilmiştir.

5.8. Temel Tasarım Dersi Kapsamında Müfredat Güncelleme

Ders yürütücülerinin, temel tasarım dersi kapsamında güncellenmesini gerekli gördükleri ders konuları Şekil 5.8'de gösterilmektedir. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ders yürütücüleri ile yapılan görüşmeler sonucu, temel sanat eğitimi başlığı altında işledikleri temel tasarım ders müfredatının herhangi bir değişikliğe ihtiyaç duymadığı, bölümde yürütülen programın, dönem sonunda hedefledikleri kazanımları sağladığı belirtilmiştir. Her bir konu başlığının farklı bir ders yürütücüsü tarafından işlendiği stüdyo sürecinin, bu anlamda gerekli yenilikleri kendi içerisinde barındırdığı, dolayısıyla müfredat güncellemeye duyulmadığı belirtilmiştir.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi ders yürütücüsü ile yapılan görüşmede, temel tasarım eğitimi müfredatının, teknoloji ile entegre hale gelmesi ve çağın gerekliliklerine uygun olarak dijitalleşme sürecine dahil olması gerektiği söylenmiştir. Tasarım-teknoloji işbirliğine ihtiyaç duyulduğunu vurgulayan ders yürütücüsü, bu kapsamda ileriki dönemlerde yapmayı düşündükleri revize çalışmalarını müfredata ve stüdyo sürecine yansıtacaklarını belirtmiştir. Yapılan bu revize çalışmaları aracılığıyla, temel tasarım stüdyosunun bir sonraki dönemde sürdürülecek ürün tasarımı stüdyolarına da olumlu yönde katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

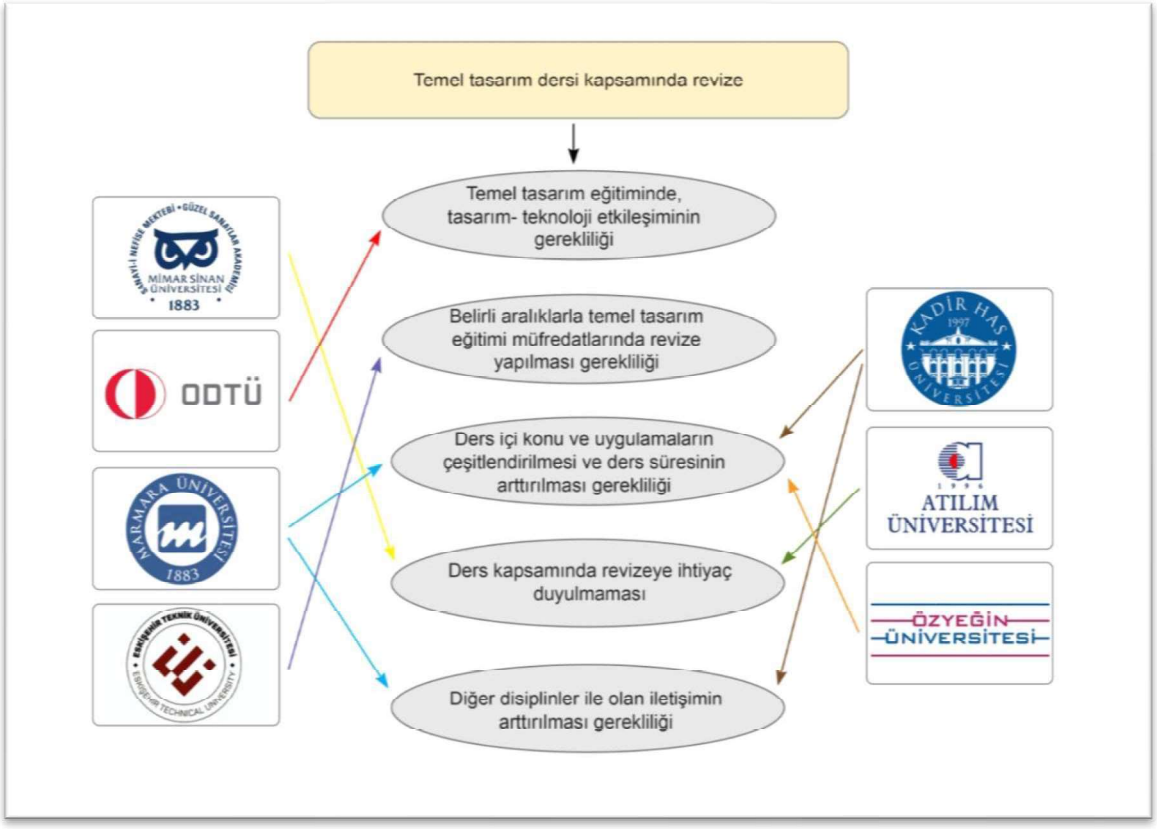

Şekil 5.8. Temel tasarım dersi kapsamında revize edilmesi düşünülen konular

Marmara Üniversitesi ders yürütücüsü ile yapılan görüşmede, bölümlerinde temel sanat eğitimi adı altında sürdürülen stüdyo müfredat yapısının daha çeşitli bir içeriğe sahip olması gerektiği vurgulanmıştır. Tasarım adına verilen eğitimlerin belirli bir plan çerçevesinden ziyade, çevre ve diğer disiplinler ile etkileşim halinde olan, değişebilen, sürekli güncellenebilir bir içeriğe sahip olması gerektiği vurgulanarak, belirli konular veya uygulamalar ile sınırlanmadan sürdürülen bir eğitim sürecinin, temel tasarım eğitimine katkılar sunacağı belirtilmiştir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi ders yürütücüleri ile yapılan görüşmede, tasarım eğitiminin doğası gereği, belirli aralıklarla ders içeriklerinde ve müfredat yapılanmasında değişiklikler ve güncellemelerin yapılması gerektiği vurgulanarak, kendi müfredatlarındaki uygulamaların ve projelerin her dönem başında veya stüdyo sürecinde değişebildiği belirtilmiştir. Tasarım stüdyolarında ve temel tasarım ders içeriklerinde yapılacak bu revizenin, sürekli değişim halinde olan tasarım sektörüne öğrenci hazırlayan bölümler adına önemli katkılar sunacağı ifade edilmiştir.

Kadir Has Üniversitesi ders yürütücüsü ile yapılan görüşmede, temel tasarım stüdyo sürecinin hem içerik hem de süre bakımından daha kapsamlı hale getirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Bu bağlamda salt tasarım kavramlarından değil, tasarım ile ilişki kurabilecek tüm disiplinler ve bilgi alanları ile etkileşim sağlanarak, sürekli değişen, kendini yenileyen bir ders içeriğine sahip olunması gerektiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla bölümlerindeki stüdyo sürecinde buna dikkat etmeye çalışıldığını ve sürecin verimli bir biçimde tamamlanabilmesi adına her türlü revize işlemine açık oldukları belirtilmiştir.

Atılım Üniversitesi ders yürütücüleri ile yapılan görüşmelerde, temel tasarım eğitimi ders içeriğinin beklenen kazanımları sağladığı, dolayısıyla ders içeriği veya müfredat bazında herhangi bir değişikliğe ihtiyaç duyulmadığı belirtilmiştir. Uyguladıkları ders müfredatının, temel tasarım eğitimi kapsamında yeterli bir içeriğe sahip olduğunu belirten ders yürütücüleri, gerekli görülen durumlarda dönem başlangıcında revize yapılabileceğini ama genel anlamda uygulanan plana bağlı kaldıklarını ifade etmişleridir.

Özyeğin Üniversitesi ders yürütücüsü ile yapılan görüşmede, dersin süre olarak ve konu içeriği olarak daha kapsamlı konu ve uygulama içeriğine sahip bir biçimde ele alınması gerektiği, bu açıdan da revize çalışmasına ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. Temel tasarım eğitimi stüdyosunun tasarım eğitiminin temel taşı olduğunu vurgulayan ders yürütücüsü, içerik ve süre revizesinin bu bağlamda önemli katkılar sunacağını ifade etmiştir.

5.9. Ders Yürütücülerinin Akademik Geçmişinin Stüdyo Sürecine Etkileri

Şekil 5.9'da, belirlenen üniversitelerdeki Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü temel tasarım stüdyosu ders yürütücülerinin akademik geçmişlerinin, temel tasarım stüdyosuna, müfredat yapılanmasına ve ders işleyiş biçimlerine olan etkileri karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi temel tasarım stüdyosu, temel sanat eğitimi başlığı altında müfredatını sürdürmektedir. Ders yürütücüleri DY7 ve DY8 ile yapılan görüşmelerde, bölümün temel tasarım eğitim sürecinin daha çok sanatsal kavramlar ve uygulamalar üzerinden yürütüldüğü görülmektedir. Sanat eğitimi kökenli olan ders yürütücüleri, temel tasarım stüdyosunun sanat kuramları ve pratiği ile tamamlanabildiğini, dolayısıyla kendi eğitim alanlarının bu açıdan temel tasarım eğitimine büyük katkı

sağladığını ve stüdyo sürecini tamamlamak adına sanatsal teori ve pratiklerin yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

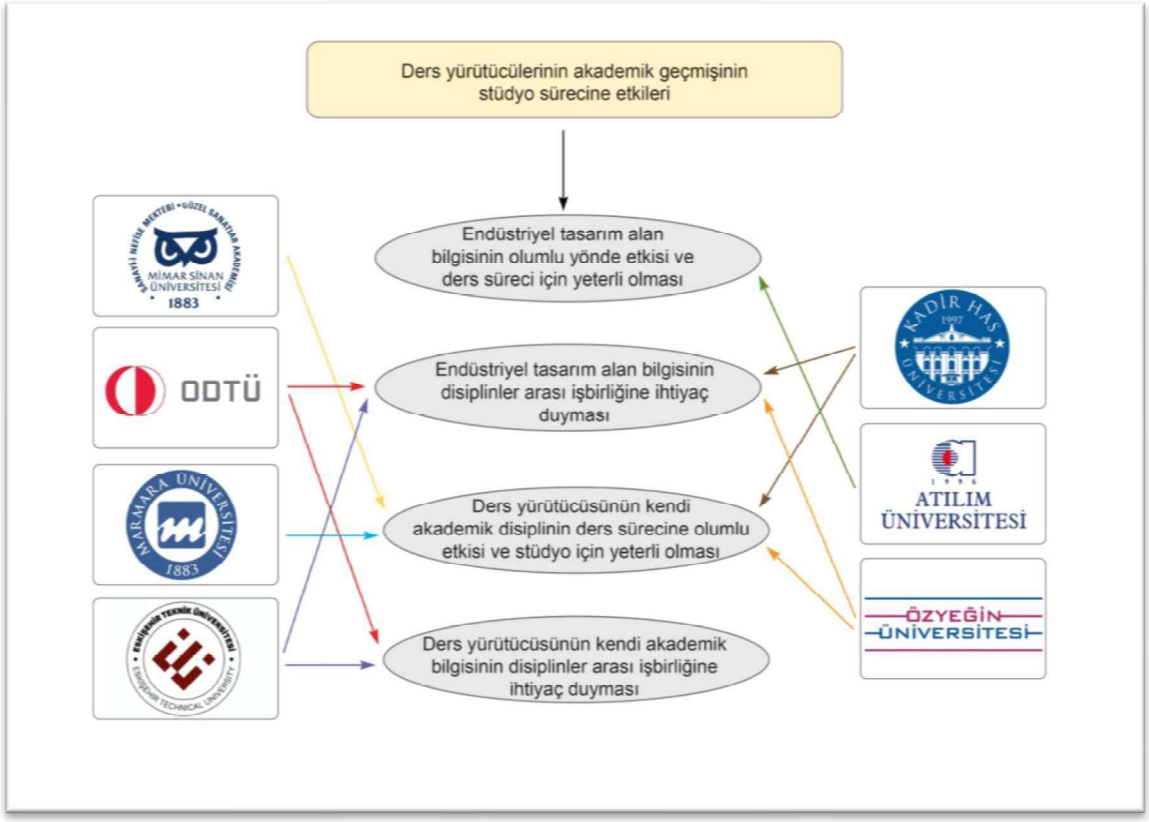

Şekil 5.9. Ders yürütücülerinin akademik geçmişinin stüdyo sürecine etkileri

Orta Doğu Teknik Üniversitesi temel tasarım stüdyosu ders yürütücü DY5 ile yapılan görüşmelerde, tasarım eğitiminin doğasının birçok farklı kaynaktan beslenmesi gerektiği, dolayısıyla temel tasarım eğitiminin de farklı bilgi alanlarına ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir. Grafik tasarım kökenli olan ders yürütücüsü, tasarım ilke ve elemanlarının ve form çalışmalarının yapıldığı süreçte, grafik tasarım disiplininin önemli katkılarını gördüğünü, ürün çalışmalarına veya ürün odaklı form ve mock-up çalışmalarına geçtiklerinde ise endüstriyel tasarım disiplininin işbirliğine ve etkileşimine ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir.

Marmara Üniversitesi ders yürütücüsü DY9 ile yapılan görüşmede, bölümde sürdürülen temel sanat eğitiminin, sanat kavramları ve pratikleri üzerinden yapılanan bir müfredata sahip olduğunu, sanat eğitimi kökenli bir ders yürütücüsünün de, temel tasarım eğitimi stüdyo sürecini herhangi bir etkileşim ve işbirliğine ihtiyaç duymaksızın tamamlayabildiği belirtilmiştir. Daha çok kavramsal ve iki boyutlu kompozisyon düzenlemeler ile sürdürülen

çalışmalar için, sanat eğitimi birikiminin önemli katkılar sunduğu ve stüdyo sürecini olumlu yönde etkilediği söylenmiştir.

Eskişehir Teknik Üniversitesi ders yürütücüleri DY3 ve DY4 ile yapılan görüşmelerde, endüstriyel tasarım eğitiminin disiplinler arası etkileşime gereksinim duyduğu, bağlantılı olarak endüstri ürünleri tasarımı bölümlerindeki temel tasarım eğitiminin de diğer disiplinler ile iç içe çalışması gerektiğini belirtmişlerdir. Plastik sanatlar ve mimarlık kökenli olan ders yürütücüleri, temel tasarım eğitimi sürecinde farklı bilgi türleri ile yapılan etkileşimin stüdyo sürecini olumlu yönde etkilediğini ve bu etkileşimin derse katkı sağladığını söylemişlerdir.

Kadir Has Üniversitesi ders yürütücüsü DY6 ile yapılan görüşmede, mimarlık kökenli olan ders yürütücüsünün, yine üç boyutlu bir bilgi alanı olan endüstri ürünleri tasarımı eğitimi bağlamında disiplinler arası bir bilgi aktarımı gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Endüstriyel tasarım eğitiminin, birçok farklı disiplin ile etkileşim halinde olması gerektiği, dolayısıyla kendisinin stüdyo sürecine olumlu yönde katkı sunarak, mimari disiplin birikimini temel tasarım süreci ile entegre edip stüdyo çalışmalarını sürdürdüğü söylenmiştir.

Atılım Üniversitesi ders yürütücüleri DY1 ve DY2 ile yapılan görüşmelerde, her disiplinin kendi öz kaynaklarından beslenmesi gerektiği, dolayısıyla endüstri ürünleri tasarımı eğitimi verilen bölümlerde, yine alan içerisinde ders yürütücülerinin eğitim programlarını sürdürmeleri gerektiği belirtilmiştir. Endüstriyel tasarım kökenli ders yürütücüleri, temel tasarım stüdyosunun da bu anlamda ürün tasarımına hazırlayan bir süreç olduğunu, bu yüzden ders yürütücülerinin de ürün tasarımı kökenli olmasının stüdyo sürecine katkı sağlayacağı söylenmiştir.

Özyeğin Üniversitesi ders yürütücüsü ile yapılan görüşmelerde, sanat tarihi, grafik tasarım ve endüstriyel tasarım kökenli olan DY10, kendi disiplinler arası eğitim sürecinin temel tasarım eğitimi stüdyosuna da katkı sunduğunu ve birçok farklı alandan edindiği birikimi temel tasarım eğitimi uygulamalarına aktardığını ifade etmiştir. Endüstriyel tasarım eğitimi gibi temel tasarım eğitiminin de disiplinler arası işbirliğine ihtiyaç duyduğunu vurgulayan DY10, kendi akademik birikimini bu doğrultuda sürece yansıttığını belirtmiştir.

5.10. Temel Tasarım Eğitiminde Disiplinler Arası Etkileşim

Ders yürütücüleri ile yapılan görüşmeler neticesinde, endüstri ürünleri tasarımı bölümlerindeki temel tasarım eğitimi sürecinde disiplinler arası etkileşimin gerekliliği ve etkileri noktasında elde edilen veriler doğrultusunda Şekil 5.10'da değerlendirilmiştir.

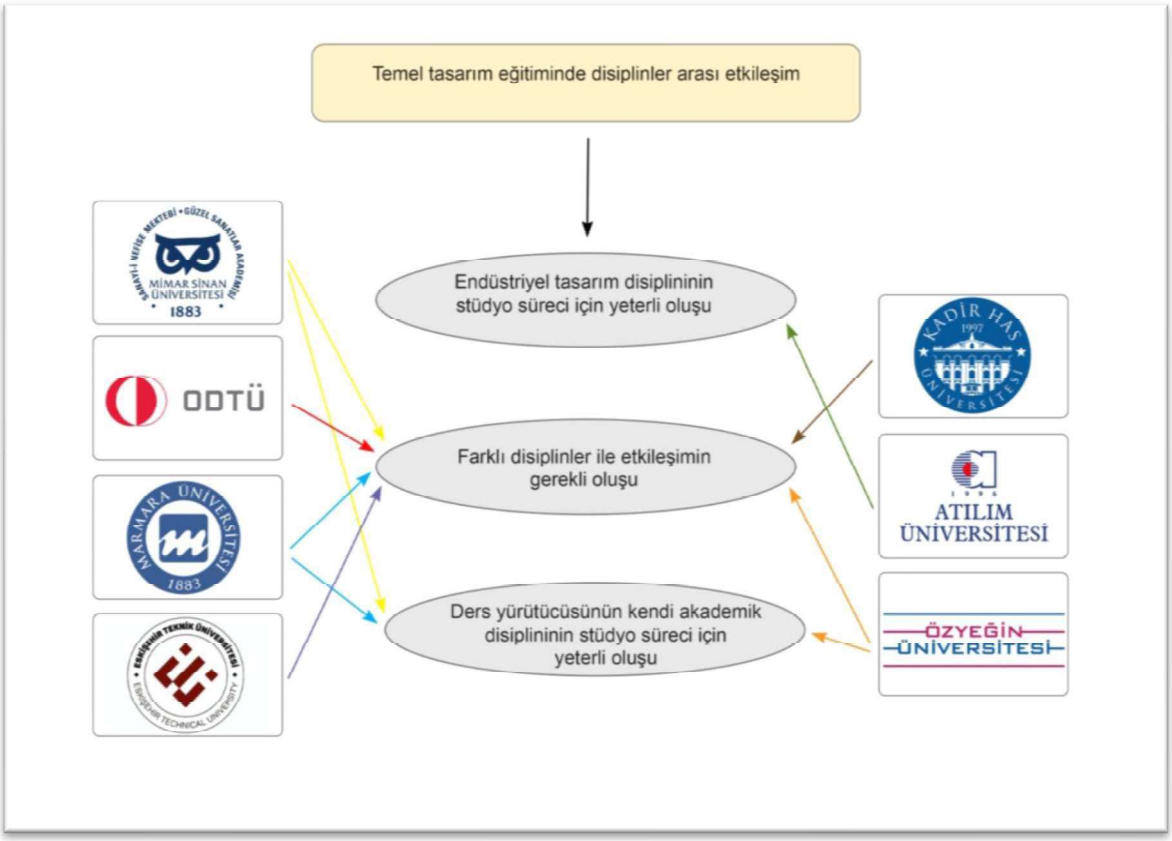

Şekil 5.10. Temel tasarım eğitiminde disiplinler arası etkileşim

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ders yürütücüleri DY7 ve DY8, bölümlerinde temel tasarım eğitimini temel sanat eğitimi çerçevesi dahilinde verdiklerinden, kendilerinin sanat eğitimcileri olarak stüdyo sürecinde etkin rol oynadıklarını vurgulamışlardır. Temel tasarım bağlamında ise, sanat ve tasarım ilkelerinin ve kavramlarının yoğun olarak irdelendiği, dolayısıyla bu eğitim sürecine katkı sunacak olan görsel ve plastik sanatlar disiplinlerine dair tüm alanlar ile işbirliğinin gerekli olduğu belirtilmiştir.

"Farklı bilgi türlerini tanımak, öğrenci adına katkı sunmaktadır. Yapılacak bu işbirliği, aynı zamanda temel tasarım dersi alan öğrenciler için yeni bir deneyim alanı olarak

görülmelidir. Tasarım ve ilgili alanların etkileşimini, temel tasarım dersi bağlamında destekleyici bir unsur olarak görüyorum (DY7).”

Orta Doğu Teknik Üniversitesi ders yürütücüsü DY5, temel tasarım eğitiminin günümüze değin uygulanan benzer müfredat yapısının yanı sıra, teknoloji ile olan etkileşiminin de arttırılması gerektiğini vurgulamış, bu sayede temel tasarım eğitim süreci kazanımlarının daha verimli olacağını belirtmiştir. Tasarım ve teknoloji işbirliği üzerinden sürdürülecek temel tasarım stüdyo sisteminin, dünyanın diğer ülkelerindeki endüstri ürünleri tasarımı bölümleri ile rekabet edebilecek düzeyde olabilmek adına gerekli görüldüğüne vurgu yapan DY5, disiplinler arası etkileşimin de bu bağlamda önemini belirtmiştir.

“Gözlemlerim doğrultusunda farklı bölümlerde işlenen temel tasarım derslerinin farklı yaklaşımları ve ders içerikleri mevcut. Her bölüm genel anlamda içerikler konusunda benzerlik gösteriyor olsa da, uygulamalarda farklılıklarla karşılaşılmakta. Dolayısıyla temel tasarım dersi için oluşturulacak farklı disiplinlerden ders yürütücülerinin bulunduğu bir ekipte bütüncül ve etkin bir stüdyo süreci yaşanacağını düşünüyorum. Bu açıdan temel tasarım eğitiminde disiplinler arası yaklaşımı olumlu buluyorum.”

Marmara Üniversitesi ders yürütücüsü DY9 ile yapılan görüşmelerde, temel sanat eğitimi bünyesinde sürdürülen temel tasarım stüdyosunun, sanat ve tasarıma dair kavramlar üzerinden yapılan uygulamalarla yürütüldüğü, dolayısıyla bu uygulamaların tasarım eğitimine katkı sunabilecek tüm disiplinlere açık olduğu söylenmiştir. Tasarım eğitiminde işbirliğinin göz ardı edilmemesi konusunda vurgu yapan DY9, özellikle temel tasarım eğitimi gibi zemin oluşturan bir süreci kapsayan derslerde mutlaka etkileşime açık bir konumda olunması gerekliliği belirtilmiştir.

“Sanat ve tasarım eğitimi kendi doğası gereği her türlü bilgi alanına ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla tasarım eğitimi veren fakültelerde sürdürülen temel tasarım dersinde, farklı bilgi türleri ile sağlanacak bir entegrasyon, temel tasarım eğitimi sürecini besleyecek ve katkı sunacaktır. Bu yüzden temel tasarım dersi için işbirliğini olumlu buluyorum.”

Eskişehir Teknik Üniversitesi ders yürütücüleri DY3 ve DY4 ile yapılan görüşmelerde, endüstri ürünleri tasarımı bölümlerindeki temel tasarım eğitimi programlarında, disiplinler arası etkileşimin gerekli olduğu, özellikle görsel sanat disiplinlerinden ders yürütücüleri ile

işlenen süreçlerde ürün çalışmalarına geçiş aşamasında problem yaşanabildiği söylenmiştir. Bu bağlamda, temel tasarım eğitiminin, içeriğe katkı sunabilecek üç boyutlu algı eğitiminin verildiği alanlar başta olmak üzere, tüm disiplinler ile işbirliği içerisinde olmasının temel tasarım stüdyo sürecine katkı sunacağı belirtilmiştir.

“Stüdyomuzda bugüne kadar farklı birçok alandan ders yürütücüsü derse belirli dönemlerde katkı sundu. Ben seramik bölümü mezunuyum, ders asistanımız endüstriyel tasarımcı. Derse katkı sunan diğer hocamız mimarlık kökenli. Projelerde ve stüdyo sürecinde verdiğimiz kritikler veya konuyu ele alış şeklimiz farklı olabiliyor. Bu farklılığı, öğrenciler adına katkı sunan bir yaklaşım olarak görüyorum (DY3).”

Kadir Has Üniversitesi ders yürütücüsü DY6 ile yapılan görüşmelerde, temel tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliğinin, hedeflenen kazanımlara ulaşma noktasında büyük bir paya sahip olduğu, bu açıdan birbirine katkı sunabilecek tüm bilgi alanlarının bir araya getirilip, ortak bir müfredat çerçevesinde eğitim programlarının sürdürülmesi gerekliliği belirtilmiştir. İşbirliği içerisinde sürdürülecek bir stüdyo sürecinin, tasarımcı adayının donanımı açısından bir gereklilik olduğunu vurgulanan görüşmede, bu bağlamda dünyada etkin olan multidisipliner yaklaşım anlayışının takip edilmesi gerekliliği ifade edilmiştir.

“Ben tasarım eğitiminde disiplinler arası etkileşimi olumlu buluyorum. Farklı akademik alanlar, aynı amaç doğrultusunda bir araya geldiklerinde, özellikle tasarım eğitimi adına büyük bir etki alanı oluşturuyor. Dolayısıyla bu etkileşim ve işbirliğinin, ders içeriklerine önemli katkılar sunduğu düşüncesindeyim.”

Atılım Üniversitesi ders yürütücüleri DY1 ve DY2 ile yapılan görüşmeler neticesinde, endüstri ürünleri tasarımındaki temel tasarım eğitiminin, endüstriyel tasarım alanı ile ilişkili disiplinler çerçevesinde yapılabileceği, bunun dışında herhangi bir disiplin ile gerçekleştirilecek işbirliğinin endüstriyel tasarım kapsamındaki temel tasarım stüdyosuna gerçek anlamda bir katkı sunmayacağı ifade edilmiştir. Endüstriyel tasarım bölümlerindeki temel tasarım stüdyosunun, ürün tasarımına hazırlık üzerine bir süreç olduğunu vurgulayan ders yürütücüleri, temel tasarım eğitiminin de endüstriyel tasarım disiplini dahilindeki ders yürütücüleri ile sürdürülmesi gerekliliği belirtilmiştir.

“Endüstriyel tasarım bölümlerindeki temel tasarım derslerine baktığımızda, disiplinler arası işbirliğinin kısıtlı olduğunu düşünüyorum. Ürün tasarımına yönelik eğitim verilen bu bölümlerde farklı alanlarla işbirliği, ders sürecine katkı sunup sunmayacağı noktasında gözden geçirilmelidir. Bu işbirliğini temel tasarım dersi özelinde ele alırsak, güzel sanatlar alanları ile işbirliği yapılabileceğini düşünüyorum (DY1).”

Özyeğin Üniversitesi temel tasarım stüdyosu ders yürütücüsü DY10 ile yapılan görüşme neticesinde ise, temel tasarım eğitim sisteminin multidisipliner bir yaklaşım ile ele alınması gerektiği ve tasarım eğitiminin başlangıç noktası olan temel tasarım dersinin bu açıdan farklı disiplinlerin kaynaklarından faydalanarak sürdürülmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu etkileşimin ve işbirliğinin, özellikle tasarımcı adayları yetiştiren programlarda daha kapsamlı ele alınması gerektiğini vurgulayan ders yürütücüsü, disiplinler arası işbirliğinin temel tasarım stüdyolarında, eğitim sürecine olumlu katkılar sunacağını ifade etmiştir.

“Tasarım eğitimi, disiplinler üzeri bir eğitim sürecidir. Bu multidisipliner eğitim alanı, birçok farklı kaynak ile işbirliği ve etkileşim halinde olmalı ve bu doğrultuda ders süreci etkileşime açık bir biçimde sürdürülmelidir. Özellikle endüstri ürünleri tasarımı bölümlerinde yürütülen temel tasarım dersleri için, farklı bilgi alanları ile işbirliği içerisinde olmak eğitim sürecine katkı sunacaktır.”

Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerinde, başlangıç dersi niteliği taşıyan temel tasarım stüdyosu, elde edilen bulgular neticesinde görüldüğü üzere birçok farklı disiplini ve yaklaşımı bünyesinde barındıran bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sürecin, ders yürütücülerinin akademik geçmişleri, oluşturulan müfredatlar ve ders işleyiş biçimleri bakımından ortaya çıkan sonuçları, seçilen her üniversitenin temel tasarım dersi yaklaşımında farklılık göstermektedir. Elde edilen bu veriler ve sonrasında yapılan karşılaştırmalar, ders sürecindeki yaklaşım farklılıklarının nedenini ortaya koyabilmek adına katkı sunmaktadır. Çalışmanın sonuç ve tartışmalar kısmında ise temel tasarım eğitimindeki disiplinler arası işbirliğinin yansımaları ele alınarak, süreç içerisinde elde edilen veriler doğrultusunda tartışılacaktır. Elde edilen bu bulguları karşılaştırabilmek ve bir arada görebilmek adına oluşturulan Çizelge 5.1’de, ders yürütücüleri ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucu elde edilen bulgular özet şeklinde bir araya getirilerek, tablolar halinde sunulmuştur.

Çizelge 5.1. Görüşmeler sonucu elde edilen bilgiler

	Atılım Ünv.	Eskişehir Teknik Ünv.	ODTÜ	Kadir Has Ünv.	Mimar Sinan G.S. Ünv.	Marmara Ünv.	Özyeğin Ünv.
Materyaller							
Projeksiyon	X	X	X	X	X	X	
Bilgisayar				X			
Poster					X	X	X
Basılı Kaynaklar		X	X	X			X
Müfredat Biçimi							
Hazır			X		X	X	X
Değişebilen		X		X			
Süreçte Belirlenen		X					
Dönem Başı Belirlenen	X			X			X
Stüdyo Çalışmaları							
İki Boyutlu					X	X	
Üç Boyutlu							
İki ve Üç Boyutlu	X	X	X	X			
Ürün Çalışmaları	X	X	X	X			X
Uygulama Geçişleri							
Şekil						X	
Şekil>Form					X		
Şekif>Form >Maket	X	X	X				
Şekif>Form >Maket>Ürün				X			X
Ders Ortamları							
Stüdyolar	X	X	X	X	X		X
Atölyeler			X			X	
Diğer Alanlar		X		X			
Dış Mekanlar		X		X		X	
Ders Dışı Etkinlikler							
Çalıştaylar	X		X		X		
Konferanslar				X		X	X
Sergi/ Gösterim	X	X	X	X	X	X	X
Fuarlar				X			X
Geziler	X			X			

Çizelge 5.1. Görüşmeler sonucu elde edilen bulgular (devam)

	Atılım Ünv.	Eskişehir Teknik Ünv.	ODTÜ	Kadir Has Ünv.	Mimar Sinan G.S. Ünv.	Marmara Ünv.	Özyeğin Ünv.
Ürün Uygulamaları							
Form	X	X	X	X	X		X
Mock-up	X	X	X	X			X
Prototip	X	X	X	X			X
Uygulama Yaptırılmıyor						X	
Ders Revize							
Tasarım-Teknoloji Etkileşimi			X				
Düzenli Müfredat Güncelleme		X					
Uygulama Çeşitliliği				X		X	X
Revize İhtiyacı Olmaması	X				X		
Disiplinler Arası Etkileşim						X	
Akademik Geçmiş Etkileri							
Alan Bilgisinin Olumlu Etkisi	X						
Disiplinler Arası İşbirliği İhtiyacı		X	X	X			X
DY Kendi Alan Bilgisinin Olumlu Etkisi				X	X	X	X
DY AlanBilgisinin İşbirliği İhtiyacı		X	X				
Disiplinler Arası Etkileşim							
EUT Disiplininin Yeterli Oluşu	X						
İşbirliği Gerekliliği		X	X	X	X	X	X
DY Kendi Alan Bilgininin Yeterli Oluşu					X	X	X

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Türkiye'deki Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümlerindeki temel tasarım eğitim sürecinin incelenerek, tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliğinin, farklı bilgi alanları arasındaki etkileşimin ortaya çıkardığı sonuçların ve temel tasarım stüdyosu ders yürütücülerinin akademik geçmişlerinin stüdyo sürecine olan etkilerini inceleyip, temel tasarım eğitiminde disiplinler arası işbirliğinin etkilerini ortaya koyabilmek adına gerçekleştirilmiştir.

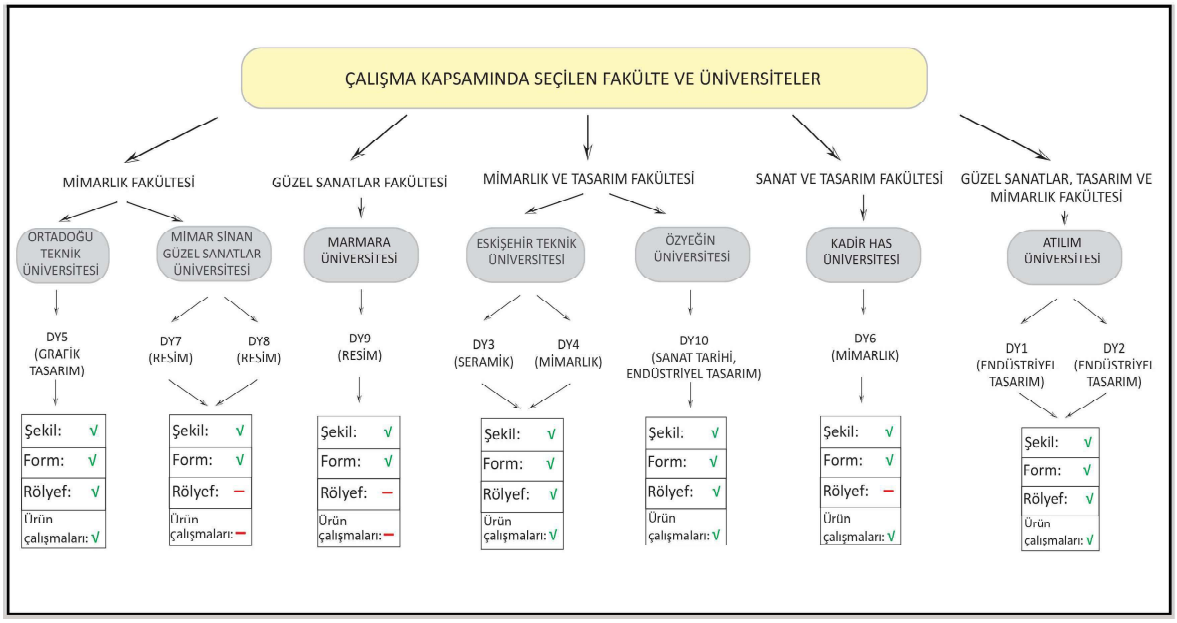

Şekil 6.1. Çalışma kapsamında seçilen fakülte ve üniversiteler

Çalışma kapsamında ele alınan üniversiteler Türkiye'de Endüstri Ürünleri Tasarımı eğitim programlarını sürdüren bölümler arasından, bağlı bulundukları üniversitelerin tarihi süreçleri ve yapılandıkları farklı fakülteler göz önünde bulundurularak, karşılaştırma yapabilecek bir biçimde seçilmiştir. Bu bağlamda Şekil 6.1'de gösterildiği üzere Mimarlık Fakültesi (ODTÜ, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi), Mimarlık ve Tasarım Fakültesi (Eskişehir Teknik Üniversitesi, Özyeğin Üniversitesi), Sanat ve Tasarım Fakültesi (Kadir Has Üniversitesi), Güzel Sanatlar Fakültesi (Marmara Üniversitesi) ve Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi (Atılım Üniversitesi) dağılımından seçilen üniversitelerin temel tasarım ders yürütücüleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın amacına uygun olarak, farklı disiplinlerden ders yürütücüleri ile gerçekleştirilen görüşmelerde, temel tasarım eğitiminde disiplinler arası etkileşimin ortaya çıkardığı sonuçları belirleyebilmek adına, stüdyo sürecini ve ders yürütücülerinin akademik geçmişlerini karşılaştırabilecek bir biçimde oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu sorular ile, ders yürütücülerinin akademik geçmişinin stüdyo sürecine etkileri incelenmiş olup, ders müfredatlarının oluşturulmasındaki etkenler ve stüdyo süreci çıktılarının değerlendirilmesi yapılmıştır.

Gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler doğrultusunda elde edilen bulgular, çalışma kapsamında ele alınan fakülteler bünyesindeki temel tasarım stüdyolarının müfredat ve uygulamalar ekseninde yapılanış biçimleri ve bu yapılanma biçiminin oluşmasında ders yürütücülerinin akademik geçmişlerinin etkileri üzerinden değerlendirilmiştir. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar maddeler halinde şu şekilde ele alınmaktadır;

- Ders sürecinde kullanılan özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, eser vs.) kapsamında, endüstriyel tasarım disiplini kökenli ders yürütücüleri ağırlıklı olarak projeksiyon cihazı ile konu anlatımlarını desteklemekte olup, sanat eğitimi disiplininden gelen ders yürütücüleri ise işlenecek kavramlara dair görsel anlatımlara yönelerek, sanatçı çalışmaları ve posterler üzerinden tartışmalar yoluyla bilgi aktarımı yöntemine başvurmaktadır. Mimarlık disiplini kökenli ders yürütücülerinde ise yardımcı ders materyalleri olarak projeksiyon sunumları ve gerekli noktalarda bilgisayar kullanımına başvurulmaktadır. Grafik tasarım kökenli ders yürütücüsünün ise temel tasarım stüdyolarında teknoloji etkileşiminin teşvik edilmesinden kaynaklı olarak belirli noktalarda temel tasarım uygulamalarında bilgisayar destekli çalışmalar gerçekleştirdiği görülmüştür. Kullanılan bu yardımcı materyal seçimlerinin, ders yürütücülerinin akademik alanları ile ilişkili olarak tercih edildiği ve bu açıdan stüdyo sürecinde kullanılan yardımcı unsurların, yürütücünün akademik süreci ile ilişkili olduğu düşünülmüştür.

- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken dikkat edilen hususlar noktasında, resim eğitimi kökenli ders yürütücülerinin, müfredat yapısını ağırlıklı olarak sanatsal kavramların aktarımını ve uygulamalarını içeren ders içerikleri ile oluşturdukları hazır müfredatları kullandıkları sonucuna varılmıştır. Endüstriyel tasarım disiplini kökenli ders yürütücülerinin, tasarım kavramlarına ilişkin aşamalı

olarak üç boyuta yönlendiren önceden belirlenmiş müfredatlar kullandıkları görülmektedir. Mimarlık, grafik tasarım ve plastik sanatlar kökenli ders yürütücülerinin ise ders içerikleri ve müfredat belirleme biçimlerinin oluşturulmasında, tasarımın temel kavramlarının aktarımından sonra, stüdyo süreci içerisinde değişebilen bir müfredat yapılanmasını tercih ettikleri sonucu elde edilmiştir.

- Ders sürecinde form çalışmaları ve stüdyo projelerine geçiş aşamasında endüstriyel tasarım ve mimar kökenli ders yürütücülerinin benzer tavır takındıkları gözlenmiştir. Bu ders yürütücüleri, genel olarak birinci dönemde tasarım ilke ve elemanlarını teorik konu anlatımları ile destekleyerek aktarmakta, ardından iki boyutlu çalışmalar ve ürün için form çalışmalarına yönelmektedir. Stüdyo süreci sonunda bu ders yürütücülerinin en az bir endüstriyel ürün mock-up'ı oluşturtmayı hedeflediği görülmektedir. Grafik tasarım ve plastik sanatlar kökenli ders yürütücülerinin ise tasarım ilke ve elemanları üzerinden işlenen kavramları iki boyutlu görsel düzenlemeler yoluyla aktarıp, sonrasında kavrama dair form çalışmaları ile destekledikleri, belli noktalarda ise ürün için mock-up çalışmalarına ve prototip ürünlere ulaştığı görülmüştür. Resim bölümü kökenli ders yürütücülerinin ise tasarım kavramlarını iki boyutlu olarak ele alıp, ağırlıklı olarak iki boyutlu kompozisyon ve düzenlemeler ile uygulamaların sürdürdüğü, ürün çalışmaları bazında ise herhangi bir proje ortaya koymadıkları sonucu elde edilmiştir.

- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş sürecinde, endüstriyel tasarım disiplini kökenli ders yürütücülerinin, iki boyutlu çalışmalarını, rölyef ve kavrama dayalı form uygulamaları ile pekiştirildiği görülmüştür. Mimarlık kökenli ders yürütücüleri ise kavramları bir bütün olarak ele alıp, iki ve üç boyutlu uygulamalar arasında bir geçiş projesi tercih etmeden, süreç içerisinde değişebilen bir uygulama yöntemini takip etmektedir. Grafik tasarım ve plastik sanatlar (seramik) disiplininden ders yürütücüleri ise iki boyutlu uygulamalardan üç boyutlu projelere geçiş arasında rölyef çalışmalarını uyguladıkları ve daha sonra form ve maket sürecini takip ettikleri görülmüştür. Resim eğitimi kökenli ders yürütücülerinin ise uygulamaları ağırlıklı olarak iki boyutlu düzenlemeler üzerinden sürdürdüğünden herhangi bir geçiş uygulamasına başvurmadıkları sonucu elde edilmiştir.

- Temel tasarım dersi kapsamındaki öğrenme ortamlarının tercihlerinde ise, endüstriyel tasarım kökenli ders yürütücülerinin temel tasarım stüdyolarını kullandığı, stüdyonun uygulanan projeler kapsamında yeterli bulunduğu belirtilmiştir. Grafik tasarım ve plastik sanatlar(seramik) kökenli ders yürütücülerinin, öğrenme ortamları olarak stüdyonun yanı sıra sergi ve müze gibi alanlarda da ders uygulamalarını sürdükleri ve öğrencileri malzeme ile tanıştırabilmek adına fakülte içerisindeki diğer atölyeleri de kullandıkları görülmüştür. Mimarlık kökenli ders yürütücüleri ise temel tasarım stüdyosu ile beraber dış mekanlarda da uygulamalar yaptırdıkları, bu anlamda bazı projelerin ürün-kullanıcı-mekan ekseninde yürütüldüğünden dış mekan kullanımının da bazı zamanlarda artabildiği saptanmıştır. Resim eğitimi kökenli ders yürütücülerinin ise ağırlıklı olarak stüdyoları kullanıp, ders içi uygulamaların türüne göre sergi ve müze alanlarında da ders içi çalışmalar yaptıkları sonucu elde edilmiştir.

- Ders dahilindeki stüdyo dışı etkinliklerde ise, endüstriyel tasarım disiplini kökenli ders yürütücülerinin, diğer bölümler ile çalıştaylar ve motivasyon amaçlı stüdyo gezileri düzenlendiği, bunların yanında endüstriyel tasarıma yönelik mesleki alan gezileri de yaptığı belirtilmiştir. Grafik tasarım ve plastik sanatlar kökenli ders yürütücülerinin, ders içi uygulamaları müze ve sergi gezileri ile destekledikleri ve ders içeriğine uygun olarak katıldıkları bir gösterim sonucu elde edilen izlenim doğrultusunda uygulamalar yaptırıldığı görülmüştür. Mimarlık kökenli ders yürütücülerinin tasarım fuarlarını takip ettiklerini ve katıldıkları, tasarım alanına dair paneller gerçekleştirdikleri ve sergileri takip ettikleri görülmüştür. Resim eğitimi kökenli ders yürütücülerinin ise, sanat ve tasarım alanına dair konferanslara katılım sağladıkları, sergi ve müze gezilerini organize ederek, edinilen izlenimler üzerinden ders içi tartışmalar gerçekleştirdikleri sonucu elde edilmiştir.

- Çalışma kapsamında seçilen üniversitelerin temel tasarım stüdyolarındaki ürün tasarımına yönelik çalışmalar doğrultusunda, endüstriyel tasarım kökenli ders yürütücülerinin iki boyutlu çalışmalar ve form çalışmalarının ardından ürüne yönelik maket ve mock-up çalışmaları yaptırarak, dönem sonu itibari ile ürün tasarımı sürecine hazır bir öğrenci profili oluşturdukları görülmüştür. Grafik tasarım ve plastik sanatlar(seramik) kökenli ders yürütücülerinin stüdyo uygulamalarında ise iki boyutlu kavram çalışmaları ardından rölyef ile devam ettikten sonra, ürüne yönelik form odaklı çalışmalar ile sürdürüldüğü gözlemlenmiştir. Bu kapsamda sürdürülen

uygulamalar dönem sonunda belli oranda ürüne yönelik çalışmalara dönüşmeye başladığı belirtilmiştir. Mimarlık kökenli ders yürütücülerinin, temel tasarım dersini ağırlıklı olarak form ve mock-up çalışmaları ile sürdürüp, ardından ele alacakları ürünü, kullanıcı mekan ilişkisi açısından da incelettikleri gözlemlenmiştir. Resim eğitimi kökenli ders yürütücülerinin ise ürüne yönelik çalışmalar yaptırmayıp, tasarım kavramlarını belirli noktalarda kavramsal form uygulamaları ile destekledikleri sonucu elde edilmiştir.

- Ders yürütücülerinin temel tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündükleri noktalar ele alındığında ise, endüstriyel tasarım kökenli ders yürütücülerinin uyguladıkları müfredatın, beklenen ders çıktılarını karşıladığı görüşü ortak nokta olarak vurgulanmıştır. Dolayısıyla endüstriyel tasarım eğitimi alacak öğrencilerin donanımı konusunda hedefleri ile doğru orantılı olan içerik konusunda revizeye ihtiyaç duyulmadığı belirtilmiştir. Grafik tasarım kökenli ders yürütücüsü, temel tasarım dersinin günümüzde teknoloji ile olan ilişkisinin arttırılması ve bu anlamda bir revize işlemine ihtiyaç duyulduğu noktasında fikir belirtmiştir. Bunun nedeni ise, gelişen ve değişen dünya standartlarının, ders kapsamında da güncele uyum sağlaması gerekliliği gösterilmiştir. Mimarlık kökenli ders yürütücüleri ise temel tasarım stüdyosunun salt tasarım kavramları üzerine değil, birçok farklı alan içerikleri ile sentezlenmiş güncel bir ders içeriğine sahip olması gerektiğini, bu anlamda tasarım eğitimine katkı sunacak bilgi alanları ve uygulamaları dahil edilerek yenilenen bir ders içeriğinin önemli katkılar sunacağını belirtmiştir. Sanat eğitimi kökenli ders yürütücüleri ise, uyguladıkları müfredatın, ders sonundaki hedefler ile aynı sonuçları vermesinden dolayı temel tasarım dersi kapsamında uygulanan planın sürdürüldüğünü belirtmiştir. Bunun yanında güncel bilgi ve yeniliklere daha kolay bir biçimde uyum sağlamak adına ders sürecinde farklı alan işbirliklerinin gerekli olabileceğini vurgulamış, dolayısıyla herhangi bir revizenin gerekli olmadığı sonucuna varılmıştır.

- Ders yürütücülerinin akademik geçmişinin temel tasarım stüdyo sürecine etkileri ele alındığında ise, endüstriyel tasarım disiplininden ders yürütücülerinin bu bağlamda temel tasarım stüdyosunu, ürün tasarımına hazırlık için bir aşama olarak ele alıp, akademik geçmişlerinin de bu sürece olumlu anlamda etki ettiği belirtilmiştir. Grafik tasarım ve plastik sanatlar kökenli ders yürütücüleri, temel tasarım dersi içeriklerine,

kendi aldıkları eğitim kapsamında hakim olduklarını ve kendi alanlarının sürece olumlu yönde katkı sunduğunu, ürün ve form odaklı çalışmalar boyutunda ise endüstriyel tasarım disiplini ile işbirliğine ihtiyaç duydukları belirtilmiştir. Resim eğitimi kökenli ders yürütücüleri ise, temel tasarım dersini, temel sanat eğitimi kapsamında ele aldıkları, dolayısıyla içeriklere kendi alan birikimleri gereği hakim olduklarından dolayı, sanat eğitimi disiplininin temel tasarım dersi kapsamında olumlu etkisi olduğu sonucu elde edilmiştir.

- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşim hakkında endüstriyel tasarım kökenli ders yürütücüleri, temel tasarım stüdyosunu ürün çalışmalarına hazırlık süreci olarak gördüklerinden, bu dersin endüstriyel tasarım alan bilgisine hakim ders yürütücüleri tarafından sürdürülmesi noktasında görüş bildirmiştir. Grafik tasarım ve plastik sanatlar(seramik) alanlarından gelen ders yürütücüleri, tasarım eğitimi sürecinin her alanında disiplinler arası işbirliğine ihtiyaç duyulduğu, bu bağlamda da temel tasarım stüdyolarının, derse katkı sunacak disiplinler ile etkileşim halinde sürdürülmesi gerektiğini belirtmiştir. Mimarlık kökenli ders yürütücüleri, temel tasarım eğitimi kapsamında farklı disiplinlerin işbirliği ve etkileşimine ihtiyaç duyulduğunu, özellikle üç boyutlu eğitim veren alanlar ile işbirliğinin temel tasarım stüdyosuna önemli katkılar sunduğunu belirtmiştir. Resim bölümü kökenli ders yürütücüleri ise temel tasarım dersinin ele alınışı noktasında işbirliğine ihtiyaç duyulabileceğini belirterek, temel sanat eğitimi çerçevesinde verilen stüdyoların sanat ve tasarım kavramlarına hakim ders yürütücüleri tarafından daha verimli sürdürüldüğünü belirtmiştir. Bunun dışında ürüne yönelik çalışmalar yapılan bölümlerde, katkı sunması adına üç boyutlu disiplinlerden yürütücüler ile işbirliği yapılabileceği sonucu elde edilmiştir.

Yapılan bu çalışmanın bulguları ve elde edilen sonuçlar çerçevesinde, yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilen ders yürütücülerinin mülakat sorularına verdiği yanıtlar ve yapılan stüdyo gözlemleri neticesinde, endüstriyel tasarım kökenli ders yürütücülerinin, belirli zamanlarda, özellikle tasarım kavramlarının ele alındığı soyut düzenleme uygulamaları sürecinde görsel sanatlar alanı ile işbirliği yapılabileceği yaklaşımına varılmıştır. Grafik tasarım ve plastik sanatlar kökenli ders yürütücülerinde ise, kavramsal çalışmaları form üzerinden sürdürüp, bir sonraki basamak olan kullanıcı-ürün ilişkisi ve ürün tasarlama süreci noktasında endüstriyel tasarım disiplini ile işbirliği ihtiyacı ortaya

çıkmaktadır. Mimarlık kökenli ders yürütücüleri ise mimari tasarım alan bilgisini, ürün ortaya koymaya yönelik çalışmalarda kullandıkları fakat bu uygulamaların kullanıcı-mekan ilişkisi boyutunun yoğun olarak ele alındığı, kullanıcı-ürün ilişkisine yönelik uygulamalar noktasında işbirliği ihtiyacının gerekli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sanat eğitimi disiplininden resim kökenli ders yürütücülerinin sürdürdükleri çalışmalarda sanat kavramlarının ağırlıklı bir biçimde ele alındığından dolayı temel tasarım uygulamalarının iki boyutlu kompozisyon düzenlemeleri çerçevesinde sürdürüldüğü, dolayısıyla endüstriyel ürüne yönelik çalışmalar ortaya çıkmadığı saptanmıştır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, temel tasarım eğitiminin, salt bir disiplinden kaynaklar ile sürdürüldüğü stüdyolarda, uygulamaların üç boyut ve ürün çalışmalarına ulaşması noktasında sınırlamalar ortaya çıkabildiği, dolayısıyla temel tasarım eğitiminde disiplinler arası etkileşime ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır. Salt bir disipline ait bilgi aktarımının, şekil-biçim-ürün ekseninde sürdürülen uygulamalar çerçevesinde ortaya çıkardığı problemler, ders yürütücülerinin görüşleri doğrultusunda temel tasarım uygulamalarında bilgi alanları etkileşimini desteklemektedir. Sonuç olarak, seçilen üniversitelerin temel tasarım stüdyolarının yapılanma ve müfredat biçimi karşılaştırıldığında, multidisipliner yaklaşımın, tasarım eğitimi alan öğrenciler üzerinde önemli bir etkisinin olduğu, disiplinler arası işbirliğinin, temel tasarım ders müfredat ve uygulamalarını geliştirerek stüdyo sürecine olumlu yönde katkı sunduğu ortaya çıkmıştır.

KAYNAKLAR

Akdeniz, H. ve Aksel, E. (1989). Güzel Sanatlar Fakültelerinde Temel Sanat Eğitimi Üzerine Düşünceler ve Bir Bakış Açısı. *Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları*.3 (2), 15.

Alpar, S. (2006). *Bauhaus'un Sahne Tasarımına Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Apostel, L. (1970). *Interdisciplinarty; Problems of Teaching and Research in Universities*. (1. Edition). Paris: OECD Publications Center, 25.

Baktır, Ö. (2006). *Bauhaus Felsefesi ve Endüstriyel Tasarımdaki İşlevsellik Boyutu*, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Baykal, A. (2004). Program geliştirme yaklaşımlarında alansal bağlam XIII. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi,* 20(2), 1-11.

Bektaş, D. (1992). *Modern Grafik Tasarımının Gelişimi* (1. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 75.

Betts, P. (1999). *Black Mountain College North Carolina*, (1. Edition). Germany: Könemann Publication Center, 62-65.

Birol, G. (2006). Modern Mimarlığın Ortaya Çıkışı ve Gelişimi, *Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi Dergisi*, 2(1), 3-16.

Bingöl, Y. (1993, 20-23 Mayıs*). Bauhaus ve Endüstriyel Gelişmenin Sanat Eğitimine Etkileri*, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sempozyumu, Ankara.

Bilirdönmez, T. (2014). *Bauhaus Tasarım Okulu ve Günümüze Yansımaları*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Bulat, M. (2014). *Modern Sanatta Soyutlama*. (1. Baskı). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 105.

Bunulday, S. (2001). *Bauhaus'un Türkiye'deki Sanat Eğitimine Etkileri ve Yansımaları*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Celbiş, Ü. (2009). *Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı*. (5. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları, 169.

Conrads, U. (1991). *20. yüzyıl Mimarisinde Program ve Manifestolar*. (2. Baskı). İstanbul: Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınevi, 36,40.

Denel, B. (1998). *Temel Tasarım ve Değişim*, (1. Baskı) Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, 52.

Erickson, H. (1995). *Stirring the Head, Heart, and Soul (Redefining Curriculum and Instruction)*. (2. Edition). California: Corwin Press, 102.

Ertek, H. (1999). *İç Mimarlık Kapsamında Temel Tasarım Eğitimi Kuramlarına Bir Yaklaşım,* Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Feierabend, J. and Fiedler, P. (2000). *Bauhaus.* (1. Edition), Berlin: Ullmann Publishing, 8.

Forgacs, E. (1995).*The Bauhaus Ideas and Politic*, (2. Edition). Budapest-London-New York, CEU Press,13,185.

Gatewood, T. (1998). Integrated Curriculum in Today's Middle Schools. *Educatioanal Digest*, 63(9), 1-4.

Garolan, R. (1984). *Performance Art Teaching As a New Pedagogy*. Doktora Tezi, Stanford University Fine Arts Institute, USA.

Gropius, W.I. and Herbert B. (1952). *Bauhaus*, (1. Edition). Boston: Harvard Art Museum, 20-22.

Gönülkırmaz, Y. İ. (2012). *Bauhaus'un Türkiye'deki İç Mekan Tasarımına Yansımaları*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

Gür, T.M. (2003). *Araştırma ve Eğitiminde Disiplinler Arasılık. Eğitimin Geleceği; Üniversitelerin ve Eğitimin Değişen Paradigması*. (1. Baskı). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları, 182, 203.

Itten, J. (1967). *Design and Form the Basic Course at the Bauhause.* (1. Edition). London: Hudson Publication, 27.

İnternet: Bauhaus'un Weimar'da bulunan binası. URL: https://fotoeins.com/2015/08/24/weimar-unesco-whs-bauhaus-old-and-new/, Son Erişim Tarihi: 17.03.2018.

İnternet: Andrew Otwell, ''Moholy-Nagy and Chicago". URL: www.heyotvell.com/work/arthistory/moholy.html), Son Erişim Tarihi: 25.06.2018.

İnternet: Kadir Has Üniversitesi endüstri ürünleri tasarımı bölüm tarihi. URL: http://panorama.khas.edu.tr/turkiyede-endustriyel-tasarim-egitimi-24, Son Erişim Tarihi: 30.08.2018.

İnternet: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölüm tarihi. URL: https://www.msgsu.edu.tr/tr-TR/endustri-urunleri-tasarimi/223/Page.aspx, Son Erişim Tarihi: 17.06.2018.

İnternet: Bauhaus'un Dessau'da bulunan binası. URL: https://www.dezeen.com/2018/11/05/bauhaus-dessau-school-building-walter-gropius-germany-architecture/, Son Erişim Tarihi: 11.07.2018.

İnternet: Johannes Itten'in renk spektrumu. URL: https://www.wikiart.org/en/johannes-itten/farbenkugel-in-7-lichtstufen-und-12-t-nen-1921, Son Erişim Tarihi: 22.05.2018.

İnternet: Josef Albers ve öğrencileri. URL: https://artandcritique.uk/event-archive/josef-albers-preliminary-class-group-critique-bauhaus-dessau-1928-29-photo-by-otto-umbehr-01b/, Son Erişim Tarihi: 14.04.2018).

İnternet: Marcel Breuer'in metal sandalye tasarımı. URL: https://www.widewalls.ch/bauhaus-design/marcel-breuer-the-cesca-chair/, Son Erişim Tarihi: 06.09.2018.

İnternet: Paul Klee'nin ders notu. URL: http://www.openculture.com/2016/03/3900-pages-of-paul-klees-personal-notebooks-are-now-online.html, Son Erişim Tarihi: 01.10.2018.

İnternet: Ulm Tasarım Okulu temel tasarım ders planı. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Ulm_School_of_Design#/media/File:Schematic_teaching_of_HFG_Ulm.jpg, Son Erişim Tarihi: 20.06.2018.

İnternet: Otto Lindig çay takımı tasarımı. URL: http://www.christiane-bernstiel.com/OL3CPC.html, Son Erişim Tarihi: 30.06.2018).

İnternet: Bauhaus'un eğitimci kadrosu. URL: http://nilgunyuksel.net/2015/02/08/bauhausun-ustalari/, Son Erişim Tarihi: 15.07.2018.

İnternet: Chicago Okulu temel tasarım ders planı. URL: http://histart.over-blog.com/article-new-bauhaus-et-school-of-design-69435364.html, Son erişim Tarihi: 19.04.2018.

İnternet: Peter Keller'inBauhaus beşik tasarımı. URL: https://www.stylepark.com, Son Erişim Tarihi: 02.11.2018.

İpşiroğlu, N. (1991). *Sanatta Devrim*. (1. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi, 66,70.

Jacobs, H.H. (1989). *Interdisciplinary Curriculum Content*. (1.Edition), ASCD Publication Center, 8,33,74.

Kaplan, S. (2003). *Gestalt Görsel Algı Teorilerinin Bauhaus Ekolü İçinde Seramik Temel Teknikleriyle Uygulanması*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Karacaoğlu, Ö. C. (2011). *Online eğitimde program geliştirme*. (2.Baskı) Ankara: İhtiyaç Yayıncılık, 48.

Mcdonald, J. Czerniak, C. (1994). Devoloping Interdisciplinary Units: Strategies and Examples. *School Science and Mathematics*, 94(1),5-10.

Payaslıoğlu, A. T. (1996). *Türk Yükseköğretiminde Bir Yeniliğin Tarihi: Barakadan Kampusa. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), *1954–1964.*

Roth, M. (2000). *Mimarlığın Öyküsü*. (1. Baskı). İstanbul: Kabalcı Yayınevi Yayınları, 614.

Rodchenko, A. (2005). *Experiments for the Future*. (1. Edition). England: Museum of Modern Art Publication, 273.

Ristant, G. (1990). *Ulm*, (2. Edition). Germany: Prestel-Verlag Publication, 21.

Schmiz, M. (1999). *The Preleminary Course Under Johannes Itten.* (1. Edition). Germany: Human Education Publication, 368.

Şahinkaya, S. B. (2009). *Bauhaus Mobilya Tasarımının Günümüz Mobilya Tasarımına Etkileri,* Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tchudi, S. And Lafer, S. (1993). How Dry is the Desert? Nurturing interdisciplinary learning, *Educational Leasership*, 51(1), 1-4.

Türk Dil Kurumu (2010). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.

Whitford, F. (1992). *Bauhaus Masters and Students by Themselves*. (1. Edition). London: Thames & Hudson Publication, 32.

Yaylalı, H. (2000). Rasyonel Tavrıyla 20.yy Tasarım Tarihine Damga Vuran Düşünce Sistemi Bauhaus Okulu. *Art Decor*, 85(1), 106 – 120.

Yıldırım, A. (1996). Disiplinler arası Öğretim Kavramı ve Programlar Acısından Doğurduğu Sonuçlar. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1)2, 89-94.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (1. Baskı) Ankara: Seçkin Yayınevi, 28.

EKLER

EK-1. Görüşme formu DY1

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

- Ad Soyad / DY1
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş ODTÜ
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim, Özel sektör vs.) Beyaz Eşya, Medikal
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler Kültürel Miras. Anadolu Üni. Atılım. Üniv.

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir ?
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz ? 2 gün toplamda 10 saat giriş - duyumlar, beyin fırtınası problem, problem tanımı
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz? soyut kavram anlatımı
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz ?
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir ? 1. dönem 2. dönem 3/1 3/2 iki boyut 3 boyut
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?) aynı proje içerisinde uygulanıyor.
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.)
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik) ilkeler — el becerisi gelişimi
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz? 2-3 boyut — batmak-görmek araştırma
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için) kil, kağıt, tel, strafor, yutong, alçı, mukavva
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu? müze, cermodern, sanat tarihi, temel tasarım çalıştayı
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ?
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz ? daha kısıtlı, güzel sanatlar
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu? (mevcut) (II. dönem.) veriten bütün ürüne yönlendiriliyor.
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı ? yeterek MF disiplin arasında fark bulunuyor

EK-2. Görüşme formu DY2

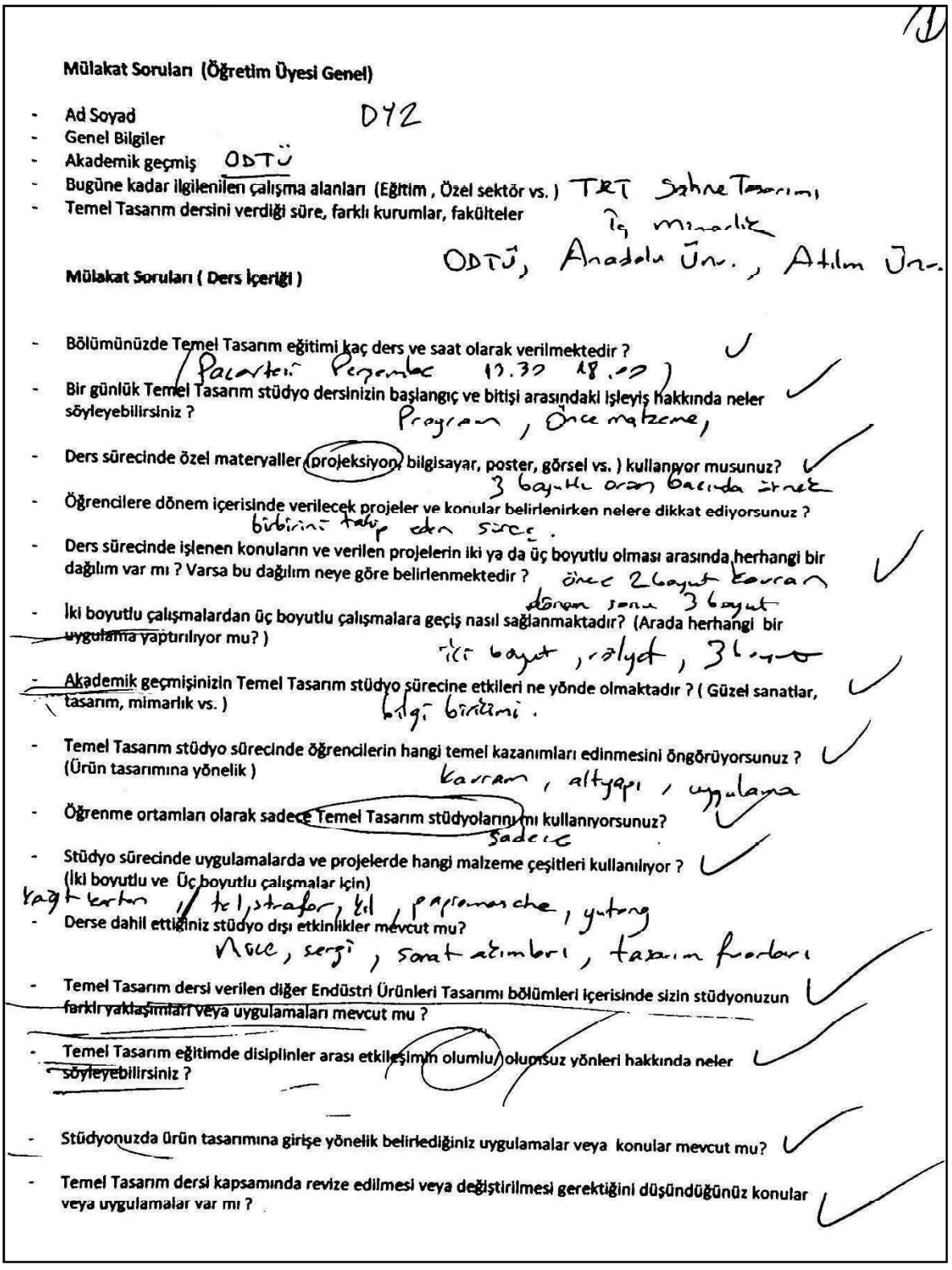

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

- Ad Soyad DY2
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş ODTÜ
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim , Özel sektör vs.) TRT Sahne Tasarımı, İç mimarlık
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler ODTÜ, Anadolu Ün., Atılım Ün.

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir ? (Pazartesi Perşembe 17.30 18.00)
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz ? Program, Örnek malzeme,
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz? 3 boyutlu oran bacında örnek
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz ? birbirini takip eden süreç.
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir ? önce 2 boyut kavram dönem sonu 3 boyut
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?) iki boyut, röliyef, 3 boyut
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.) bilgi birikimi.
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik) kavram, altyapı, uygulama
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz? sadece.
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için) kağıt karton, tel, strafor, kil, papamarche, yutong
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu? Gezi, sergi, sanat atölyeleri, tasarım fuarları
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ?
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu?
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı ?

EK-3. Görüşme formu DY3

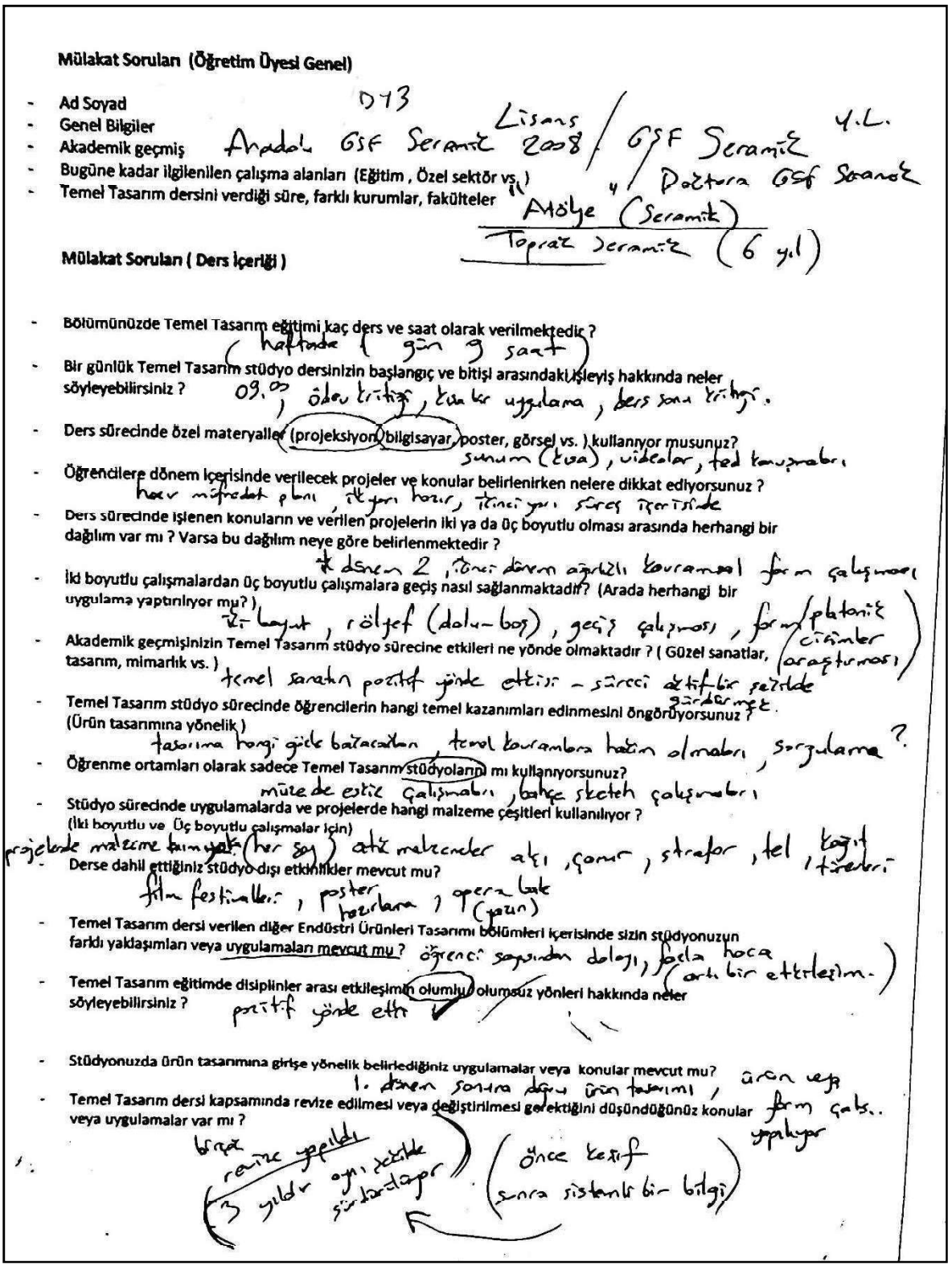

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

DY3

- Ad Soyad
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş — Anadolu GSF Seramik Lisans 2008 / GSF Seramik 4.L. / Doktora GSF Seramik
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim, Özel sektör vs.) — Atölye (Seramik) / Toprak Seramik (6 yıl)
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir? (haftada 1 gün 9 saat)
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz? 09.00 ödev kritiği, kısa uygulama, ders sonu kritiği.
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz? sunum (kısa), videolar, ted konuşmaları
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz? hacim müfredat planı, ilk yarı hazır, ikinci yarı süreç içerisinde
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir? 1. dönem 2, ikinci dönem ağırlıklı kavramsal form çalışması
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?) iki boyut, rölyef (dolu-boş), geçiş çalışması, form (platonik cisimler araştırması)
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.) temel sanatın pozitif yönde etkisi - süreci aktif bir şekilde gördürmek
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz? (Ürün tasarımına yönelik) tasarıma hangi gözle bakacakları, temel kavramları hakim olmaları, sorgulama?
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz? müze-de etüd çalışmaları, bahçe sketch çalışmaları
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için) projelerde malzeme tanımlı (her sene) atık malzemeler alçı, çamur, strafor, tel, kağıt, tüpler...
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu? film festivalleri, poster sergileri, opera balesi (yazın)
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu? öğrenci sayısından dolayı, fazla hoca (artı bir etkileşim.)
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz? pozitif yönde etki
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu? 1. dönem sonuna doğru ürün tasarımı, ürün veya form çalış.. yaptırıyor
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı? (3 yıldır aynı şekilde sürdürdüler) (önce keşif sonra sistemli bir bilgi) — bireşe revize yapıldı

EK-4. Görüşme formu DY4

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

- Ad Soyad
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim , Özel sektör vs.)
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir ?
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz?
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz ?
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir ?
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?)
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo süreçine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.)
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik)
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz?
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için)
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu?
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ?
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/ olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu?
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı ?

EK-5. Görüşme formu DY5

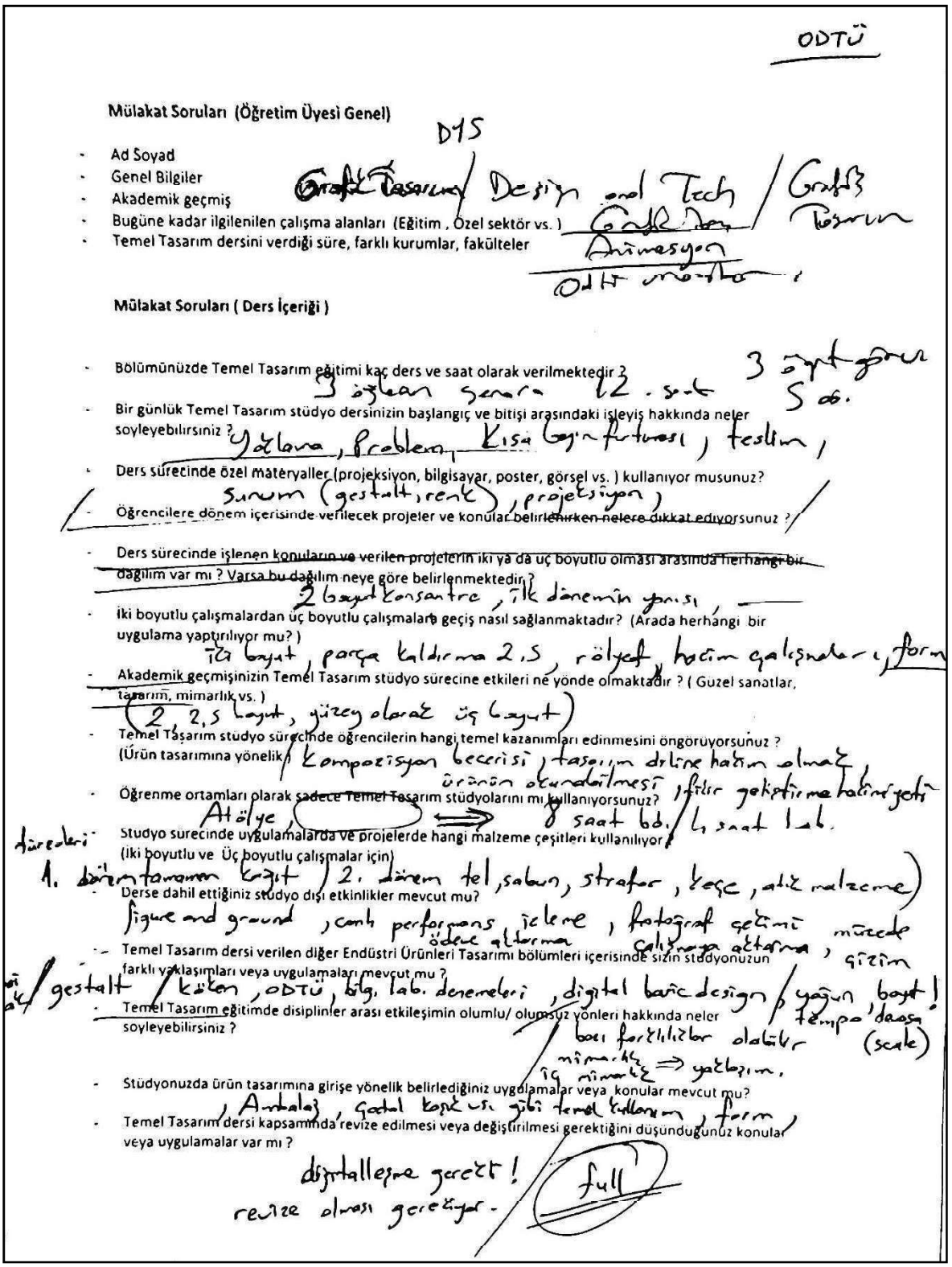

ODTÜ

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

DY5

- Ad Soyad
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim , Özel sektör vs.) Grafik Tasarım / Design and Tech / Grafik Tasarım / Animasyon / Odtü mezunu
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir ? 3 öğretim görevlisi 3 öğrencinin sorumlu 12. sınıf 5 ab.
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler soyleyebilirsiniz ? Yatlama, Problem, Kısa bilgilendirmesi, teslim,
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz?
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz ? Sunum (gestalt, renk), projeksiyon)
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir ? 2 boyut konsantre, ilk dönemin yarısı,
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?) İki boyut, parça kaldırma 2,5, rölyef, hacim çalışmaları, form
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Guzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.) (2, 2,5 boyut, yüzey olarak üç boyut)
- Temel Tasarım studyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik) Kompozisyon becerisi, tasarım dilini hakim olmak, ürünün okunabilmesi, fikir geliştirme hakim yeti
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz? Atölye ⟹ 8 saat lab. / 4 saat lab.
- Studyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ? (iki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için) dönemleri 1. dönem tamamen kağıt / 2. dönem tel, sabun, strafor, kağıt, atık malzeme)
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu? figure and ground, canlı performans izleme, fotoğraf çekimi, mürekkep ödevi aktarma, çalışmaya aktarma, çizim
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ? gestalt / kökten, ODTÜ, bilg. lab. denemeleri, digital baric design / yoğun, boşluk, tempo, dansa
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/ olumsuz yönleri hakkında neler soyleyebilirsiniz ? bazı farklılıklar olabilir (scale) mimarlık ⟹ yaklaşım, iç mimarlık
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu? Ambalaj, çadal kaşık vs. gibi temel kullanım, form,
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı ? dijitalleşme gerekli! revize olması gerekiyor. full

EK-6. Görüşme formu DY6

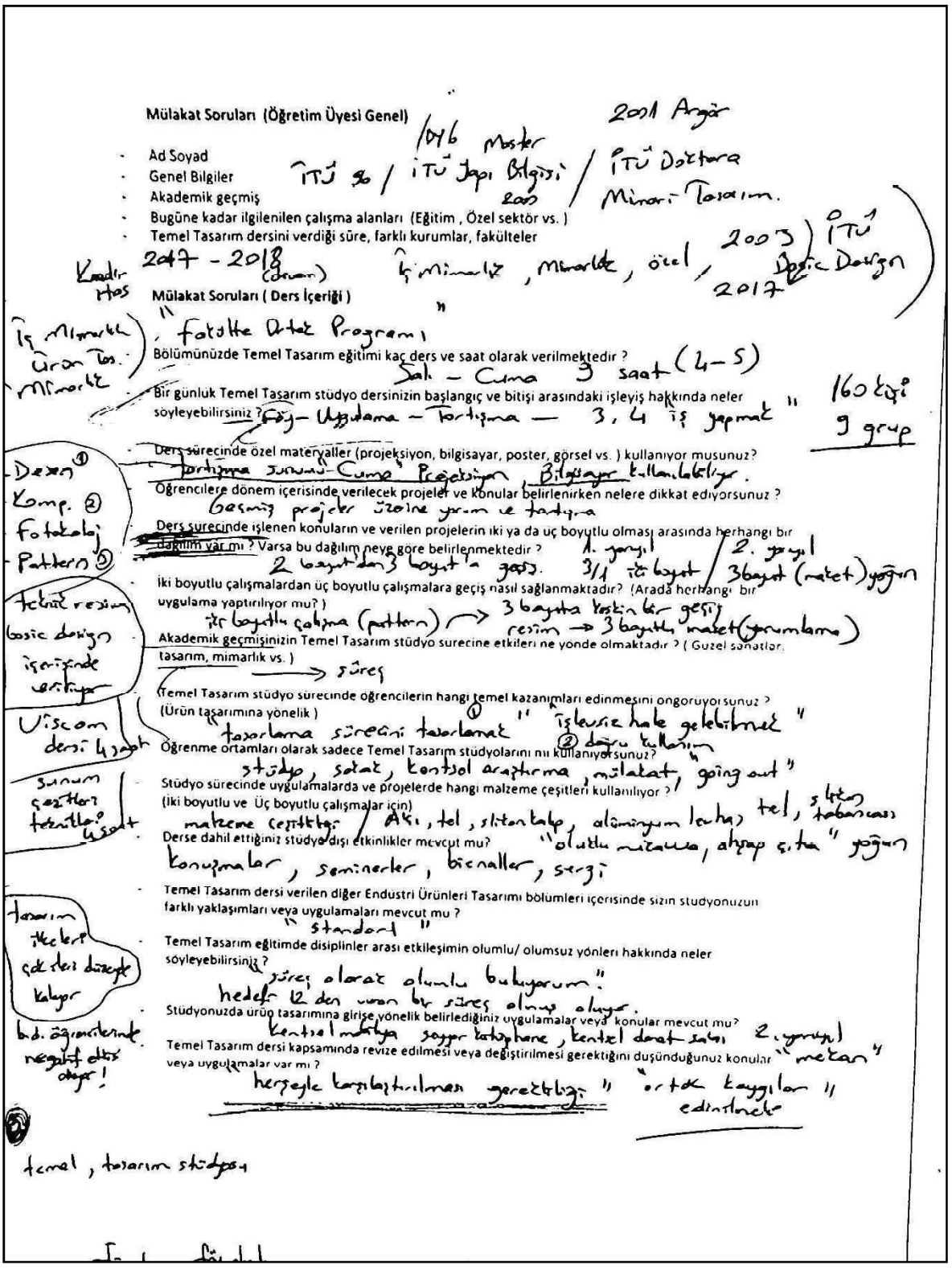

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

- Ad Soyad
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim , Özel sektör vs.)
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir ?
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz?
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz ?
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir ?
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?)
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo surecine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.)
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini ongoruyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik)
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz?
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için)
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu?
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin studyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ?
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/ olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu?
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşünduğunuz konular veya uygulamalar var mı ?

temel , tasarım stüdyosu

EK-7. Görüşme formu DY7

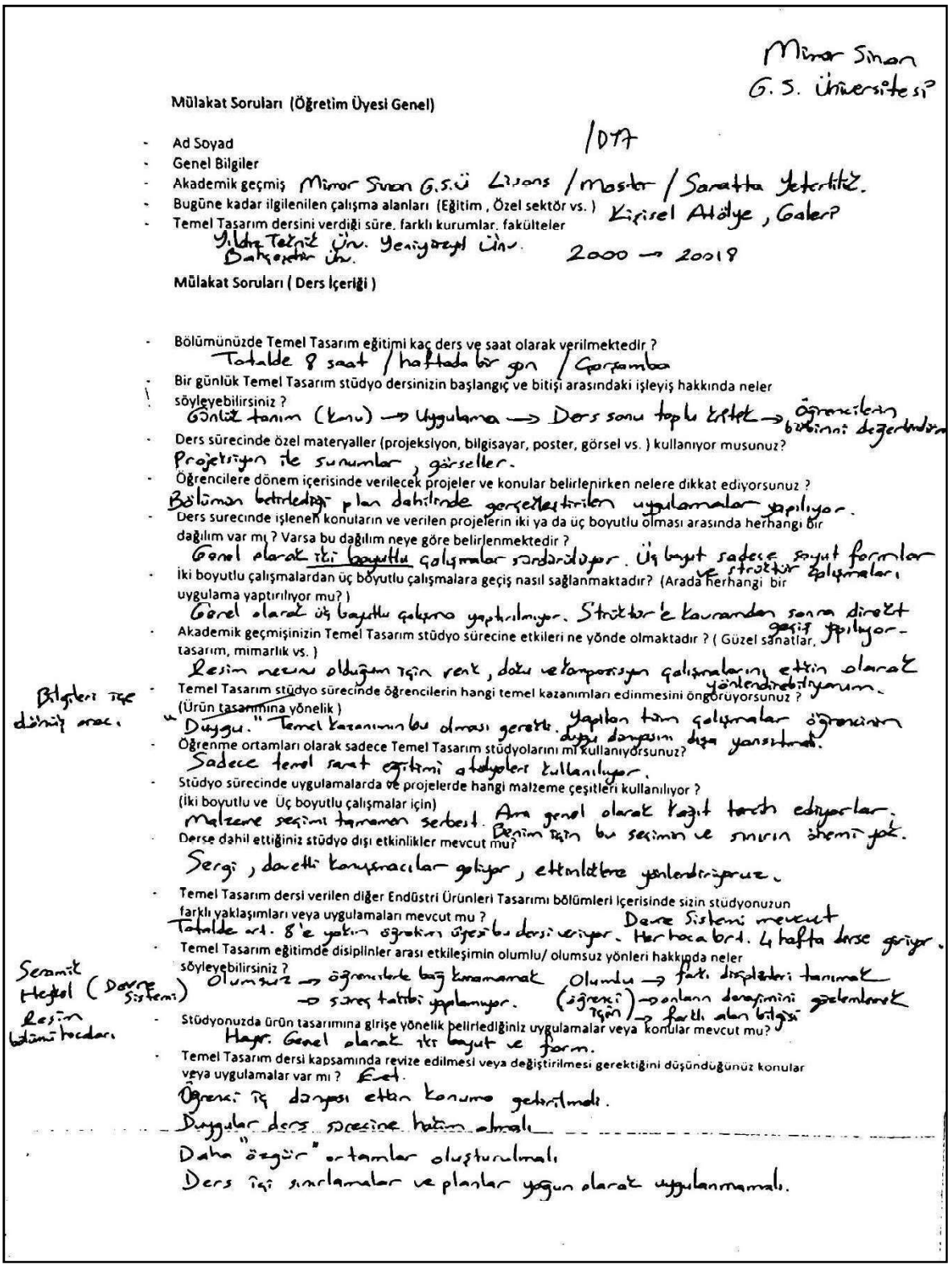

Mimar Sinan G.S. Üniversitesi

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

/DY7

- Ad Soyad
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş Mimar Sinan G.S.Ü Lisans / Master / Sanatta Yeterlilik.
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim, Özel sektör vs.) Kişisel Atölye, Galeri
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler
  Yıldız Teknik Üniv. Yeniyüzyıl Üniv. 2000 → 2019
  Bahçeşehir Üniv.

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir ?
  Toplam 8 saat / haftada bir gün / Çarşamba
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
  Günlük tanım (konu) → Uygulama → Ders sonu toplu kritik → öğrencilerin bilgisini değerlendirme
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz?
  Projeksiyon ile sunumlar, görseller.
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz ?
  Bölüman belirlediği plan dahilinde gerçekleştirilen uygulamalar yapılıyor.
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir ?
  Genel olarak iki boyutlu çalışmalar sürdürülüyor. Üç boyut sadece soyut formlar ve strüktür çalışmaları.
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?)
  Genel olarak üç boyutlu çalışma yaptırılmıyor. Strüktür'e kavramdan sonra direkt geçiş yapılıyor.
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.)
  Resim nesnesi olduğum için renk, doku ve kompozisyon çalışmalarını etkin olarak yönlendirebiliyorum.
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik)
  Bilgileri üç boyuta dönüş araç.
  "Duygu." Temel kazanımın bu olması gerekir. Yapılan tüm çalışmalar öğrencinin duygu dünyasını dışa yansıtmalı.
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz?
  Sadece temel sanat eğitimi atölyeleri kullanılıyor.
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için)
  Malzeme seçimi tamamen serbest. Ama genel olarak kağıt tercih ediyorlar.
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu?
  Benim için bu seçimin ve sınırın önemi yok.
  Sergi, davetli konuşmacılar geliyor, etkinliklere yönlendiriyoruz.
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ?
  Toplam ort. 8'e yakın öğretim üyesi bu dersi veriyor. Ders Sistemi mevcut. Her hoca bir. 4 hafta ders görüyor.
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/ olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?
  Seramik Heykel (Ders Sistemi) Resim bölümü hocaları
  Olumsuz → öğrencilerle bağ kuramamak → süreç takibi yapılamıyor.
  Olumlu → farklı disiplinleri tanımak (öğrenci için) → onların dünyasını gözlemlemek → farklı alan bilgisi
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu?
  Hayır. Genel olarak iki boyut ve form.
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı ? Evet.
  Öğrenci iç dünyası etkin konuma getirilmeli.
  Duygular ders sürecine hakim olmalı.
  "Daha özgür" ortamlar oluşturulmalı.
  Ders içi sınırlamalar ve planlar yoğun olarak uygulanmamalı.

EK-8. Görüşme formu DY8

Mimar Sinan G.S.Ü

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel) /DY8

- Ad Soyad
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş Mimar Sinan G.S.Ü Lisans / Master / Sanatta Yet.
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim , Özel sektör vs.) Akademi (sadece)
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler

2002 - günümüz (16 yıl)

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir ?
Totalde 8 saat / Çarşamba
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
İlk öğe teorik anlatım, ort. 2,3 haftalık uygulama, çalışma sonrası toplu kritikler
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz?
Projeksiyon vasıtasıyla ek anlatımlar yapılıyor.
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz ?
Bütün temalardan dönem boyunca belirlenen kısa müfredat uygulanıyor.
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir ? yoğunluk 2 boyutlu çalışmalar.
İlk yarıyıl tamamen iki boyut, ikinci yarıyılın son dönemine doğru form ve strüktür çalışmaları.
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?)
Soyut kompozisyondan → strüktür, yapı, form uygulamalarına direkt geçiliyor.
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.)
Alan bilgimin önemli bir etkisi oluyor. Doku ve kompozisyonu anlatıyorum. Resim bilgisi temel sanat eğitiminde önemli.
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik)
bir işin "grameri"ni öğretiyoruz. Nasıl yapılacağını öğretmiyoruz. Keşif ve uygulamalar
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz? öğrencinin kontrolünde
Sadece atölyeleri kullanıyoruz.
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için)
Genellikle kağıt bazlı malzemeler. Strüktür için alçı, çita, tel kullanılabiliyor.
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu?
Workshoplar düzenleniyor, sergilere yönlendiriyoruz, davetli konuşmacılar geliyor.

Ort. 8 hoca
4 ilk dönem
4 hafta ikinci dönem
konular haftalara bölünerek herbir hoca için farklı, sunum ve uygulamalar veriliyor)

- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ?
Devre sistemi olarak farklı bir yaklaşımımız var. Onun dışında hocar müfredat uygulanıyor.
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/ olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
D. etkileşim büyük bir katkı sağlıyor.
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu?
form ve strüktür çalışmalarımız mevcut. Fonksiyon katılmıyor.
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı ?
Genel anlamda plana sadık kalınıyor.
Gerekli görülen durumlarda dönem boyunca müfredat güncellenip (ortak bir kararle) dönem içerisinde uygulamaya konuluyor.

EK-9. Görüşme formu DY9

Marmara Üniv.

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

- Ad Soyad /DY9
- Genel Bilgiler Marmara üniversitesi güzel sanatlar fakültesi temel eitim böl.
- Akademik geçmiş 1988 de m.ü.gsf.asistan olarak girdim.halen temel eğitim böl Dr .Öğretim Üyesi olarak devam ediyordum. 28 aralık tarihinden itibaren Maltepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dr.Öğretim Üyesi olarak çalışmaya başladım.22 kişisel sergi ,100 den fazla yurt içi ve yurt dışı sergi ,seminer,workshop,perfonmans,panel e katıldım.halen çalışmalarımı istanbulda sürdürüyorum.
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim , Özel sektör vs.)kavramsal minimal çalışmalarımı sadece m.ü.g s.f.nde bugüne kadar sürdürdüm.akademik programlarımla ve eğitimle paralel olarak.
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler 1997 den 2018 e kadar MÜ.GSF. de.

Güzel Sanatlar Fak.=Has?

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir ?
  Ders saati 14 .haftalık.
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz ?
  Blok ders olarak yaptım.uygulamalı bir program olduğu için kesintisiz yaklaşık iki gün sürüyor.
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz?
  Evet kullanıyoruz.farlı materyaller,medyumlar da uygulama ve deneyimlerimizde yer almaktadır.
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz ?
  Dönem başında belirlenen ana konu başlıklarımız var.konu başlıkları :nokta ve çizgi, açık-koyu (volüm),ışık(medyumlar çeşitlilik gösterebilir),form. Bu başlıklar ilk sömestr için uygulanan proglamlar.2 nci sömestr için ise ;Renk,strüktür,kolaj,zıtlık.
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir ?
  Dağılımın akışına göre boyut malzeme farklılıklar gösterebilir.öğrencilerin performanslarına bağlı olarak.
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?)
  Yapılan pratikler yüzeyselden hacım ve kütleye doğru bir süreçtedir.
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.)
  Tüm multidisipliner bir süreç ve mantıktadır.
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik)
  Önce sorunsalın ne olması gerektiğini düşünmelelerinin açılımlarıyla uğraşıyoruz.soruya cevap arama pratikleriyle deneyimliyoruz.

- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz?
  Hayır.yaşamın her alanı bizim düşünsel ve pratik alanımız.
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ?
  (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için)
  Yaşamın tüm alanları bizim düşünsel ve pratiklerimize açık bir alan .studyo değil.pratikler ve cevapları sütüdyoda zorlanır.her türlü nesne bizim uygulamalarımızdaki deneyimlememezi zenginleştirir.
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu?
  Kesinlikle evet.

- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ?
  Evet .bir labaratuvar performasıyla tüm yaşam alanlarında deneyimleyerek belgeleyerek bir çalışma alanı oluşturarak.s
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/ olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz ?

EK-10. Görüşme formu DY10

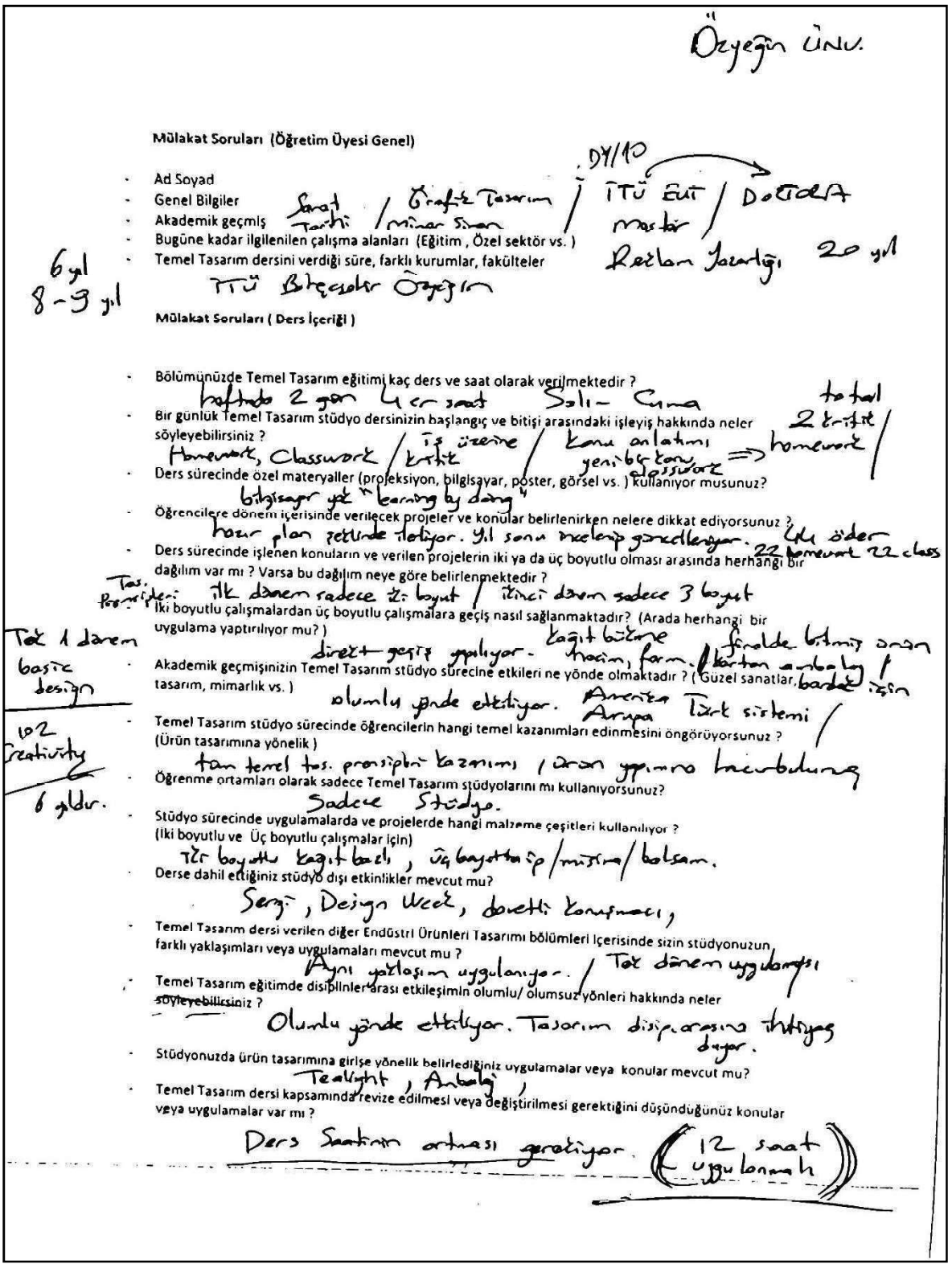

Özyeğin ÜNV.

Mülakat Soruları (Öğretim Üyesi Genel)

DY/10

- Ad Soyad
- Genel Bilgiler
- Akademik geçmiş — Sanat Tarihi / Grafik Tasarım / İTÜ Eüt / Doktora / master / Reklam Yazarlığı 20 yıl
- Bugüne kadar ilgilenilen çalışma alanları (Eğitim , Özel sektör vs.)
- Temel Tasarım dersini verdiği süre, farklı kurumlar, fakülteler — 6 yıl / 8-9 yıl — İTÜ Bilgisayar Özyeğin

Mülakat Soruları (Ders İçeriği)

- Bölümünüzde Temel Tasarım eğitimi kaç ders ve saat olarak verilmektedir? — haftada 2 gün 4 er saat Salı - Cuma — total 2 kritik
- Bir günlük Temel Tasarım stüdyo dersinizin başlangıç ve bitişi arasındaki işleyiş hakkında neler söyleyebilirsiniz? — Homework, Classwork / kritik / iş üzerine / konu anlatımı yerinde konu anlatımı ⇒ homework
- Ders sürecinde özel materyaller (projeksiyon, bilgisayar, poster, görsel vs.) kullanıyor musunuz? — bilgisayar yok "learning by doing"
- Öğrencilere dönem içerisinde verilecek projeler ve konular belirlenirken nelere dikkat ediyorsunuz? — hazır plan şeklinde ilerliyor. Yıl sonu revize geliştirilmiyor. Her öğrenci 22 homework 22 class
- Ders sürecinde işlenen konuların ve verilen projelerin iki ya da üç boyutlu olması arasında herhangi bir dağılım var mı ? Varsa bu dağılım neye göre belirlenmektedir? — Tas. Prensipleri: ilk dönem sadece iki boyut / ikinci dönem sadece 3 boyut
- İki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu çalışmalara geçiş nasıl sağlanmaktadır? (Arada herhangi bir uygulama yaptırılıyor mu?) — Tek 1 dönem basic design — direkt geçiş yapılıyor. kağıt bükme, hacim, form, fonelde bitmiş ürün, kartan ambalaj / bardak için
- Akademik geçmişinizin Temel Tasarım stüdyo sürecine etkileri ne yönde olmaktadır ? (Güzel sanatlar, tasarım, mimarlık vs.) — olumlu yönde etkiliyor. Amerika Avrupa Türk sistemi / 102 Creativity 6 geldi.
- Temel Tasarım stüdyo sürecinde öğrencilerin hangi temel kazanımları edinmesini öngörüyorsunuz ? (Ürün tasarımına yönelik) — tam temel tas. prensipleri kazanımı / ürün yapımına hazırlanmış
- Öğrenme ortamları olarak sadece Temel Tasarım stüdyolarını mı kullanıyorsunuz? — Sadece Stüdyo.
- Stüdyo sürecinde uygulamalarda ve projelerde hangi malzeme çeşitleri kullanılıyor ? (İki boyutlu ve Üç boyutlu çalışmalar için) — Tüm boyutlu kağıt bazlı, üç boyutta sünger / mukavva / balsam.
- Derse dahil ettiğiniz stüdyo dışı etkinlikler mevcut mu? — Seminer, Design Week, davetli konuşmacı,
- Temel Tasarım dersi verilen diğer Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümleri içerisinde sizin stüdyonuzun farklı yaklaşımları veya uygulamaları mevcut mu ? — Aynı yaklaşım uygulanıyor. / Tek dönem uygulaması
- Temel Tasarım eğitimde disiplinler arası etkileşimin olumlu/ olumsuz yönleri hakkında neler söyleyebilirsiniz ? — Olumlu yönde etkiliyor. Tasarım disiplinleri arasına ihtiyaç duyar.
- Stüdyonuzda ürün tasarımına girişe yönelik belirlediğiniz uygulamalar veya konular mevcut mu? — Tealight, Ambalaj,
- Temel Tasarım dersi kapsamında revize edilmesi veya değiştirilmesi gerektiğini düşündüğünüz konular veya uygulamalar var mı ? — Ders Saatinin artması gerekiyor. (12 saat uygulanmalı)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : BAŞ, Atakan
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 31.01.1990, Samsun
Medeni hali : Bekar
Telefon : 0(530)626 55 90
Faks : 0(312)582 37 26
e-mail : atakanbas@gazi.edu.tr

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi/ Endüstri Ürünleri Tasarımı	Devam ediyor
Lisans	Ondokuz Mayıs Üniversitesi/ Resim	2013
Lise	Yakakent İ.M.K.B Lisesi	2009

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2014-2015	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Araştırma Görevlisi
2016- Halen	Gazi Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

YabancıDil

İngilizce

Yayınlar

Atakan Baş, Dilek Akbulut, 2018. *Ürün Tasarım Dersi Stüdyo Projelerinde Temel Tasarım İlke ve Elemanlarının Etkisi*, 2. Uluslararası Mimarlık ve Tasarım Kongresi, Çanakkale.

Hobiler

Seyahat, Yüzme, Binicilik, Çizim teknikleri, Resim

GAZİ GELECEKTİR..